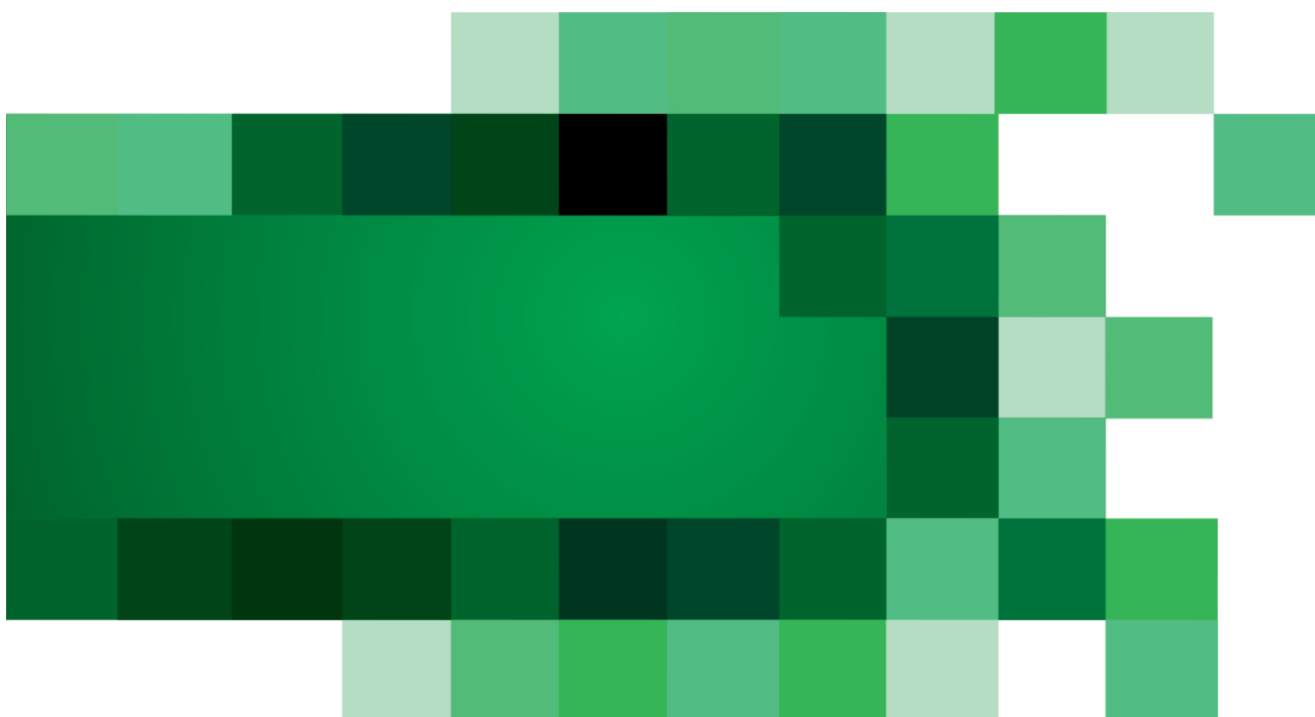

„Program Rewitalizacji Gminy Lubiszyn na lata 2018-2023”

Lubiszyn, 2018 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
2. Uwarunkowania prawne i definicja rewitalizacji.....	6
2.1. Narodowy Plan Rewitalizacji (NPR)	6
2.2. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w Programach Operacyjnych na lata 2014-2022	8
2.3. Ustawa o Rewitalizacji (9 października 2015r.)	17
2.4. Wybór metody realizacji Programu Rewitalizacji.....	18
2.5. Strategiczna Ocena Oddziaływania na środowisko	19
3. Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	19
4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	33
4.1. Sfera społeczna.....	44
4.2 Sfera infrastrukturalno-gospodarcza	50
4.3 Sfera przestrzenno – funkcjonalna.....	56
4.4. Sfera środowiskowa	59
5. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji - określenie, w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium najbardziej wymagającego wsparcia.....	63
5.1. Metodologia delimitacji obszarów zdegradowanych.....	64
5.2. Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego	65
5.3. Określenie obszarów zdegradowanych.....	67
5.4. Obszar rewitalizacji wraz z uzasadnieniem jego wyboru	95
6. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji).....	103
7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.....	104
8. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	109
9. Charakterystyka (zbiorczy opis) pozostałych/uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	127
10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji	136
11. Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć (podstawowych i uzupełniających)	145
12. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	153
13. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	161
14. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu	162

Spis tabel

Tabela 1 Priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach krajowych programów operacyjnych	11
Tabela 2 Przebieg administracyjny obszarów - obszary gminy poddane diagnozie.....	35
Tabela 3 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów	44
Tabela 4 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera społeczna.....	46
Tabela 5 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera społeczna.....	49
Tabela 6 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów	51
Tabela 7 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera infrastrukturalno-gospodarcza.....	52
Tabela 8 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera infrastrukturalno-gospodarcza.....	55
Tabela 9 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów.	56

Tabela 10 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera przestrzenno-funkcjonalna	57
Tabela 11 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera przestrzenno - funkcjonalna.....	59
Tabela 12 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów	60
Tabela 13 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera środowiskowa.	61
Tabela 14 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera środowiskowa.....	63
Tabela 15 Granice obszarów problemowych	64
Tabela 16 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze społecznej.....	68
Tabela 17 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze infrastrukturalno-gospodarczej .	72
Tabela 18 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	75
Tabela 19 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze środowiskowej	77
Tabela 20 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze społecznej.....	79
Tabela 21 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze infrastrukturalno-gospodarczej.....	83
Tabela 22 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	86
Tabela 23 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze środowiskowej	88
Tabela 24 Liczba punktów wyliczona dla każdego z obszarów w odniesieniu do wszystkich analizowanych sfer	90
Tabela 25 Kryteria określające obszar rewitalizacji.....	97
Tabela 26 Charakterystyka obszaru rewitalizacji	101
Tabela 27 Cele programu rewitalizacji	106
Tabela 28 Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej	111
Tabela 29 Realizacja programu aktywizacji gospodarczej.....	113
Tabela 30 Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego – Program Aktywności Lokalnej (PAL).....	114
Tabela 31 Organizacja i rozwój Pszczelarskiego Centrum Aktywności	115
Tabela 32 Budowa ścieżki rowerowej łączącej miejscowości Baczyzna-Wysoka-Staw.	117
Tabela 33 Budowa sali wiejskiej w miejscowości Marwice.....	120
Tabela 34 Termomodernizacja sali wiejskiej w Tarnowie	121
Tabela 35 Przebudowa i modernizacja budynku szkoły w Wysokiej – dostosowanie jej do potrzeb działalności kulturalnej, integracyjnej oraz jako siedziby organizacji pożytku publicznego	123
Tabela 36 Rewitalizacja zabytkowego parku w Marwicach oraz parku w Wysokiej.....	125
Tabela 37 Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji.	128
Tabela 38 Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości.	130
Tabela 39 Zadania uzupełniające – projekty edukacyjne skierowane na podnoszenie kompetencji dzieci i młodzieży uczącej się w szkole podstawowej związane z wyrównywaniem szans.....	131
Tabela 40 Zadania uzupełniające – działania zwiększające dynamikę rozwoju społeczeństwa obywatelskiego skierowane do dzieci i młodzieży celu ich aktywizacji społecznej, w tym m.in. przez zajęcia kulturalne i artystyczne	132
Tabela 41 Zadania uzupełniające – projekty skierowane odpowiednio do osób starszych aktywizujące społecznie przez zajęcia kulturalne i artystyczne, jak również w zakresie zdrowia publicznego.....	133
Tabela 42 Zadanie uzupełniające – Rewitalizacja i termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz rewitalizacja przestrzeni między zabudowaniami (utworzenie i modernizacja miejsc wspólnych, placów zabaw, skwerów, miejsc rekreacji i odpoczynku).	135
Tabela 43 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań podstawowych Programu Rewitalizacji	146
Tabela 44 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań uzupełniających Programu Rewitalizacji... ..	149
Tabela 45 Wskaźniki monitoringowe wdrażania– Obszar 2.....	164

Tabela 46 Wskaźniki monitoringowe wdrażania– Obszar 9.....	164
--	-----

Spis Rysunków

Rysunek 1 Obszary strategiczne i cele Strategii Rozwoju Kraju 2020.	22
Rysunek 2 Cel strategiczne i cele szczegółowe Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020.	23
Rysunek 3 Cele główne Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.	26
Rysunek 4 Cel główny i szczegółowy Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.....	28
Rysunek 5 Cele Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020.	29
Rysunek 6 Cel główny i cele szczegółowe Wojewódzkiego Programu Pomocy Społecznej.....	30
Rysunek 7 Mapa Obszar nr 1.....	36
Rysunek 8 Mapa Obszar nr 2.....	37
Rysunek 9 Mapa Obszar nr 3.....	37
Rysunek 10 Mapa Obszar nr 4.....	38
Rysunek 11 Mapa Obszar nr 5.....	39
Rysunek 12 Mapa Obszar nr 6.....	40
Rysunek 13 Mapa Obszar nr 7.....	41
Rysunek 14 Mapa Obszar nr 8.....	42
Rysunek 15 Mapa Obszar nr 9.....	43
Rysunek 16 Sfera społeczna – kryteria delimitacji.....	44
Rysunek 17 Sfera infrastrukturalno - gospodarcza – kryteria delimitacji.....	50
Rysunek 18 Sfera społeczna – przestrzenno – funkcjonalna.....	56
Rysunek 19 Sfera środowiskowa – kryteria delimitacji.....	59
Rysunek 20 Mapa Gminy z zaznaczonymi obszarami rewitalizacji.....	98
Rysunek 21 Obszar nr 2.....	99
Rysunek 22 Obszar nr 9.....	100

1. Wprowadzenie

Rewitalizacja to proces przemian służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, którego realizacja odbywa się poprzez przedsięwzięcia kompleksowe i zintegrowane, uwzględniające istotne aspekty w sferach społecznej, funkcjonalno-przestrzennej, gospodarczej i środowiskowej. Rewitalizacja jest procesem wieloletnim, skoncentrowanym terytorialnie, inicjowanym i sterowanym przez Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST), prowadzonym w ścisłej współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz. Ze względu na różnorodność aspektów i interesów wszystkich uczestników procesu rewitalizacji konieczne jest stworzenie instrumentu, który pozwoli na prowadzenie procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany, zintegrowany, zgodny z celami interesariuszy tego procesu. Takim instrumentem będzie Program Rewitalizacji Gminy Lubiszyn na lata 2018-2023 (PR). Priorytetami przy tworzeniu niniejszego PR były następujące zagadnienia:

- kompleksowa i rzetelna diagnoza sytuacji obszarów wsparcia,
- wyznaczenie celów operacyjnych i głównych pól interwencji, w których skoncentrowane zostaną działania rewitalizacji, aby wywołane przez nie impulsy odniosły jak najlepszy skutek,
- zapewnienie kompleksowości działań rewitalizacji poprzez łączenie projektów o charakterze społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym,
- włączenie społeczności lokalnej do tworzenia PR i na każdym etapie jego realizacji, przy wyborze projektów dążenie do trwałości działań i efektów,
- montaż finansowy z różnych źródeł.

Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji, prowadzone są w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) i zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych). W związku z różnorodnością zjawisk degradacji i podejść do ich przezwyciężenia podstawową wskazówką prowadzenia rewitalizacji powinno być dążenie do programowania i prowadzenia działań jak najbardziej dopasowanych do lokalnych uwarunkowań.

Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji wskazanego w programie rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe;
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- właściwy dobór narzędzi oraz interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;

- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacja zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów (w szczególności lokalnych społeczności, przedsiębiorców, a także innych interesariuszy procesu rewitalizacji i ekspertów) w procesy programowania i realizacji działań rewitalizacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Ponadto, rewitalizacja ma sprzyjać poprawie ładu przestrzennego, realizacji idei miasta zwarteo, przeciwdziałaniu niekontrolowanej suburbanizacji zwłaszcza na styku obszar miejski – obszar wiejski.

2. Uwarunkowania prawne i definicja rewitalizacji

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzonych w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Programu Rewitalizacji.

Działania dotyczące rewitalizacji wpisują się także w szerszy kontekst działań Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju dotyczących polityki przestrzennej kraju, w szczególności Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, m.in. w zakresie:

- przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego,
- przeciwdziałania suburbanizacji,
- optymalizacji gospodarowania przestrzenią i zasobami środowiskowymi, głównie poprzez nadanie priorytetu inwestycjom typu brownfield zamiast greenfield, głęboką przebudowę i adaptację zdegradowanych obiektów do pełnienia nowych funkcji, np. kulturalnych, rekreacyjnych, społecznych, gospodarczych oraz rekultywację terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze.

2.1. Narodowy Plan Rewitalizacji (NPR)

NPR został zaprojektowany jako zestaw rozwiązań na rzecz stworzenia korzystnych warunków do prowadzenia skutecznej rewitalizacji, w odniesieniu do przygotowanej przez samorząd gminy diagnozy lokalnych potrzeb i potencjałów. NPR zakłada działania w wielu płaszczyznach, obejmujących m.in. zmiany legislacyjne, narzędzia, informację i edukację oraz instrumenty finansowe. Mówi o kierunkach zmian, które stworzą przyjazne warunki dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce oraz upowszechnią i usystematyzują jej prowadzenie.

Horyzont czasowy systemu wsparcia rewitalizacji to 2023 rok. Wyznaczenie go związane jest z jednej strony z dużymi środkami dostępnymi dla Polski z budżetu UE na lata 2014-2020, a z drugiej umożliwi zbudowanie mocnych podstaw dla krajowych instrumentów, które będą nabierały coraz większego znaczenia w miarę ubywania środków UE.

Wizja Narodowego Planu Rewitalizacji

Myślą przewodnią Narodowego Planu Rewitalizacji ma być zapewnienie mu możliwie powszechnego charakteru tak, aby jak najszersze grono obywateli i podmiotów mogło się utożsamić z ideą naprawy środowiska miejskiego i włączać się lub podejmować z własnej inicjatywy działania w tym zakresie. Z tej perspektywy plan odnieść się ma zarówno do zagadnienia przywracania świetności dzielnicom śródmiejskim, uzdrawiania relacji społecznych i rozwiązywania problemów infrastrukturalno-technicznych w zaniedbanych dzielnicach „miasta XIX wiecznego” i blokowiskach, ponownego zagospodarowania terenów przemysłowych, powojkowych, pokolejowych i poportowych, jak i innych sytuacji, w których władze samorządowe lub mieszkańcy dochodzą do wniosku, że miasto powinno być na danym obszarze „uzdrowione”.

Cel główny Narodowego Planu Rewitalizacji i definicja rewitalizacji

Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Rewitalizację należy rozumieć jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Taka definicja rewitalizacji, wynikająca z projektu Krajowej Polityki Miejskiej, jest podstawą prac ustawowych w tym zakresie oraz elementem Wytocznych zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych – perspektywa finansowa 2014-2020.

Programy Rewitalizacji

Program rewitalizacji ma stanowić podstawę prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Musi on być podstawowym instrumentem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych. Program rewitalizacji to opracowany i uchwalony przez samorząd lokalny wieloletni program działań zmierzający do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich dalszego rozwoju. Objęcie danego obszaru programem rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty/narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne i instrumenty krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Programy rewitalizacji – generalny zakres i sposób przygotowania

Program rewitalizacji musi mieć charakter zintegrowany, wieloaspektowy, obejmujący zidentyfikowany na podstawie przeprowadzonej diagnozy obszar kryzysowy. W procesie

przygotowania programu konieczne jest także przygotowanie pogłębionej diagnozy społecznej dla określenia ewentualnych potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym (pobudzającym aktywność lokalną) przygotowujących w kolejnym etapie do działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu.

Procesy rewitalizacji muszą być określane przy założeniu precyzyjnego skoncentrowania na najbardziej zdegradowanych (problemowych) obszarach. Program rewitalizacji musi jednoznacznie wskazywać obszary w oparciu o zasadę, że rewitalizację należy prowadzić tam, gdzie występuje największe nasilenie niepożądanych zjawisk i gdzie koncentracja problemów jest największa.

Program rewitalizacji musi zawierać co najmniej:

- diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych,
- określenie terytoriów wymagających wsparcia,
- wizję wyprowadzenia obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej ze wskazaniem kierunków działań i wynikających z nich najważniejszych przedsięwzięć,
- mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na danym obszarze zdegradowanym,
- opis zaangażowania społeczności i innych partnerów w przygotowanie i realizację programu,
- ramy finansowe, z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania tj. oprócz finansowania unijnego także finansowanie krajowe czy środki prywatne (z uwzględnieniem zróżnicowania wynikającego ze stopnia pewności co do uzyskania/zapewnienia danych środków),
- system monitorowania zmiany i skuteczności działań.

2.2. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w Programach Operacyjnych na lata 2014-2022

W Wytycznych sformułowano warunki, jakie muszą spełnić projekty rewitalizacyjne, by zostały zakwalifikowane do wsparcia ze środków z UE, a tym samym otrzymywały preferencje (ułatwienia w konkursach, szansa na pozakonkursowe nabory, profilowanie kryteriów wyboru projektów). Szczególny nacisk został położony na odpowiednim przygotowaniu programów rewitalizacji, aby w sposób kompleksowy (łączy sferę społeczną, gospodarczą, infrastrukturalną i środowiskową) i skoordynowany wyprowadzać obszary zdegradowane z zapaści oraz podnieść jakość życia osób mieszkających na nich.

Głównym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych (wynikających z programów rewitalizacji) są środki regionalnych programów operacyjnych (EFRR i EFS), natomiast wsparcie z krajowych programów operacyjnych jest uzupełniające i odbywa się głównie poprzez formułowanie preferencji dla projektów wynikających z programów rewitalizacji.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w Programach Operacyjnych na lata 2014-2020 weszły w życie 3 lipca 2015 r.

Kwestie definicyjne

Na potrzeby projektowania interwencji wspierających rewitalizację współfinansowaną ze środków programów operacyjnych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 zdefiniowano następujące zagadnienia:

- 1) *Rewitalizacja* – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).
- 2) *Stan kryzysowy* – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:
 - a) gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
 - b) środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
 - c) przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
 - d) technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

- 3) *Obszar zdegradowany* – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.
- 4) *Obszar rewitalizacji* - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt 2, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejne, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.
- 5) *Program rewitalizacji* - inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.
- 6) *Projekt rewitalizacyjny* - projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

Preferencje dla projektów rewitalizacyjnych w Krajowych Programach Operacyjnych

- 1) W zakresie rewitalizacji głównym zadaniem IZ KPO jest takie zaprojektowanie rozwiązań w systemie realizacji KPO, które będą wspierać i promować realizację projektów rewitalizacyjnych obejmujących różne sfery i przyczyniających się do kompleksowej i skoordynowanej rewitalizacji obszarów zdegradowanych.
- 2) Dla zapewnienia szerszego zaangażowania środków UE w działania rewitalizacyjne IZ KPO opracowuje system preferencji dla wsparcia projektów rewitalizacyjnych.
- 3) Preferencje dla wsparcia rewitalizacji są wprowadzane poprzez:

- a) Kryteria oceny projektów stosowane w konkursowym trybie wyboru projektów rewitalizacyjnych lub
 - b) Konkursy dotyczące projektów realizowanych na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji lub
 - c) Profilowanie kryteriów dla projektów innych niż rewitalizacyjne wybieranych w trybie konkursowym lub pozakonkursowym.
- 4) Preferencje dla wsparcia projektów rewitalizacyjnych stosuje się w szczególności do projektów z priorytetów inwestycyjnych w poszczególnych programach operacyjnych, wskazanych w Tabeli.

Tabela 1 Priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach krajowych programów operacyjnych

Program Operacyjny	Priorytety Inwestycyjne
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	4iii Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym; 4v Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu; 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego; 6e (iv) Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojсковych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszeniu hałasu; 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszenia nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	8ii Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży
Program Operacyjny Polska Wschodnia	4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	2a Poszerzanie zakresu dostępności łączny szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie wprowadzania nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej; 2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia

Źródło: Wytyczne w zakresie rewitalizacji

- 5) W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 możliwe będzie wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji w regionalnych i krajowych programach operacyjnych. Wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji może mieć następujący charakter:
- a) wsparcia procesu programowania rewitalizacji poprzez wsparcie procesu przygotowania programów rewitalizacji jako podstawy prowadzenia rewitalizacji, w tym identyfikacji

projektów rewitalizacyjnych, które po spełnieniu warunków nałożonych przez programy operacyjne mogą starać się o dofinansowanie lub preferencje w dofinansowaniu środkami UE;

b) wsparcia procesu przygotowywania do realizacji niektórych projektów rewitalizacyjnych ze względu na ich znaczenie lub charakter.

6) Warunki wsparcia procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 określa ten program oraz inne dokumenty ustanawiające warunki wdrażania tego programu.

Załącznik do Wytocznych MliR:

1. Kompleksowość programu rewitalizacji

- 1) Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno-funkcjonalnego lub technicznego lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. W trakcie opracowywania i wdrażania programu rewitalizacji nie dopuszcza się możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji.
- 2) Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Oczekuje się wzajemnego powiązania oraz synergii projektów rewitalizacyjnych. Nie oznacza to w każdym przypadku obowiązku jednoczesnej realizacji projektów, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową.

2. Koncentracja programu rewitalizacji

- 1) Koncentracja interwencji i potrzeba hierarchizacji potrzeb powodują, że programy rewitalizacji dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Działania rewitalizacyjne z definicji skierowane są na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji, przy założeniu zastosowania adekwatnych narzędzi oraz możliwości finansowania rewitalizacji.
- 2) Co do zasady projekty rewitalizacyjne realizowane są na obszarach rewitalizacji. Do objęcia wsparciem można jednak dopuszczać także projekty rewitalizacyjne zlokalizowane poza tym obszarem, jeśli służą one realizacji celów wynikających z programu rewitalizacji. Zwłaszcza dotyczy to inicjatyw społecznych nakierowanych np. na aktywizację zawodową mieszkańców obszarów rewitalizacji, gdzie rozwiązania dedykowane ludności z obszaru rewitalizacji mogą być podejmowane poza obszarem rewitalizacji. Takie przypadki

wymagają szerszego uzasadnienia i wskazania siły tych powiązań i efektywności oddziaływania danego projektu rewitalizacyjnego.

3. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych (a także szerzej: przedsięwzięć) jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

3.1 Komplementarność przestrzenna

- 1) Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji.
- 2) Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii.
- 3) Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.
- 4) Komplementarność przestrzenna skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia (np. przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę) dla skuteczności programu rewitalizacji.

3.2 Komplementarność problemowa

- 5) Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych/przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzennofunkcyjnym, technicznym, środowiskowym).
- 6) Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań (np. tzw. „rewitalizacji technicznej”, „rewitalizacji społecznej” – określeń błędnie stosowanych, ponieważ rewitalizacja jest zawsze kompleksowa) koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru.
- 7) W komplementarności problemowej konieczne jest określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz jego

parametryzacja. Tak postawione zadanie ułatwi później wybór odpowiednich mierników/wskaźników osiągnięcia celów programu rewitalizacji.

- 8) Skuteczna komplementarność problemowa oznacza konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji.
- 9) Dla uzyskania lepszych efektów komplementarności problemowej przydatna jest pogłębiona i usystematyzowana analiza zjawisk kryzysu na obszarze województwa przygotowana przez samorząd województwa. Analiza ta powinna obejmować m.in. sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną oraz obserwowane zjawiska i trendy demograficzne.

3.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

- 10) Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle.
- 11) W tworzeniu wymogów proceduralnych IZ RPO skupia uwagę na określeniu adekwatnych dla potrzeb i oczekiwanych standardów w zarządzaniu i wdrażaniu programów rewitalizacji.

3.4 Komplementarność międzyokresowa

- 12) W celu zapewnienia komplementarności międzyokresowej IZ RPO opracowuje analizę i krytyczną ocenę oraz formułuje wnioski na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-2013) sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania projektów i programów rewitalizacji w województwie. Na tej podstawie dokonywane jest zaplanowanie sposobu wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności 2014-2020.
- 13) W oparciu o dokonaną analizę możliwe jest uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 (np. o charakterze infrastrukturalnym) projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym), realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020. Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Zmiany wprowadzane w programach rewitalizacji odpowiadają na te potrzeby zmian, które wynikają głównie z ich ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu.
- 14) IZ RPO w projektowaniu wsparcia dla rewitalizacji wykorzystuje doświadczenia z poprzednich perspektyw, w tym wnioski z ewaluacji.

3.5 Komplementarność źródeł finansowania

- 15) Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji

opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania.

- 16) Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji.
- 17) Koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE.
- 18) Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian.

4. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacja

- 1) Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.
- 2) W programie rewitalizacji znajduje się opis procesu jego przygotowania dokumentujący udział w nim różnych grup interesariuszy w taki sposób, by możliwe było zweryfikowanie i ocena stopnia osiągniętego uspołecznienia, jak również określenie, w jaki sposób wybrana forma zarządzania programem rewitalizacji realizuje zasadę udziału w niej interesariuszy.
- 3) Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.
- 4) Partycypacja ukierunkowana jest na możliwie dojrzałe jej formy, a więc nieograniczające się jedynie do informacji czy konsultacji działań władz lokalnych, ale dążące do zaawansowanych metod partycypacji, takich jak współdecydowanie czy kontrola obywatelska.

5. Minimalna zawartość (elementy) programu rewitalizacji

- 1) Program rewitalizacji zawiera co najmniej:
 - a) opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy;
 - b) diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych;
 - c) zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia;
 - d) wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji);

- e) cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk;
 - f) listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji;
 - g) charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową;
 - h) mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji;
 - i) indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w lit. f oraz g, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE);
 - j) mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji;
 - k) system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji;
 - l) system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.
- 2) Diagnoza zawarta w programie rewitalizacji obejmuje analizę wszystkich sfer, a w szczególności pogłębioną analizę kwestii społecznych dla określenia potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym, co pozwoli na przygotowanie działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu. Takie działania mają na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym programem rewitalizacji.
- 3) Zasięgi przestrzenne obszaru lub obszarów rewitalizacji dokonywane są przy założeniu, że dany program rewitalizacji może obejmować więcej niż jedno terytorium wymagające wsparcia. Zasięg każdego z tych obszarów wyznaczany jest przy założeniu, że jest to terytorium ograniczone przestrzennie, tj. obejmujące tereny o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk istotne dla rozwoju danej gminy. Ustalenia zasięgu przestrzennego obszaru lub obszarów rewitalizacji dokonuje samorząd gminny, w oparciu o rozstrzygnięcia wynikające z innych dokumentów strategicznych lub planistycznych gminy lub w oparciu o indywidualne kryteria i przy uwzględnieniu kryteriów wskazanych przez IZ RPO, jeśli IZ RPO

takie określi. Program rewitalizacji łącznie nie obejmuje więcej niż 20% powierzchni gminy i dotyczy liczby ludności nie większej niż 30% jej mieszkańców.

- 4) Opis planowanych działań rewitalizacyjnych, które będą realizowane w ramach danego programu rewitalizacji powinien zawierać przede wszystkim:
- a) identyfikację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. takich, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji,
 - b) charakterystykę (zbiorczy opis) innych, uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. takich, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji. W opisie przedsięwzięć uzupełniających należy wskazać obszary tematyczne, zagadnienia istotne z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji.

Zarówno przedsięwzięcia główne (podstawowe), jak i uzupełniające (pozostałe), są przedsięwzięciami zaplanowanymi/wynikającymi z programu rewitalizacji.

2.3. Ustawa o Rewitalizacji (9 października 2015r.)

Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. stworzyła ramy prawne dla rewitalizacji w Polsce a zawarte w niej regulacje mają zachęcać coraz więcej samorządów do prowadzenia tego procesu. Jej zapisy uporządkowały pojmowanie rewitalizacji. Powinna być ona dobrze zaplanowana i uwzględniać sferę społeczną, gospodarczą i przestrzenną. Rewitalizacja nie jest jedynie remontem, modernizacją czy odbudową, ale kompleksowym, wielowymiarowym procesem, którego głównym celem jest trwałe podniesienie jakości życia na obszarze zdegradowanym. Musi więc zawierać dopasowane do danego miejsca działania aktywizacyjne, edukacyjne, kulturalne, integrujące lokalną społeczność.

Jednym z istotniejszych elementów ustawy jest uregulowanie kwestii dotyczących gminnych programów rewitalizacji (GPR). Będą one podstawowym narzędziem prowadzenia rewitalizacji, zapewniającym jej kompleksowość oraz działania w ścisłej współpracy ze społecznością lokalną (a także realizowanych przez nią samą). Jego podstawą powinno być wyznaczenie obszarów wymagających działań oraz przedstawienie całościowej strategii ich prowadzenia.

Innym rozwiązaniem wzmacniającym uczestnictwo mieszkańców w procesach rewitalizacji jest przewidziana w ustawie instytucja Komitetu Rewitalizacji, czyli forum opiniującego i doradczego, w skład którego wejdą przedstawiciele gminy i lokalnej społeczności. Komitet będzie współpracował z samorządem w czasie przygotowania i realizacji procesu rewitalizacji.

Założenia ustawy przewidują także dwa specjalne rozwiązania ułatwiające prowadzenie rewitalizacji w gminie. Nie będą one obowiązkowe – będą mogły być stosowane w zależności od potrzeb i charakterystyki zaplanowanych działań. Są nimi:

- utworzenie na obszarach rewitalizowanych Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR). Status SSR umożliwi korzystanie ze szczególnych udogodnień (np. możliwość przyznania dotacji na remonty budynków), a także uprości procedury administracyjne związane z realizacją GPR;

- uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji (szczególna forma miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego), który będzie podstawą realizacji przekształceń urbanistycznych oraz prac inwestycyjno-budowlanych ujętych w GPR. Regulacje cechujące tę specjalną postać planu miejscowego to np. możliwość zawarcia w planie miejscowym koncepcji urbanistycznych czy przypisania do nieruchomości szczegółowych warunków realizacji inwestycji przewidzianych w Planie.

W związku z wątpliwościami dotyczącymi interpretacji przepisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w zakresie możliwości uchwalenia programu rewitalizacji poza jej reżimem po dniu jej wejścia w życie, następujące jest stanowisko Ministra Rozwoju:

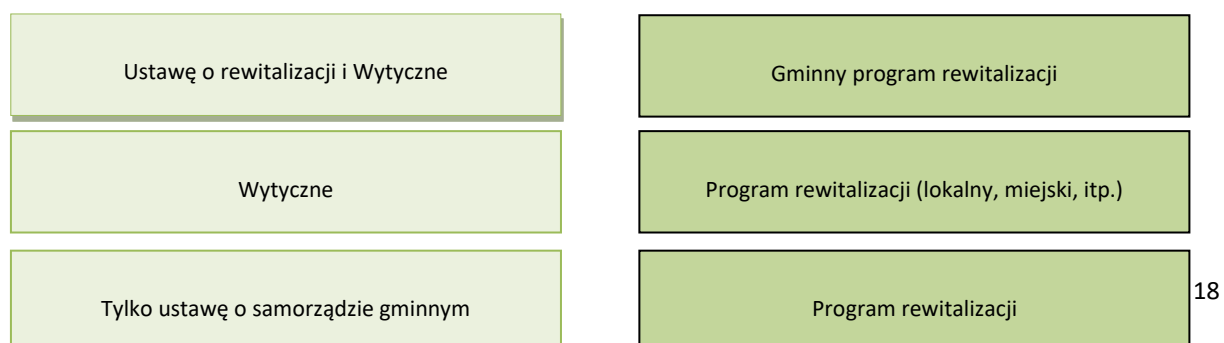
Przepis art.52 ustawy stanowi regulację przejściową, ustanawiającą dopuszczalny zakres działania gminy w sprawach z zakresu rewitalizacji poza reżimem ustawowym. Ustawa o rewitalizacji weszła bowiem w życie w momencie, w którym wiele gmin od lat prowadziło działania wpisujące się w definicję rewitalizacji, oparte o uchwały, które przyjmowano na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym, jako programy gospodarcze. Celem ustawy było utrzymanie możliwości podejmowania przez gminy działań poza reżimem ustawy o rewitalizacji w przypadku, gdy gmina chcąc realizować zespół działań, które można uznać za działania rewitalizacyjne, jednocześnie nie chce korzystać z udogodnień ustawowych, wchodząc w jej reżim.

Z uwagi na to w art. 52 ust.1 ustawy zawarto generalne uprawnienie gmin do realizacji – w okresie do końca 2023 r. – przedsięwzięć wynikających z programu rewitalizacji innego niż gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 15 ustawy. Przepis ten, ustanawiając dopuszczalny okres realizacji przedsięwzięć, nie wskazuje jednocześnie, że mają one wynikać z programu rewitalizacji uchwalonego do dnia wejścia w życie ustawy.

Zatem interpretacja przepisów art. 52 ust. 1 i 2 ustawy o rewitalizacji prowadzi do jednoznacznego stwierdzenia, że gmina jest uprawniona do uchwalenia po 18 listopada 2015 r. programu rewitalizacji na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym, jednak nie jest uprawniona do przekształcenia takiego programu w gminny program rewitalizacji na podstawie art. 52 ust. 2-4 ustawy o rewitalizacji.

2.4. Wybór metody realizacji Programu Rewitalizacji

Do końca 2023r. obowiązuje okres przejściowy, w którym możliwe jest prowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych poprzez następujące typy programów rewitalizacyjnych sporządzanych w oparciu o:

Od przyjętego typu programu uzależnione jest korzystanie ze środków unijnych i krajowych (spełnienie wymogów Wytycznych) oraz narzędzi ustawowych (spełnienie dodatkowych wymogów ustawy o rewitalizacji).

Ustawa o rewitalizacji i Wytyczne	Budżet gminy i środki prywatne + Pełne możliwości korzystania z funduszy unijnych i środków krajowych + Narzędzia ustawowe
Wytyczne	Budżet gminy i środki prywatne + Pełne możliwości korzystania z funduszy unijnych i środków krajowych dedykowanych rewitalizacji
Tylko ustawa o samorządzie gminnym	Tylko budżet gminy i środki prywatne

Program Rewitalizacji Gminy Lubiszyn na lata 2018-2023 realizowany będzie zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.

Uchwała w sprawie zatwierdzenia i przyjęcia do wdrożenia Programu Rewitalizacji

Program Rewitalizacji Gminy Lubiszyn na lata 2018-2023 jest podstawowym narzędziem do prowadzenia rewitalizacji na obszarach zdegradowanych i stanowi kompleksową strategię przeprowadzenia na tych obszarach działań rewitalizacyjnych. Dokument ten uchwalany jest przez Radę Gminy, która zatwierdza i przyjmuje do wdrożenia „**Program Rewitalizacji Gminy Lubiszyn na lata 2018-2023**”.

2.5. Strategiczna Ocena Oddziaływania na środowisko

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) projekt niniejszego dokumentu został przedłożony do zaopiniowania Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w celu ustalenia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

3. Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Program Rewitalizacji to nie jedyny dokument dotyczący planowania przyszłych działań na obszarze gminy. Istnieje wiele innych dokumentów, które dotyczą rozwoju danego terenu, określających jednocześnie sposoby na osiągnięcie zamierzonych celów. Program Rewitalizacji jest zgodny z innymi dokumentami strategicznymi o zasięgu krajowym, wojewódzkim i lokalnym. Ta komplementarność wpływa znacząco na podniesienie efektywności podejmowanych działań

w ramach procesu rewitalizacji, podnosi ogólną wartość i prawdopodobieństwo realizacji niniejszego dokumentu.

DOKUMENTY O CHARAKTERZE KRAJOWYM

EUROPA 2020 STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEMU WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Strategia „Europa 2020” jest zarówno kontynuacją śmiałej wizji rozwoju nakreślonej przez Strategię Lizbońską, jak i próbą odpowiedzi na słabości europejskiej gospodarki, które ze wzmożoną siłą ujawniły się podczas ostatniego kryzysu, który przyniósł największe od co najmniej 80 lat załamanie gospodarcze oraz uwidocznili poważne słabości strukturalne gospodarek europejskich.

Do oceny postępów w realizacji strategii „Europa 2020” określono pięć wymiernych celów rozwojowych do osiągnięcia w roku 2020 na poziomie unijnym:

1. osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród osób w wieku 20 – 64 lata,
2. zwiększenie nakładów na działalność badawczo - rozwojową, w sektorze publicznym i prywatnym do poziomu 3% PKB,
3. poprawę efektywności energetycznej, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20%, zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii oraz zwiększenie efektywności energetycznej o 20%,
4. podniesienie poziomu wykształcenia, zredukowanie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę do 10%, zwiększenie do 40% odsetka osób w wieku 30 - 34 lat posiadających wyższe wykształcenie,
5. zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym przynajmniej o 20 mln.

Działania ujęte w niniejszym programie prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego (Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Lubiszyn oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gmin), dlatego też należy uznać, iż:

1. cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cel określony w dokumencie – Cel nr 5 „zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym przynajmniej o 20 mln”.
2. program jest odpowiedzią na problemy i potrzeby zidentyfikowane w dokumencie planistycznym Europa 2020 tj. Promowanie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa.

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020 "AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO"

Dokument ten jest główną strategią rozwojową wskazującą strategiczne zadania państwa, których podjęcie w najbliższych latach jest niezbędne w celu wzmocnienia procesów rozwojowych. Głównym celem Strategii Rozwoju Kraju jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych,

społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju i poprawę jakości życia ludności.

Cele główne i obszary strategiczne:

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo

- Cel I.1 Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem (uporządkowanie kompetencji umożliwiających realizację działań rozwojowych, zwiększenie efektywności instytucji publicznych, wprowadzenie jednolitych zasad e-administracji, poprawa jakości prawa, zapewnienie ładu przestrzennego);
- Cel I.2 Zapewnienie środków na działania rozwojowe (modernizacja struktury wydatków publicznych, poprawa efektywności środków publicznych, zwiększenie wykorzystania środków pozabudżetowych);
- Cel I.3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela (poprawa skuteczności wymiaru sprawiedliwości, rozwój kapitału społecznego, zwiększenie bezpieczeństwa obywatela, utrwalenie bezpieczeństwa narodowego).

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

- Cel II.1 Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej (uzdrowienie finansów publicznych, zwiększenie stopy oszczędności i inwestycji, integracja ze strefą euro, rozwój eksportu towarów i usług);
- Cel II.2 Wzrost wydajności gospodarki (zwiększenie produktywności gospodarki, wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie, zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego, poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej);
- Cel II. 3 Zwiększenie innowacyjności gospodarki (wzrost popytu na wyniki badań naukowych, podwyższenie stopnia komercjalizacji badań, zapewnienie kadr dla B+R, zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych);
- Cel II.4 Rozwój kapitału ludzkiego (zwiększenie aktywności zawodowej, poprawa jakości kapitału ludzkiego, zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej);
- Cel II.5 Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych (zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu, upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych, zapewnienie odpowiedniej jakości treści i usług cyfrowych);
- Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko (racjonalne gospodarowanie zasobami, poprawa efektywności energetycznej, zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii, poprawa stanu środowiska, adaptacja do zmian klimatu);
- Cel II.7 Zwiększenie efektywności transportu (zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym, modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych, udrożnienie obszarów miejskich).

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

- Cel III.1 Integracja społeczna (zwiększanie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej z nimi zagrożonych);
- Cel III.2 Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych (podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych, zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych);
- Cel III.3 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych (tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach, wzmocnianie ośrodków wojewódzkich, tworzenie warunków do rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocniania potencjału obszarów wiejskich, zwiększenie spójności terytorialnej).

Rysunek 1 Obszary strategiczne i cele Strategii Rozwoju Kraju 2020.

Źródło: opracowanie własne

Działania zaplanowane w procesie rewitalizacji wyznaczonych obszarów gminy Lubiszyn wpisują się w cele Strategii Rozwoju Kraju 2020. Przeprowadzona rewitalizacja przyczyni się do: wzmocnienia warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli (Cel I.3), rozwoju kapitału ludzkiego (Cel II.4) oraz integracji społecznej (Cel III.1).

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego określa cele i priorytety rozwoju Polski w terytorialnym wymiarze. Wyznacza zasady i instrumenty polityki regionalnej, nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej i mechanizm koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne resorty. Celem strategicznym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020 jest efektywne

wykorzystywanie specyficznych, regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju - wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Rozwinięciem celu strategicznego są trzy cele szczegółowe:

Cel I. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów:

- 1.1. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych;
- 1.2. Tworzenie warunków do rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi;
- 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw - działania tematyczne.

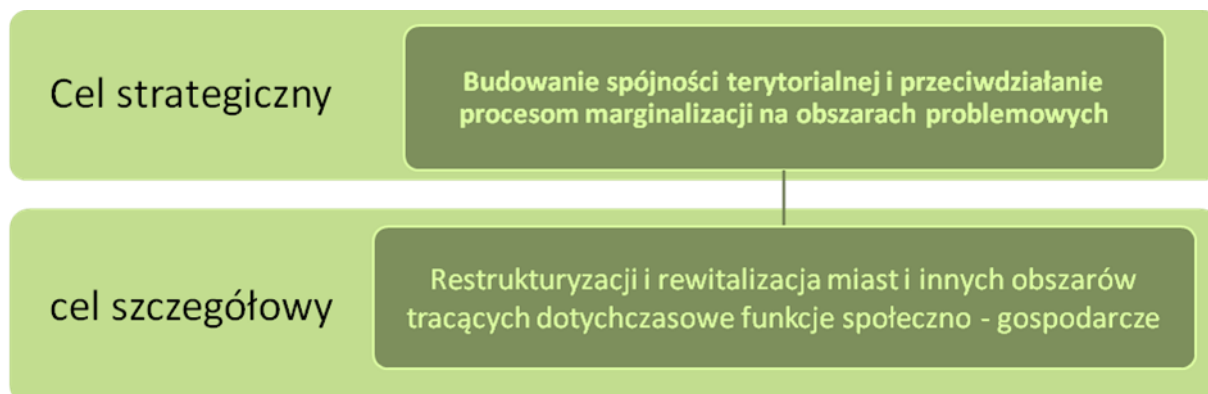
Cel II. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych:

- 2.1. Wzmacnianie spójności w układzie krajowym;
- 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe;
- 2.3. Restrukturyzacji i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno – gospodarcze;
- 2.4. Przewyższanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż wewnętrznych granic UE;
- 2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności.

Cel III. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

- 3.1. Wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej;
- 3.2. Poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne;
- 3.3. Przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania;
- 3.4. Wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.

Rysunek 2 Cel strategiczny i cele szczegółowe Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020.

Źródło: opracowanie własne

Zaplanowany proces rewitalizacji wyznaczonych obszarów Gminy Lubiszyn wpisuje się przede wszystkim w cel szczegółowy II. 3 dotyczący rewitalizacji i rewitalizacji miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno- gospodarcze. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020 w procesie planowania i realizacji działań rewitalizacyjnych należy wziąć pod uwagę przede wszystkim działania nakierowane na: wsparcie kapitału ludzkiego, modernizację struktury gospodarczej, wsparcie w nadrobianiu zaległości w obrębie infrastruktury technicznej, modernizację i rozwój obiektów użyteczności publicznej oraz wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych.

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Dokument został opracowany zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku. W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady i mechanizmy koordynacji, wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny. Tym samym KPZK 2030 ma wiele cech strategii ogólnorozwojowej, łącząc elementy zagospodarowania przestrzennego z czynnikami rozwoju społeczno-gospodarczego.

Cele główne i szczegółowe Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju:

Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności

- 1.1 Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych największych polskich miast;
- 1.2 Intensyfikacja powiązań funkcjonalnych pomiędzy głównymi węzłami sieci osadniczej w układzie krajowym i międzynarodowym;
- 1.3 Integracja obszarów funkcjonalnych głównych ośrodków miejskich.

Cel 2: Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej, równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich

- 2.1 Wspomaganie spójności w układzie krajowym;
- 2.2 Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału dla specjalizacji terytorialnej;
- 2.3 Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych.

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej

- 1.1 Poprawa dostępności polskich miast i regionów;
- 1.2 Zmniejszenie zewnętrznych kosztów transportu;
- 1.3 Zarządzanie strategiczne i etapowanie inwestycji;

Cel 4: Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymywanie niewysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski

- 4.1 Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych;
- 4.2 Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej;
- 4.3 Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej;
- 4.4 Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego;
- 4.5 Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów;
- 4.6 Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby;
- 4.5 Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych.

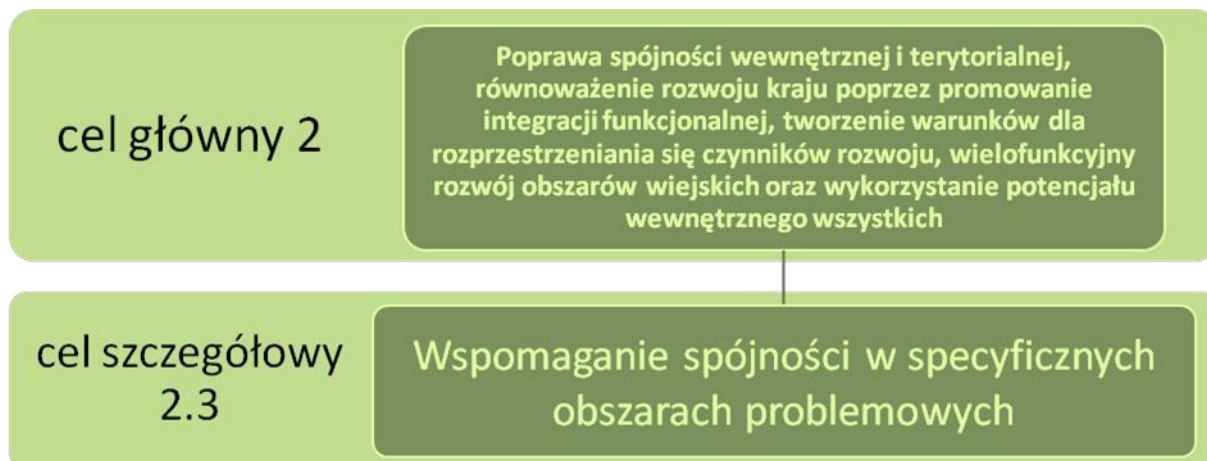
Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa

- 5.1 Przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na to zagrożenie;
- 5.2 Zwiększenie poziomu zabezpieczenia przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi i antropogenicznymi;
- 5.3 Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego

- 6.1 Wprowadzenie zintegrowanego (spójnego i hierarchicznego) systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego zdolnego do efektywnej koordynacji działań podmiotów publicznych i polityk publicznych mających największe znaczenie dla zagospodarowania przestrzennego na różnych poziomach zarządzania;
- 6.2 Uporządkowanie regulacji zapewniających sprawność i powszechność działania systemu planowania przestrzennego;
- 6.3 Wzmocnienie instytucjonalne i jakościowe planowania przestrzennego.

Rysunek 3 Cele główne Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Źródło: opracowanie własne

Działania zaplanowane w procesie rewitalizacji wyznaczonych obszarów Gminy Lubiszyn wpisują się w cele Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Przeprowadzona rewitalizacja na terenie gminy przyczyni się m.in. do: wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych (cel szczegółowy 2.3).

NARODOWY PLAN REWITALIZACJI 2022

Narodowy Plan Rewitalizacji stanowi szeroko rozumianą wykładnię dla prowadzenia procesów rewitalizacyjnych jako działań kompleksowych i zintegrowanych oraz definiuje programy rewitalizacji jako ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych, formułując zasady ich tworzenia i wdrażania.

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego (Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w Gminie Lubiszyn oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gmin), dlatego też należy uznać, iż:

1. cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cel główny określony w dokumencie – Cel główny: poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań;
2. program jest odpowiedzią na problemy i potrzeby zidentyfikowane w dokumencie planistycznym tj. zwiększenie liczby przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu (str. 11 rozdział 7).

USTAWA O REWITALIZACJI

Ustawa o rewitalizacji została przyjęta przez Sejm RP 9 października 2015r. i zawiera rozwiązania umożliwiające odnowę obszarów zdegradowanych społecznie oraz infrastrukturalnie. Zgodnie z ustawą, istotą rewitalizacji będą zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, podejmowane na konkretnym obszarze i prowadzone na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego (Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w Gminie Lubiszyn oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gmin), dlatego też należy uznać, iż:

1. cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cel główny określony w dokumencie – Cel główny: stworzenie ram prawnych dla rewitalizacji w Polsce, których obecnie brakuje, a także, poprzez zawarte w niej regulacje, zachęcać coraz więcej samorządów do prowadzenia tego procesu;

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest jedną z dziewięciu strategii zintegrowanych. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (art. 13 ust. 1) jest ona spójna ze Strategią Rozwoju Kraju 2020. SRKL stanowi odpowiedź na konieczność podniesienia jakości życia w Polsce w perspektywie roku 2020. Stanowi jednocześnie punkt wyjścia do rozbudowy i podnoszenia jakości kapitału ludzkiego w Polsce przez zastosowanie właściwych, często bardzo nowatorskich rozwiązań, dostosowanych do potrzeb osób na każdym etapie życia.

Spójna wizja przyszłości Polski pozwoliła ukierunkować Strategię Rozwoju Kapitału Ludzkiego na obszary wymagające interwencji przez określenie celów, które ma ona wypełnić. W związku z tym wyodrębniono cel główny i cele szczegółowe.

Celem głównym Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 jest:

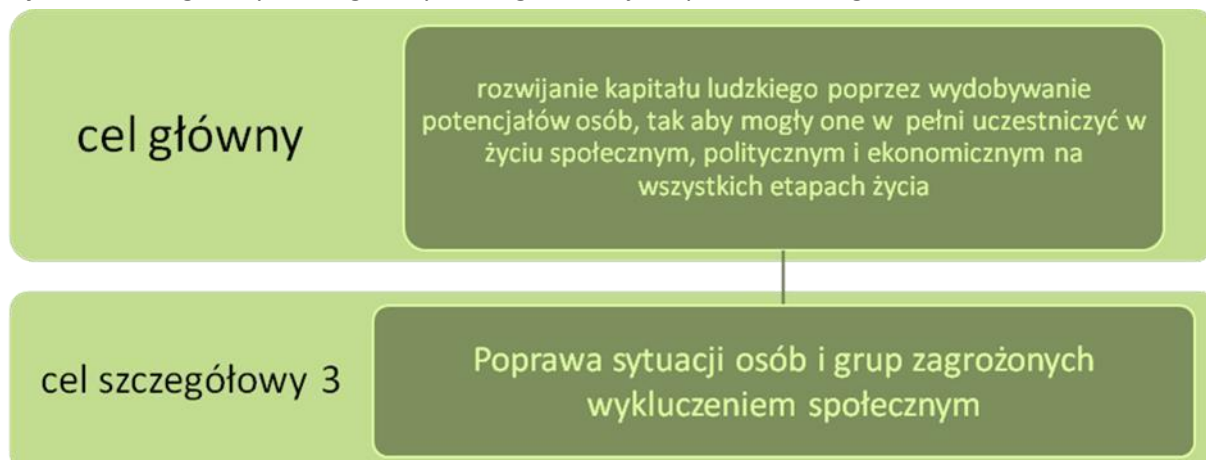
- rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Natomiast cele szczegółowe SRKL 2020 to:

- Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia;
- Cel szczegółowy 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- Cel szczegółowy 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej;

- Cel szczegółowy 5: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.

Rysunek 4 Cel główny i szczegółowy Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.

Źródło: opracowanie własne

Zaplanowany proces rewitalizacji wyznaczonych obszarów Gminy Lubiszyn wpisuje się przede wszystkim w cel szczegółowy 3 dotyczący poprawy sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 w procesie planowania i realizacji działań rewitalizacyjnych należy wziąć pod uwagę przede wszystkim działania nakierowane na: wsparcie kapitału ludzkiego, modernizację i rozwój obiektów użyteczności publicznej oraz wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych.

DOKUMENTY O CHARAKTERZE WOJEWÓDZKIM

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO 2020

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 (załącznik do Uchwały nr XXXII/319/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 listopada 2012 roku) stanowi najważniejszy dokument samorządu województwa, określający kierunki rozwoju regionalnego i wskazujący obszary szczególnej interwencji. Łączy w sobie diagnozę stanu regionu, stojące przed nim wyzwania rozwojowe i aspiracje jego mieszkańców. Strategia funkcjonować będzie, jako plan postępowania władz regionalnych, tak w procesie zarządzania województwem, jak i w inicjowaniu oraz rozwijaniu mechanizmów współpracy pomiędzy samorządem terytorialnym, sferą biznesową i mieszkańcami województwa.

Wizja województwa lubuskiego została określona w następujący sposób: **„W 2020 roku Województwo Lubuskie w pełni korzysta ze swojego położenia w Europie, walorów środowiska i dostępności komunikacyjnej. Rozwinęły się konkurencyjne i innowacyjne sektory gospodarki i turystyka, a Lubuszan można już zaliczyć do społeczeństw informacyjnych. Efektywne wykorzystanie środków unijnych, aktywność samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych zapewniły wysoki poziom życia mieszkańców i dostęp do usług o dobrym standardzie. Region postrzegany jako miejsce zdrowego stylu życia zyskuje miano „zielonej krainy**

nowoczesnych technologii”. Cel główny i cele szczegółowe określone w dokumencie przedstawia poniżej przedstawiony rysunek.

Rysunek 5 Cele Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego (Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w Gminie Lubiszyn oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gmin), dlatego też należy uznać, iż:

1. cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cel określony w dokumencie SRWL 2020 – Cel szczegółowy nr 3 „Społeczna i terytorialna spójność regionu”,
2. program jest odpowiedzią na problemy i potrzeby zidentyfikowane w dokumencie planistycznym SRWL 2020 – tj. przeciwdziałanie powstawaniu i zwalczaniu dotychczasowych oraz nowych form wykluczenia społecznego. (str. 49, rozdział 7 „Cel strategiczny nr 3”).

WOJEWÓDZKI PROGRAM POMOCY SPOŁECZNEJ

Wojewódzki Program Pomocy Społecznej określa wyzwania i założenia pomocy społecznej w stosunku do możliwości, zasobów i zdiagnozowanych potrzeb Województwa Lubuskiego. Program przedstawia główne problemy społeczne, które dotyczą mieszkańców Województwa Lubuskiego. Wyznacza także kierunki działań związanych z poprawą życia mieszkańców Województwa Lubuskiego oraz zapobieganiem ich marginalizacji wykluczeniu społecznemu.

Cele Wojewódzkiego Programu Pomocy Społecznej uwzględniają potrzeby wynikające z diagnozy problemów społecznych mieszkańców Województwa Lubuskiego oraz założenia dokumentów unijnych i krajowych odnoszących się do działań na rzecz włączenia społecznego.

Celem głównym WPPS jest: „Zmniejszenie skali ubóstwa mieszkańców województwa lubuskiego”.

W związku z realizacją celu głównego wyznaczono również następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 1: Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży;
- Cel szczegółowy 2: Doskonalenie systemu wsparcia dla osób starszych;
- Cel szczegółowy 3: Poprawa jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykluczonych społecznie;
- Cel szczegółowy 4: Wspieranie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej; ☐
- Cel szczegółowy 5: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Rysunek 6 Cel główny i cele szczegółowe Wojewódzkiego Programu Pomocy Społecznej.

Źródło: opracowanie własne

Mając na względzie fakt, iż celem głównym Programu Rewitalizacji jest Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Lubiszyn oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gmin, jednoznacznie należy uznać, iż cel programu jest spójny z założeniami dokumentu tj. Cel szczegółowy nr 3: „Poprawa jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykluczonych społecznie”, w którym jednym z działań jest „**Wspieranie przedsięwzięć w zakresie integracji społecznej osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka**” oraz „**Prowadzenie badań społecznych, mających na celu identyfikowanie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie**”. Program jest także odpowiedzią na następujące problemy zidentyfikowane w dokumencie tj. długotrwałe bezrobocie, skrajne ubóstwo i bezdomność. Powoduje to konieczność wdrożenia nowych i bardziej skutecznych instrumentów, które byłyby dostosowane do poprawy sytuacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (str.34 rozdział V. Cele Wojewódzkiego Programu Polityki Społecznej).

STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO NA LATA 2014-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020 jest ważnym elementem polityki regionalnej, uwzględniającej zapisy dokumentów krajowych oraz zasady europejskiej polityki regionalnej, mające wpływ na politykę społeczną województwa lubuskiego. W Strategii wyznaczono karty strategiczne, zawierające cztery cele główne, stanowiące ich kontynuację ze strategii przyjętej w 2005r. Cele główne realizowane będą w oparciu o założone cele

strategiczne oraz kierunki interwencji wpisujące się w założenia krajowych oraz regionalnych dokumentów strategicznych.

Cele główne Strategii:

1. Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży;
2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem;
3. Doskonalenie systemu wsparcia społecznego;
4. Wspieranie społeczeństwa obywatelskiego.

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego (Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w Gminie Lubiszyn oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gmin), dlatego też należy uznać, iż:

1. cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cel główny określony w dokumencie – Cel główny: Karta strategiczna II-1: „Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem”, Cel strategiczny „Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych poprzez zatrudnianie i likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych i w komunikowaniu się”;
2. program jest odpowiedzią na problemy i potrzeby zidentyfikowane w dokumencie planistycznym tj. Wysokie zagrożenie wykluczeniem społecznym mieszkańców województwa lubuskiego (str. 22, rozdz. Analiza SWOT).

DOKUMENTY GMINNE

Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn

Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem, który ma wszechstronny charakter i dotyczy najważniejszych, istotnych obszarów dla jej funkcjonowania i rozwoju. Było to możliwe dzięki zaangażowaniu społeczności lokalnej w proces tworzenia dokumentu strategicznego. Na terenie wspólnoty samorządowej zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w trakcie których każdy mieszkaniec mógł zabrać głos na nurtujący go temat. Dzięki temu, autorstwa strategii nie można przypisać tylko i wyłącznie władzom samorządowym. Odpowiedzialność za jej treści ponosi również cała zbiorowość obywateli zamieszkujących jej teren.

Dokument zawiera diagnozę i analizę najważniejszych problemów, określa cele, do których cała społeczność przy pomocy i wsparciu władz gminy powinna dążyć. Postawione w niej tezy i zadania stanowią naturalną kontynuację działań podejmowanych, bądź projektowanych w ostatnich latach. Wizja zmian wskazana w Strategii Rozwoju przedstawia się następująco: „Gmina Lubiszyn stanowi dobre miejsce do pracy i życia. Pozwala na to jej zagospodarowanie, wykorzystujące niezwykle walory przyrodnicze i położenie. Gmina Lubiszyn to wspólnota historii, teraźniejszości i przyszłości”. Wizja realizowana jest przez pryzmat następujących celów strategicznych i operacyjnych:

1. inwestycje w infrastrukturę techniczną,
2. inwestycje w kapitał ludzki,
3. inwestycje w infrastrukturę turystyczną,
4. inwestycje w infrastrukturę środowiskową - O4Ś1 – zakończenie prac nad kanalizacją i wodociągowaniem Gminy, O4Ś2 – zakończenie prac nad termomodernizacją Gminy.

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji prowadzą bezpośrednio do realizacji do realizacji kierunków rozwoju pn. inwestycje w infrastrukturę techniczną, inwestycje w kapitał ludzki, inwestycje w infrastrukturę turystyczną, inwestycje w infrastrukturę środowiskową

Niniejszy Program Rewitalizacji jest zgodny z wyżej wymienionymi celami, ponieważ w sposób skumulowany prowadzą one bezpośrednio do przeciwdziałania marginalizacji obszarów zdegradowanych Gminy Lubiszyn.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY LUBISZYN

W Studium jako główne cele rozwoju uznano osiągnięcie harmonijnego, wszechstronnego i trwałego rozwoju zapewniającego zaspokojenie bieżących potrzeb oraz warunków umożliwiających wzrost poziomu jakości życia, a także zaspokojenia potrzeb następnych pokoleń. Wyróżnia się następujące grupy celów:

- Cele ekonomiczne - obejmujące:
 - rozwój lokalnego rynku pracy,
 - restrukturyzacja rolnictwa,
 - rozwój usług o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym w tym w zakresie związanym z obsługą turystyki i transportu.
- Cele społeczne - obejmujące:
 - zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania,
 - zapewnienie odpowiedniego standardu usług dla zaspokojenia potrzeb lokalnych,
 - zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej,
 - zapewnienie odpowiedniego wyposażenia w infrastrukturę techniczną.
- Cele przyrodnicze - obejmujące:
 - zachowanie istniejących wartości środowiska oraz zahamowanie procesów jego degradacji,
 - poprawa zdrowotnych warunków życia mieszkańców,
 - zachowanie wartości krajobrazowych i turystycznych gminy.
- Cele kulturowe - obejmujące:
 - zachowanie tożsamości kulturowej obszaru,
 - zachowanie otwartych przestrzeni o najwyższych walorach krajobrazu przyrodniczo - kulturowego,
 - rozszerzenie zakresu prawnej ochrony obiektów i zespołów zabudowy.

- Cele przestrzenne - obejmujące:
 - porządkowanie struktury funkcjonalno - przestrzennej szczególnie w strefie podmiejskiej
 - eliminacja lub złagodzenie konfliktów wynikających z różnych sposobów ubytowania terenów.

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji prowadzą bezpośrednio do realizacji do realizacji kierunków rozwoju w szczególności porządkowanie struktury funkcjonalno – przestrzennej, zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania, zapewnienie odpowiedniego standardu usług dla zaspokojenia potrzeb lokalnych.

ZGODNOŚĆ Z KRYTERIUM FORMALNYM

Podsumowując zapisy rozdziału 3 Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy, należy jednoznacznie stwierdzić, iż w programie rewitalizacji wskazano powiązania wskazanych działań rewitalizacyjnych z założeniami wynikającymi z dokumentów strategicznych.

4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Przygotowanie dokumentu pn. Program Rewitalizacji Gminy Lubiszyn na lata 2018-2023 poprzedziła pogłębiona analiza kwestii społecznych i identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych. W poniższym rozdziale zdiagnozowano czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na obszarze gminy w podziale na poszczególne obszary wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych. Ponadto, szczegółowo określono charakter potrzeb rewitalizacyjnych przy uwzględnieniu również innych dokumentów strategicznych gminy.

Punktem wyjścia była diagnoza kwestii społecznych niezbędnych dla określenia działań o charakterze społecznym (dotyczących rozwiązywania problemów społecznych oraz pobudzającym aktywność lokalną). Przyjęto, iż diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych zostanie przeprowadzona w układzie czterech sfer: społecznej (kluczowej), gospodarczej, infrastrukturalno– gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej.

Przyjęta w niniejszym opracowaniu procedura delimitacji opiera się na procedurze stworzonej przez Instytut Rozwoju Miast i spełnia wymogi Wytucznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Procedura ta składa się z kilku następujących po sobie etapów:

- ETAP I polega na wyznaczeniu tzw. jednostek urbanistycznych (zamieszkałych), które zgodnie z definicją określa się jako najmniejsze, niepodzielne na kolejnych etapach postępowania obszary gminy, dla których możliwe jest pozyskanie danych dotyczących w szczególności zjawisk społecznych, a także gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.
- ETAP II pozyskanie niezbędnych danych statystycznych oraz przeprowadzenie analizy wskaźnikowej wyznaczonych uprzednio jednostek urbanistycznych. Analiza dotyczyła

przede wszystkim sfery społecznej, jednak zgodnie z regulacjami zebrano również informacje dotyczące negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno - funkcjonalnej oraz technicznej.

ANALIZA WSKAŹNIKOWA I METODOLOGIA DELIMITACJI OBSZARÓW DYSFUNKCYJNYCH

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 definiują obszar zdegradowany jako taki, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Z kolei stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej 1 z następujących sfer:

- społecznej (kluczowej),
- gospodarczej, infrastrukturalno – gospodarczej,
- przestrzenno-funkcjonalnej,
- środowiskowej.

Ww. sfery zostały poddane pogłębionej analizie wskaźnikowej w podziale na zdefiniowane obszary gminy. W toku przeprowadzonych konsultacji, gminę podzielono na 8 podobszarów. W gminie poszczególne podobszary częściowo pokrywają się z okręgami wyborczymi.

Ponadto, obszary wyodrębniono przy założeniu, że obejmują one tereny zamieszkałe oraz w oparciu o funkcjonujące podziały urbanistyczne, bazujące na utrwalonych związkach przestrzennych, funkcjonalnych i społeczno-ekonomicznych. Przyjęcie takiej metodologii (demarkacja całego obszaru gminy), pozwoliło wytypować konkretne obszary o szczególnym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych.

Zaletą podziału gminy na okręgi wyborcze jest pewna spójność terytorialna danego obszaru. Niestety nie jest to wystarczające w kontekście opracowywanego Programu. Ponadto okręgi wyborcze tworzone są wg zapisów Ustawy Kodeks Wyborczy i odnoszą się do liczby ludności, zupełnie nie biorąc pod uwagę cech charakteryzujących daną grupę mieszkańców. Okręgi wyborcze były jedynie punktem wyjścia, pierwszym podziałem terytorialnym gminy weryfikowanym na potrzeby dalszych analiz. Dla właściwego przygotowania Programu była jednak konieczna modyfikacja, które pozwoliła wyodrębnić obszary spójne jako pewne całości pod względem społecznym, morfologicznym, funkcjonalnym i przestrzennym. Nie pokrywają się one zatem w każdym przypadku ściśle z granicami administracyjnymi, choć bywają do nich zbliżone.

Granice okręgów wyborczych w Gminie Lubiszyn

Nr. okręgu	Granice okręgu
1	Kozin, Podlesie, Smoliny, Staw, Zacisze
2	Chłopiny, Jastrzębiec, Ściechów, Ściechówek

3	Lubiszyn, Tarnów
4	Wysoka
5	Lubno
6	Baczyna, Marwice
7	Brzeźno, Buszów, Dzikowo, Gajewo, Łąkomin, Mystki

Źródło: Dane Urzędu Gminy

Podział na jednostki administracyjne i jednostki statystyczne (okręgi wyborcze) nie odzwierciedla zróżnicowania gminnej przestrzeni i wykształcających się w jej obrębie obszarów funkcjonalno-przestrzennych, których społeczność jest ze sobą zintegrowana. Zaproponowany w Programie podział na jednostki urbanistyczne (9 obszarów) pozwala na zaprezentowanie nieformalnych struktur i powiązań pomiędzy poszczególnymi obszarami oraz umożliwia opracowanie pełniejszej diagnozy tych obszarów, gdyż sytuacje kryzysowe oraz problemy poszczególnych sfer przenikają się w Gminie w obrębie miejsc powiązanych ze sobą pod względem społecznym, funkcjonalnym i przestrzennym. Cechą charakterystyczną wskazanych obszarów jest fakt, iż obejmują one wyłącznie obszary zamieszkałe. Dzięki temu obejmują one tereny, których główną cechą jest koncentracja zabudowy mieszkaniowej jako podstawowej formy użytkowania.

W konsekwencji prowadzonych prac ukierunkowanych na elementy związane z rewitalizacją i nałożenie ich na mapę gminy otrzymano podział ujęty w Programie.

Z uwagi na fakt, iż rewitalizacja ma przede wszystkim służyć społeczności objętej Programem, wyznaczanie obszaru zarówno w samej miejscowości Lubiszyn (centrum społeczno-administracyjne gminy), jak i łączenie sołectw w obszary pozwoliło na skupieniu się na terenach, w których zachodzą procesy społeczne.

Podział na obszary wynika też z kierunków rozwoju w okresie powojennym i w ostatnich latach. Wszystkie obszary to miejsca, które starano się łączyć w oparciu o podobną charakterystykę i istniejące na danym obszarze problemy.

Łączenie poszczególnych sołectw w obszary wynikało z ich spójności terytorialnej (położenie geograficzne, podobne problemy społeczne związane z uwarunkowaniami przestrzennymi w poszczególnych miejscowościach).

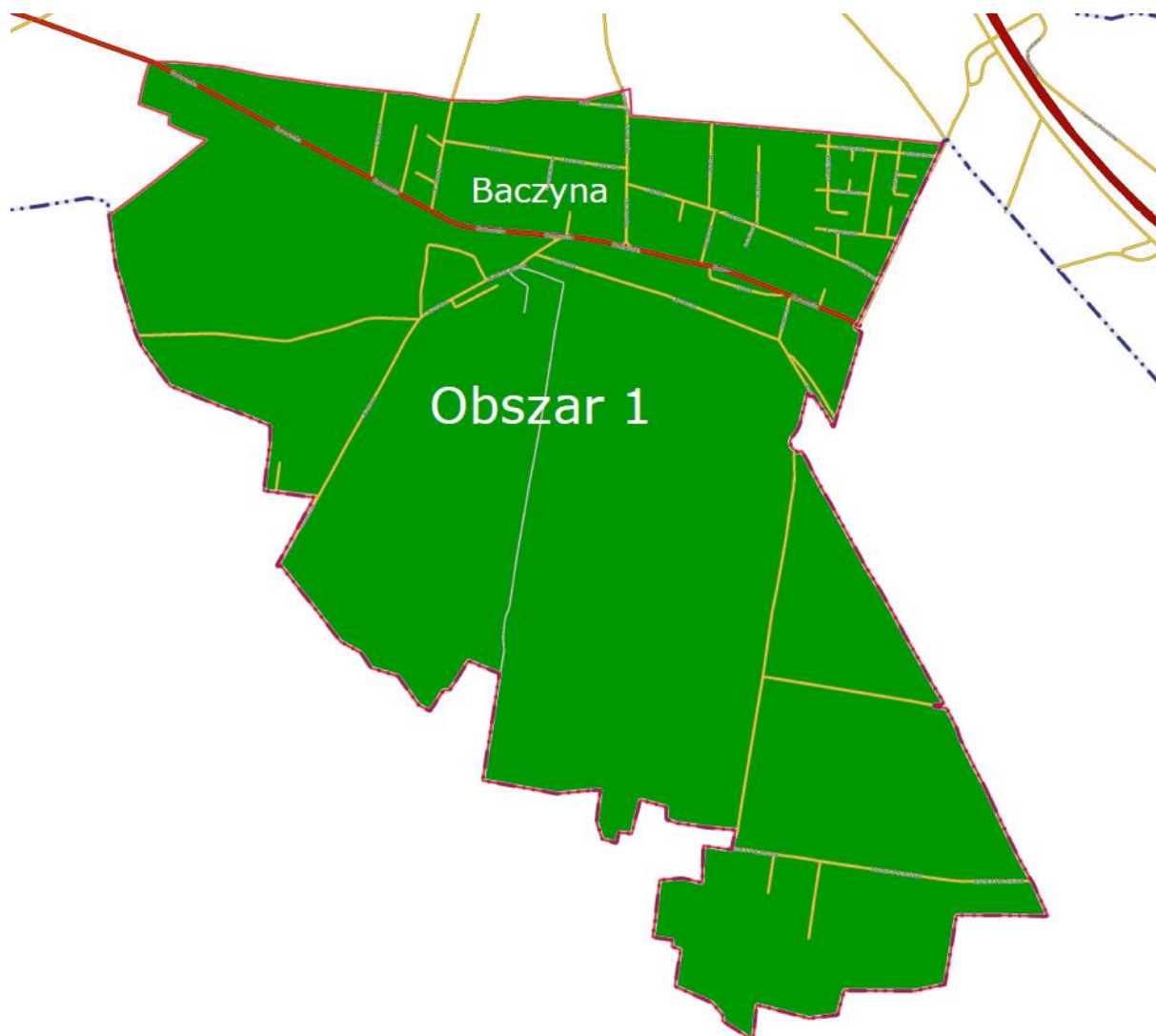
Tabela 2 Przebieg administracyjny obszarów - obszary gminy poddane diagnozie

Numer obszaru	Przebieg administracyjny obszaru
1	Baczyna
2	Marwice, Wysoka, Tarnów
3	Lubno
4	Lubiszyn
5	Łąkomin, Buszów, Brzeźno
6	Gajewo, Dzikowo, Mystki, Smoliny, Podlesie, Zacisze, Kozin
7	Ściechów, Ściechówek

8	Jastrzębiec, Chłopy
9	Staw

Źródło: opracowanie własne

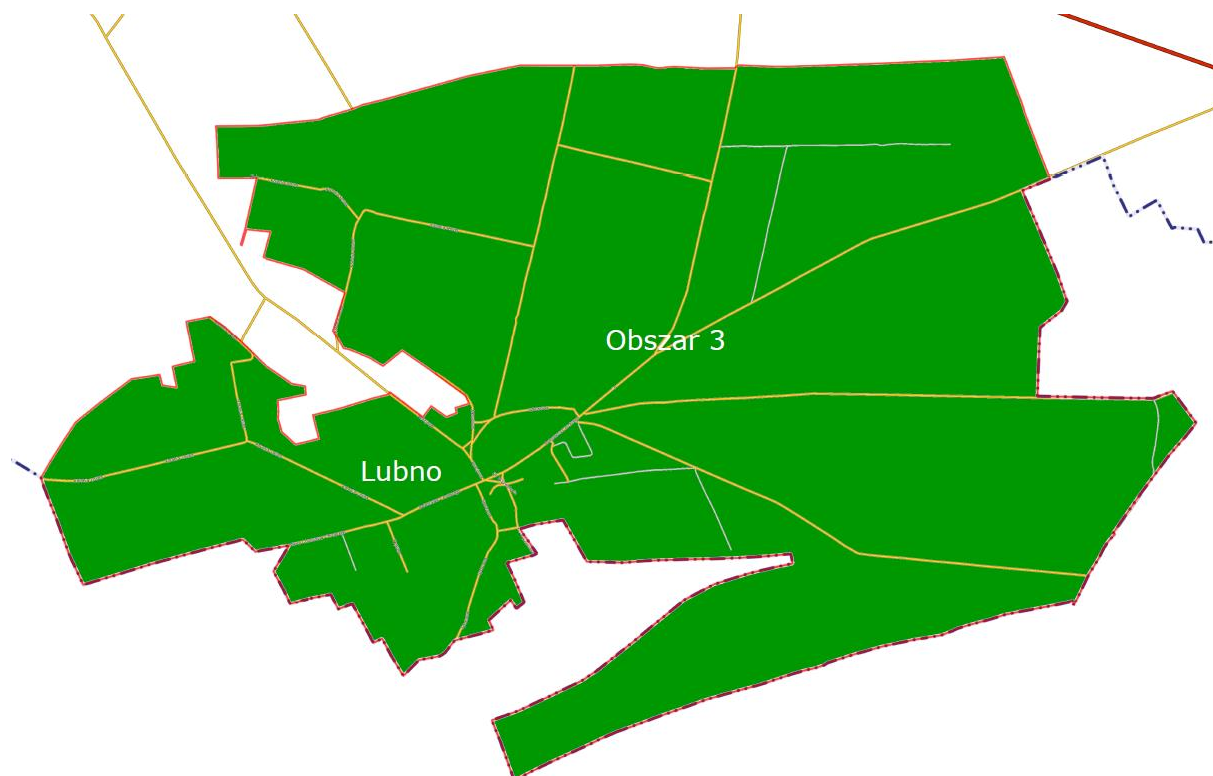
Rysunek 7 Mapa Obszar nr 1

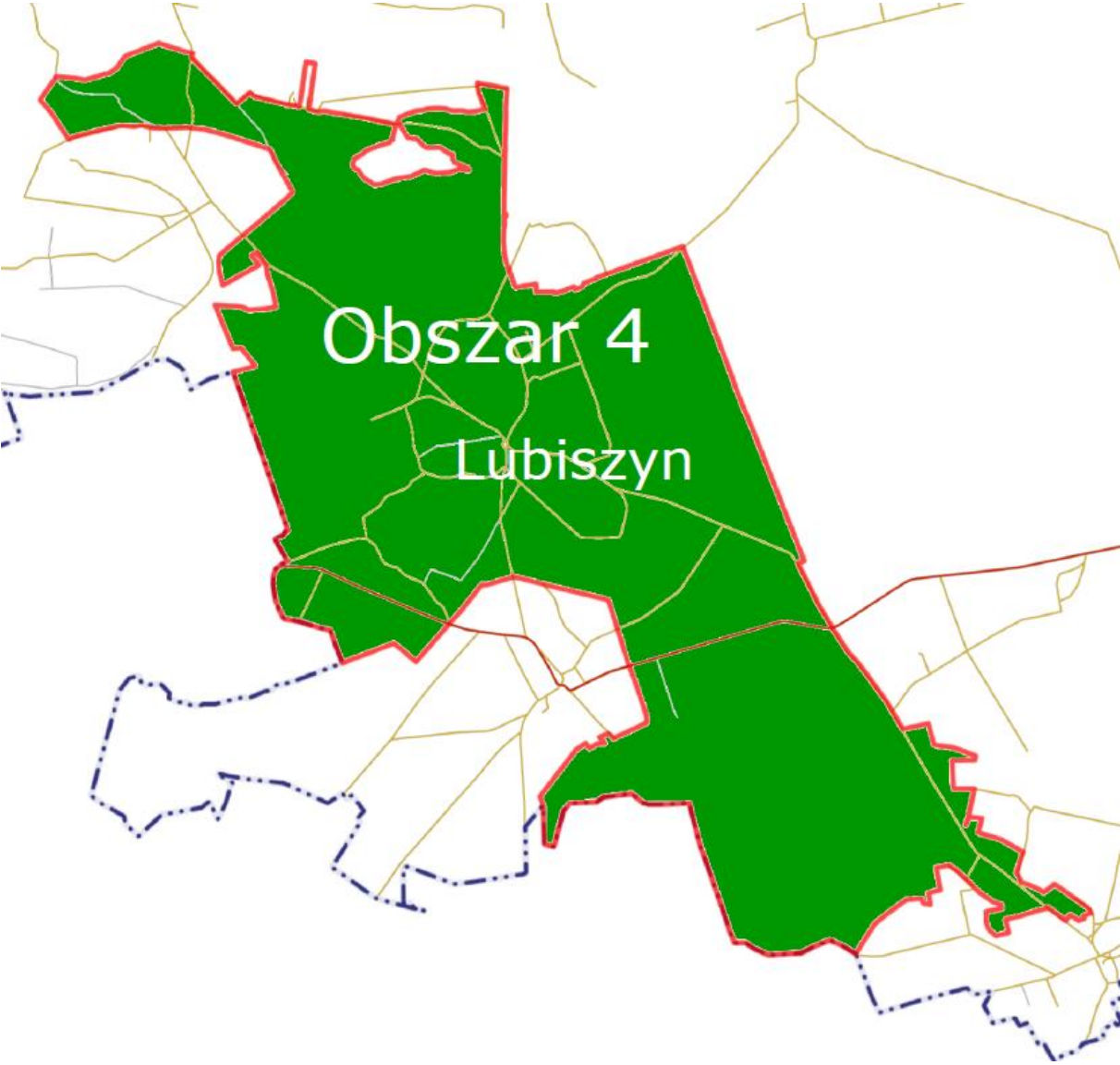
Rysunek 8 Mapa Obszar nr 2

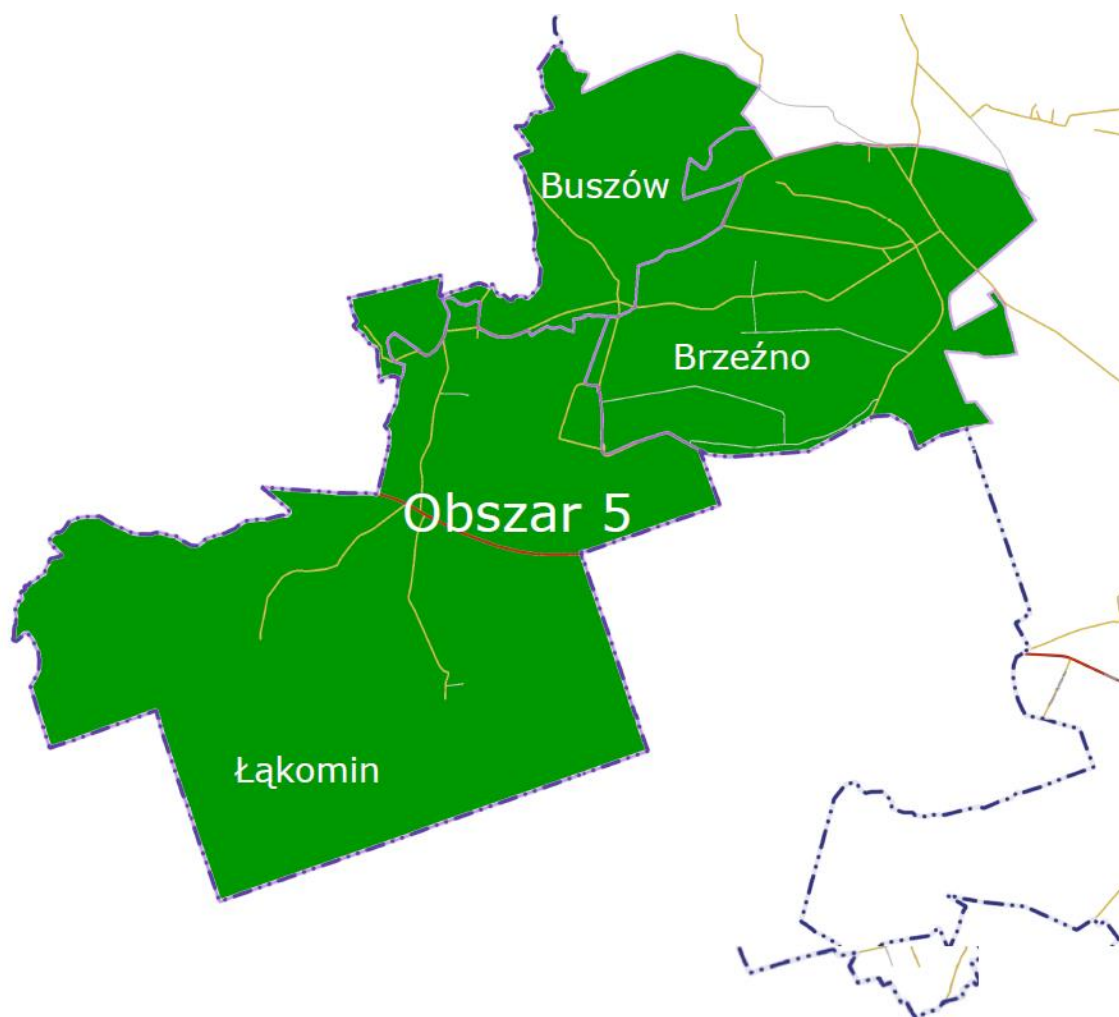
Rysunek 9 Mapa Obszar nr 3.

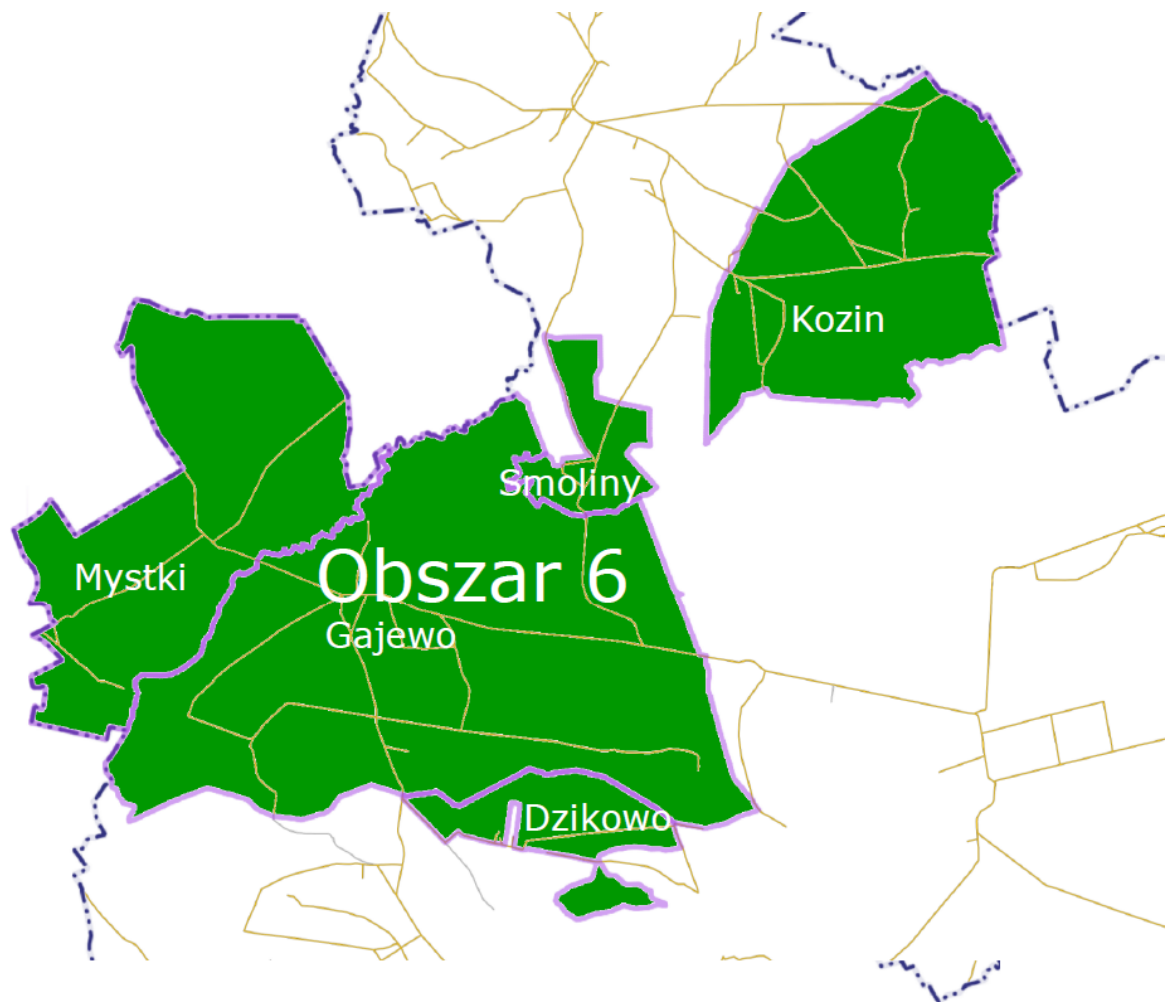
Rysunek 10 Mapa Obszar nr 4

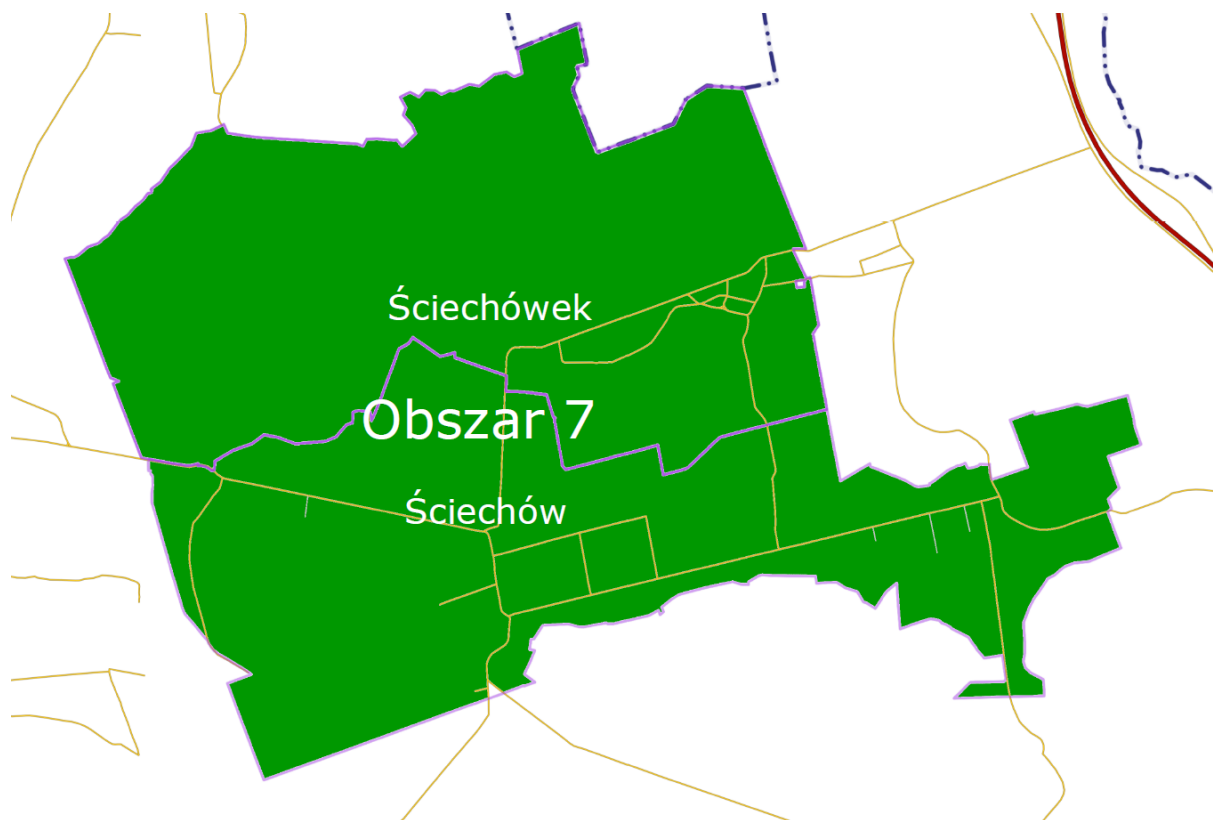
Rysunek 11 Mapa Obszar nr 5

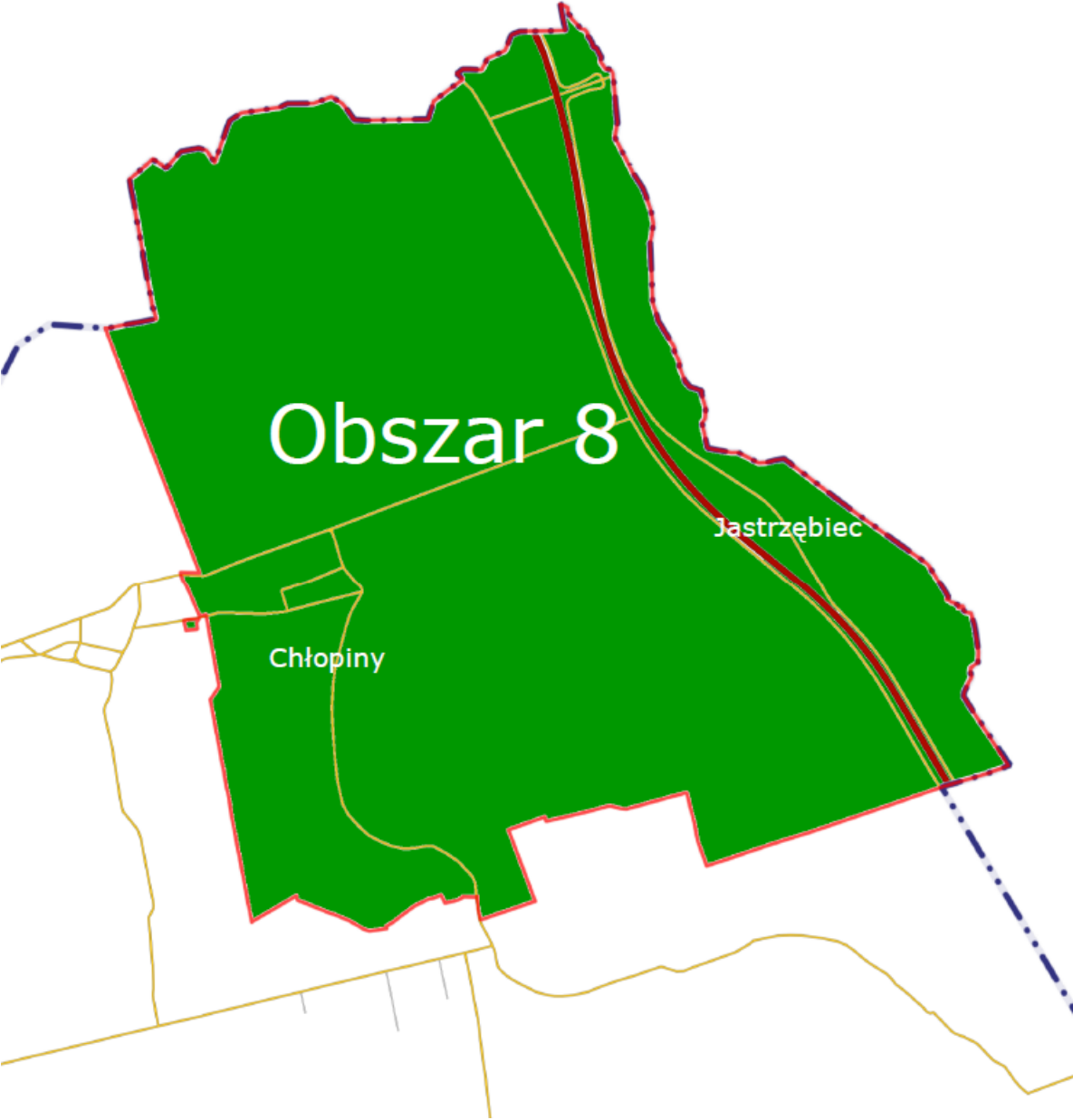
Rysunek 12 Mapa Obszar nr 6

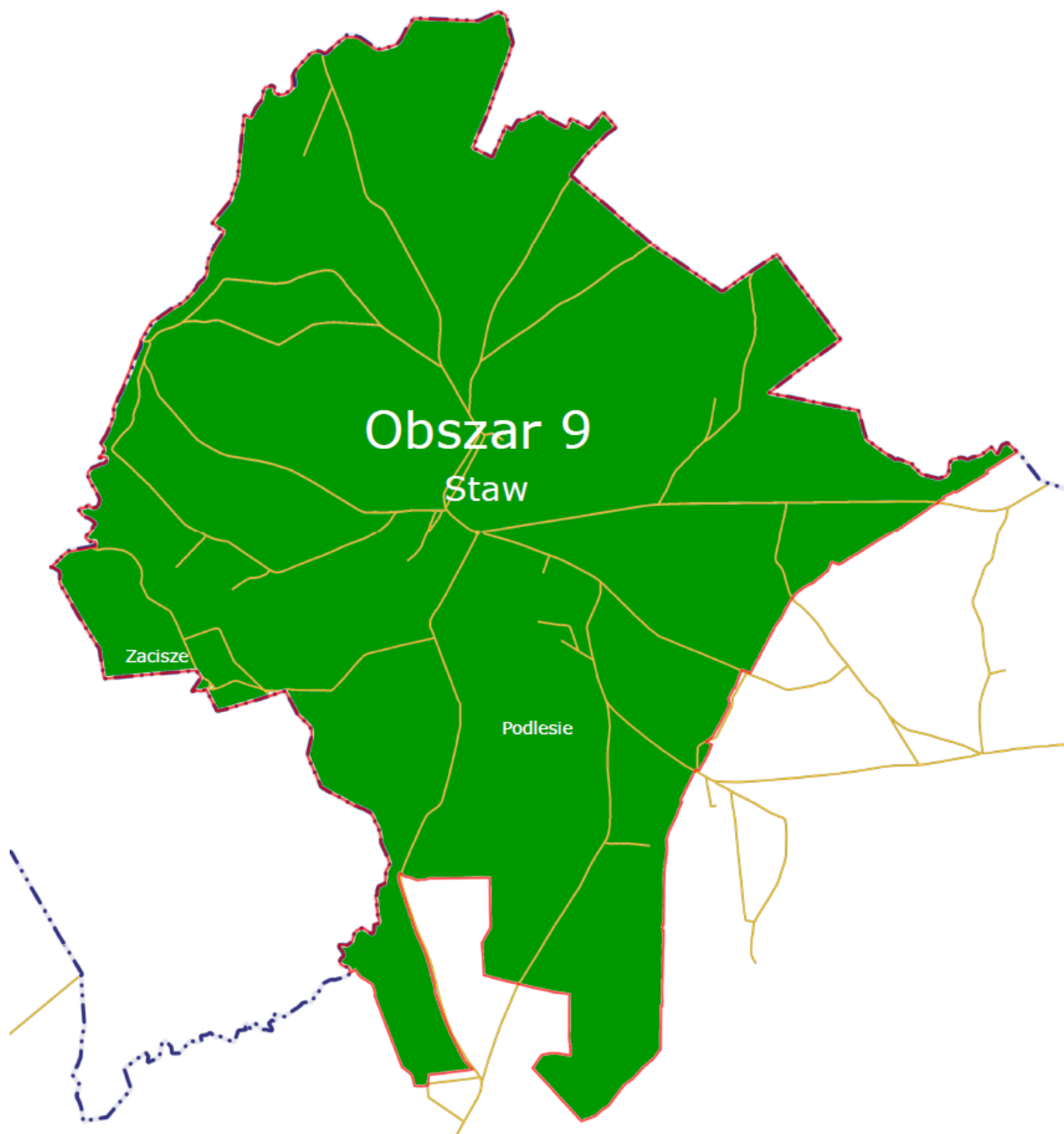
Rysunek 13 Mapa Obszar nr 7

Rysunek 14 Mapa Obszar nr 8

Rysunek 15 Mapa Obszar nr 9

4.1. Sfera społeczna

Na poniższej grafice przedstawiono kryteria delimitacji obszarów w analizowanej w tym rozdziale sferze społecznej. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr. Na podstawie zebranych danych wskaźnikowych w końcowym fragmencie podrozdziału opisano skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w zakresie każdego z rozpatrywanego kryterium delimitacji.

Rysunek 16 Sfera społeczna – kryteria delimitacji

Źródło: opracowanie własne

Tabela 3 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Poziom ubóstwa	Średni dochód na 1 mieszkańca w danym obszarze w pln	Dane UG/Urząd Skarbowy
	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 mieszkańców)	OPS

Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców)	Dane UG
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców	Dane UG
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 mieszkańców)	OPS
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 mieszkańców)	OPS
	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 mieszkańców)	OPS
	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 mieszkańców)	OPS
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (liczba os/100 mieszkańców)	Dane UG/ Powiatowy Urząd Pracy
	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy
	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery społecznej. W ten sposób określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych obszarach wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 4 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera społeczna

Kryterium	Wskaźnik	Źródło	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów								
				1	2	3	4	5	6	7	8	9
				Baczyna	Marwice, Wysoka, Tarnów	Lubno	Lubiszyn	Łąkomini, Buszów, Brzeźno	Gajewo, Dzikowo, Mysłki, Smoliny, Podlesie, Zacisze, Kozin	Ściechów, Ściechówek	Jastrzębiec, Chłopy	Staw
Sfera społeczna												
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os., ogółem)	Dane UG	915	176	199	91	98	41	84	125	21	80
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych, (przez mieszkańców danego obszaru)	Dane UG	818	117	92	107	198	47	111	82	23	41
Poziom ubóstwa	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os., ogółem)	Ośrodek Pomocy Społecznej	814	61	234	80	86	43	89	118	25	78
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin)	Ośrodek Pomocy Społecznej	387	24	146	24	37	20	33	53	11	39
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os., ogółem)	Ośrodek Pomocy Społecznej	134	11	20	7	17	6	16	43	6	8
	Liczba osób dysfunkcyjnych (ogólnie)	Ośrodek Pomocy Społecznej	101	16	7	0	19	12	13	24	2	8
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny	Ośrodek Pomocy Społecznej	17	1	1	0	3	0	3	7	0	2

	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie	Ośrodek Pomocy Społecznej	11	2	1	3	1	0	1	1	0	2
	Liczba osób korzystających z mieszkań socjalnych	Ośrodek Pomocy Społecznej	10	0	0	0	0	6	0	3	0	1
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki (bez wykroczeń drogowych)	Lokalny Posterunek Policji	74	16	19	4	8	2	8	8	3	6
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki (bez wykroczeń drogowych)	Lokalny Posterunek Policji	29	2	4	1	7	1	5	5	1	3
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (proszę podać wartości szacunkowe – liczba os., ogółem)	Dane UG/Urząd Pracy	46	7	11	5	5	2	4	4	1	7
	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os. ogółem)	Powiatowy Urząd Pracy	44	4	7	6	3	7	6	3	4	4
	Liczba zarejestrowanych osób długotrwałe bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os., ogółem)	Powiatowy Urząd Pracy	27	0	10	1	2	0	2	2	2	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek organizacyjnych i instytucji

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w sferze społecznej autorzy dokumentu zidentyfikowali następujące problemy oraz potencjały:

SFERA SPOŁECZNA

POTENCJAŁ

Potencjał społeczny Gminy stanowią:

- organizacje pozarządowe działające na obszarze Gminy, w tym m.in. KLUB SPORTOWY "UNIA" LUBISZYN - TARNÓW, STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ EDUKACJI W GMINIE LUBISZYN,
- aktywni lokalni liderzy – sołtysi i członkowie rad sołectkich,
- Ochotnicza Straż Pożarna – strażacy mocno zaangażowani w działania ratowniczo-gaśnicze, a także w działania społeczne,
- zdolność koncentracji mieszkańców wokół ważnych spraw – co roku podczas Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy przez mieszkańców udaje się zebrać wielokrotnie większą kwotę niż w podobnych pod względem demograficznym gminach,
- rozwinięta infrastruktura sportowa – boiska,
- świetlice wiejskie (centra aktywności, sale widowiskowe) w części miejscowości Gminy – możliwość organizacji spotkań okolicznościowych, wydarzeń kulturalnych, warsztatów, zajęć, integracji mieszkańców,
- otwartość wójta i władz gminnych na współpracę,
- współpraca JST z organizacjami pozarządowymi w ramach Programu Współpracy Gminy i z organizacjami pozarządowymi,
- położenie geograficzne: bliskość Gorzowa Wielkopolskiego;
- efekt suburbanizacji – do gminy wiejskiej sprowadzają się mieszkańcy z pobliskiej aglomeracji gorzowskiej,
- walory naturalne: kompleksy leśne; czyste powietrze; rzeki; klimat akustyczny;
- dobrze rozwinięta sieć szkół szczebla podstawowego.

PROBLEMY

- niewystarczająca jakość skomunikowania poszczególnych miejscowości gminy z centrum wzrostu społeczno-gospodarczego – Gorzowem Wielkopolskim (brak zainteresowania przewoźników obsługą tras z uwagi na niską rentowność połączeń, ograniczone środki budżetowe gminy),
- zbyt wysokie ceny biletów miesięcznych,
- postępująca bierność młodzieży,
- niewystarczający dostęp do infrastruktury przedszkolnej,
- słabnąca współpraca i integracja międzypokoleniowa,

- rosnąca ilość osób w wieku poprodukcyjnym, osób starszych, po 75 roku życia – brak wystarczającej opieki, wsparcia, zajęć dla seniorów,
- niskie dochody osób w wieku senioralnym (niskie emerytury),
- niewystarczająca ilość miejsc sprzyjających integracji mieszkańców,
- wyjazdy młodych ludzi – za granicę, do większych miast,
- niska frekwencja mieszkańców podczas wyborów - mała aktywność obywatelska,
- słaba integracja właścicieli przedsiębiorstw ze społecznością lokalną,
- trudny dostęp do medycznych usług specjalistycznych (ginekologa, kardiologa, okulisty),
- zbyt mała ilość atrakcyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży,
- niedostosowane budynki użyteczności publicznej do osób niepełnosprawnych,
- mała promocja działań społecznych i ekonomii społecznej.

Dodatkowo, w poniższym zestawieniu tabelarycznym autorzy określili skalę problemu i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w odniesieniu do każdego ze zdefiniowanych kryteriów w podziale na poszczególne obszary terytorialne. Dla obu parametrów (skala problemów i potrzeby rewitalizacyjne) określono maksymalną i minimalną liczbę punktów w poszczególnych kryteriach. Punktacja poszczególnym parametrom nadawano w następującej skali:

SKALA PROBLEMU:

nieistotna – 0 punktów,
 niewielka – 1 punkt,
 umiarkowana – 2 punkty,
 istotna – 3 punkty,
 bardzo duża – 4 punkty.

CHARAKTER POTRZEB:

brak – 0 punktów,
 niewielki – 1 punkt,
 umiarkowany – 2 punkty,
 znaczący – 3 punkty,
 bardzo duży – 4 punkty.

Następnym etapem analizy było określenie jakościowego oddziaływania poszczególnych parametrów na poszczególne kryteria i przypisanie ocen punktowych. W poniższej tabeli szczegółowo zobrazowano przeprowadzoną analizę sporządzoną na podstawie przeprowadzonych warsztatów z mieszkańcami Gminy.

Tabela 5 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera społeczna

Kryterium/Numer obszaru	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Poziom ubóstwa									
Skala problemów	2	3	3	1	3	2	2	3	4
Charakter potrzeb	2	3	2	1	2	2	2	3	4
Poziom obciążenia demograficznego									
Skala problemów	3	4	2	1	2	1	2	1	4
Charakter potrzeb	2	3	2	1	1	1	1	1	4
Poziom aktywności społecznej									
Skala problemów	3	2	2	1	3	2	1	2	3
Charakter potrzeb	2	2	3	1	3	1	1	1	3
Poziom zagrożenia wykluczeniem									
Skala problemów	2	3	2	2	2	1	2	1	4
Charakter potrzeb	2	3	3	1	3	1	3	1	3

Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)									
Skala problemów	2	4	2	1	1	1	1	1	4
Charakter potrzeb	2	4	2	1	1	1	2	1	4
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia									
Skala problemów	2	3	3	1	1	1	2	2	3
Charakter potrzeb	1	3	3	1	2	1	2	2	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych warsztatów z mieszkańcami Gminy

4.2 Sfera infrastrukturalno-gospodarcza

Wysoki poziom życia mieszkańców Gminy Lubiszyn w dużej mierze zależy od rozwoju przedsiębiorstw zlokalizowanych na jej terenie. Poprzez działalność produkcyjną i usługową w dużym stopniu wpływają na wzrost zatrudnienia w gminie (a tym samym ograniczenie poziomu bezrobocia), a także wysokość dochodów Gminy – część podatku dochodowego od osób prawnych CIT (19%) trafia jako subwencja do budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Na poniższym grafie przedstawiono kryteria delimitacji obszarów w analizowanej w tym rozdziale sferze infrastrukturalno - gospodarczej. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr. Na podstawie zebranych danych wskaźnikowych w końcowym fragmencie podrozdziału opisano skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w zakresie każdego z rozpatrywanego kryterium delimitacji.

Rysunek 17 Sfera infrastrukturalno - gospodarcza – kryteria delimitacji

Źródło: opracowanie własne

Tabela 6 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki (ogółem/100 mieszkańców)	Dane UG
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy (ogółem/100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy
Szczególnie zniszczone otoczenie	Liczba budynków bez wodociągów (w sztukach) oraz udział tych budynków do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane UG
	Udział budynków bez dostępu do sieci gazowej (w %) do ogólnej liczby budynków na danym obszarze	Dane UG
	Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane UG
	Udział budynków wybudowanych przed r. 1989 w budynkach ogółem	Dane UG

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery infrastrukturalno - gospodarcza. W tej sposób określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych obszarach wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 7 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera infrastrukturalno-gospodarcza

Kryterium	Wskaźnik	Źródło	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów								
				1	2	3	4	5	6	7	8	9
				Baczyna	Marwice, Wysoka, Tarnów	Lubno	Lubiszyn	Łąkomini, Buszów, Brzeźno	Gajewo, Dzikowo, Mystki, Smoliny, Podlesie, Zacisze, Kozin	Ściechów, Ściechówek	Jastrzębiec, Chłopiny	Staw
Sfera infrastrukturalno-gospodarcza												
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki	Dane UG	341	112	69	27	41	10	14	34	5	29
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy	Powiatowy Urząd Pracy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Szczególnie zniszczone otoczenie	Udział budynków bez wodociągów do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane UG	25,90%	11,86%	47,76%	0,00%	0,00%	60,38%	42,21%	0,00%	62,15%	63,01%
	Udział budynków bez dostępu do sieci gazowej (w %) do ogólnej liczby budynków na danym obszarze	Dane UG	96,70%	87,89%	94,85%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
	Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby	Dane UG	81,60%	59,64%	100,00%	100,00%	57,26%	100,00%	100,00%	51,74%	100,00%	100,00%

	budynków na danym obszarze (w %)											
	Udział budynków wybudowanych przed r. 1989 w budynkach ogółem - w %	Dane UG	83,00%	76,63%	88,64%	79,33%	87,01%	87,84%	71,72%	84,73%	76,19%	91,00%

Źródło: opracowanie własne

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w sferze infrastrukturalno-gospodarczej autorzy dokumentu zidentyfikowali problemy oraz potencjały.

SFERA INFRASTRUKTURALNO - GOSPODARCZA

POTENCJAŁY

W obszarze sfery gospodarczej uczestnicy działań partycypacyjnych wyłonili następujące potencjały Gminy:

- środowisko naturalne (zasoby przyrodnicze): duże kompleksy leśne; obszary Natura 2000,
- położenie przy drodze krajowej S-3,
- położenie geograficzne: bliskość granicy z Niemcami; bliskość aglomeracji gorzowskiej,
- obiekty użyteczności publicznej takie jak np. Świetlica wiejska w Lubiszynie, Stawie, sala widowiskowa w Lubiszynie,
- tereny inwestycyjne będące w posiadaniu Gminy – możliwość sprzedaży potencjalnym inwestorom i prowadzenia działalności gospodarczej, budownictwa jednorodzinnego,
- ulgi inwestycyjne/podatkowe dla nowych przedsiębiorców i na nowe miejsca pracy,
- dobrze rozwinięta sieć wodociągowa,
- zamknięta linia kolejowa możliwa do zagospodarowania na cele turystyczno-rekreacyjne,
- otwartość samorządu gminnego na współpracę z przedsiębiorcami,
- tereny zielone sprzyjające rozwojowi działań turystycznych i agroturystycznych,
- małe przedsiębiorstwa - drobne zakłady rzemieślnicze i usługowe.

PROBLEMY

Zauważone przez uczestników problemy sfery infrastrukturalno-gospodarczej to:

- ograniczenia prawne wynikające z przepisów ochrony środowiska niekiedy uniemożliwiające prowadzenie działalności gospodarczej,
- brak wystarczająco wyeksponowanych walorów turystycznych, zabytkowych, historycznych gminy,
- brak atrakcyjnego miejsca spotkań i integracji społecznej - sali wiejskiej w miejscowości Marwice,
- nierozwinięta sieć ścieżek rowerowych,
- niewystarczająca jakość infrastruktury – sali wiejskiej w m. Tarnów,
- zły stan melioracji i urządzeń wodnych;
- zły stan techniczny dróg powiatowych i gminnych;
- niedostatek chodników i oświetlenia ulicznego;
- niedostatek placów zabaw;
- niedostatek parkingów;
- brak ścieżek rowerowych i innej infrastruktury turystycznej;
- brak zorganizowanych, oznakowanych atrakcji turystycznych;
- niedostatek gospodarstw agroturystycznych;

- mało terenów uzbrojonych pod aktywizację gospodarczą;
- brak uzbrojonej bazy turystyczno – wypoczynkowej;
- brak kompleksowej zbiorczej sieci kanalizacyjnej;
- ograniczony dostęp do sieci gazowej;
- brak większych zakładów produkcyjnych;
- zatrudnianie ludzi przez agencje pracy tymczasowej lub na umowy cywilnoprawne lub na części etatu,
- trudność w znalezieniu zatrudnienia młodzieży po studiach, wyjazdy młodych do innych miast oraz za granicę.

Dodatkowo, w poniższym zestawieniu tabelarycznym autorzy podjęli próbę określenia skali problemu i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych w odniesieniu do każdego ze zdefiniowanych kryteriów w podziale na poszczególne obszary terytorialne. Dla obu parametrów (skala problemów i potrzeby rewitalizacyjne) określono maksymalną i minimalną ilość punktów w poszczególnych kryteriach. Punktacja poszczególnym parametrom nadawano w następującej skali:

SKALA PROBLEMU:

nieistotna – 0 punktów,
 niewielka – 1 punkt,
 umiarkowana – 2 punkty,
 istotna – 3 punkty,
 bardzo duża – 4 punkty.

CHARAKTER POTRZEB:

brak – 0 punktów,
 niewielki – 1 punkt,
 umiarkowany – 2 punkty,
 znaczący – 3 punkty,
 bardzo duży – 4 punkty.

Następnym etapem analizy było określenie jakościowego oddziaływania poszczególnych parametrów na poszczególne kryteria i przypisanie ocen punktowych. W poniższej tabeli szczegółowo zobrazowano analizę sporządzoną na podstawie przeprowadzonych warsztatów z mieszkańcami Gminy.

Tabela 8 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera infrastrukturalno-gospodarcza

Kryterium/obszaru numer	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Poziom aktywności gospodarczej									
Skala problemów	2	4	2	2	3	1	1	2	4
Charakter potrzeb	2	4	1	1	4	1	2	1	3
Dostępność miejsc pracy									
Skala problemów	2	4	2	2	3	1	2	1	4
Charakter potrzeb	1	3	2	1	4	1	1	2	3
Szczególnie zniszczone otoczenie									
Skala problemów	1	3	2	1	2	2	2	1	3
Charakter potrzeb	2	4	2	1	2	1	2	1	3

Źródło: opracowanie własne

4.3 Sfera przestrzenno – funkcjonalna

Na poniższym grafie przedstawiono kryteria delimitacji obszarów w analizowanej w tym rozdziale sferze przestrzenno - funkcjonalnej. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr. Na podstawie zebranych danych wskaźnikowych w końcowym fragmencie podrozdziału opisano skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w zakresie każdego z rozpatrywanego kryterium delimitacji.

Rysunek 18 Sfera społeczna – przestrzenno – funkcjonalna

Źródło: opracowanie własne

Tabela 9 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów.

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	Dane UG
	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	Dane UG
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka)	Dane UG

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery przestrzenno – funkcjonalnej.

Tabela 10 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera przestrzenno-funkcjonalna

Kryterium	Wskaźnik	Źródło	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów								
				1	2	3	4	5	6	7	8	9
				Baczyna	Marwice, Wysoka, Tarnów	Lubno	Lubiszyn	Łąkomini, Buszów, Brzeźno	Gajewo, Dzikowo, Mystki, Smoliny, Podlesie, Zacisze, Kozin	Ściechów, Ściechówek	Jastrzębiec, Chłopiny	Staw
Sfera przestrzenno - funkcjonalna												
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	Dane UG	23,68%	16,88%	27,15%	24,03%	17,76%	25,76%	24,11%	22,99%	26,19%	29,73%
	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	Dane UG	17,72%	13,33%	22,22%	16,67%	14,81%	12,50%	21,43%	15,00%	12,50%	25,00%
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka)	Dane UG	7	1	1	1	1	1	1	1	0	0

Źródło: opracowanie własne

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w sferze przestrzenno – funkcjonalnej autorzy dokumentu zidentyfikowali problemy oraz potencjały.

SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA

POTENCJAŁY

Wskazane przez uczestników zasoby i potencjał Gminy to przede wszystkim:

- zasoby wodne: jezioro Marwicko, o powierzchni 148 ha, dwa stawy w miejscowości Staw, stawy hodowlane w Jastrzębcu,
- zabytkowe zabudowania,
- zadowalająca sieć handlowa,
- szkoły podstawowe w gminie,
- rozwinięta infrastruktura - sieć drogowa pomiędzy poszczególnymi miejscowościami.

PROBLEMY

Zauważone przez mieszkańców problemy:

- zły stan nawierzchni dróg, w szczególności dróg administrowanych przez Powiat Gorzowski,
- brak atrakcyjnych miejsc rekreacyjnych dla młodzieży,
- brak mieszkań socjalnych i komunalnych,
- brak wystarczających tras, ścieżek rowerowych – konieczna rozbudowa, braku połączeń między istniejącymi ścieżkami rowerowymi,
- brak chodników na wsiach,
- uboga sieć komunikacji publicznej (mała częstotliwość kursów między miejscowościami),
- niedostosowane budynki użyteczności publicznej do osób niepełnosprawnych,
- niewystarczający dostęp do sieci gazowej.

Dodatkowo, w poniższym zestawieniu tabelarycznym autorzy podjęli próbę określenia skali problemu i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych w odniesieniu do każdego ze zdefiniowanych kryteriów w podziale na poszczególne obszary terytorialne. Dla obu parametrów (skala problemów i potrzeby rewitalizacyjne) określono maksymalną i minimalną ilość punktów w poszczególnych kryteriach. Punktacja poszczególnym parametrom nadawano w następującej skali:

SKALA PROBLEMU:

nieistotna – 0 punktów,
niewielka – 1 punkt,
umiarkowana – 2 punkty,
istotna – 3 punkty,
bardzo duża – 4 punkty.

CHARAKTER POTRZEB:

brak – 0 punktów,
niewielki – 1 punkt,
umiarkowany – 2 punkty,
znaczący – 3 punkty,
bardzo duży – 4 punkty.

Następnym etapem analizy było określenie jakościowego oddziaływania poszczególnych parametrów na poszczególne kryteria i przypisanie ocen punktowych. W poniższej tabeli szczegółowo zobrazowano przeprowadzoną analizę sporządzoną na podstawie przeprowadzonych warsztatów z mieszkańcami Gminy.

Tabela 11 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera przestrzenno - funkcjonalna

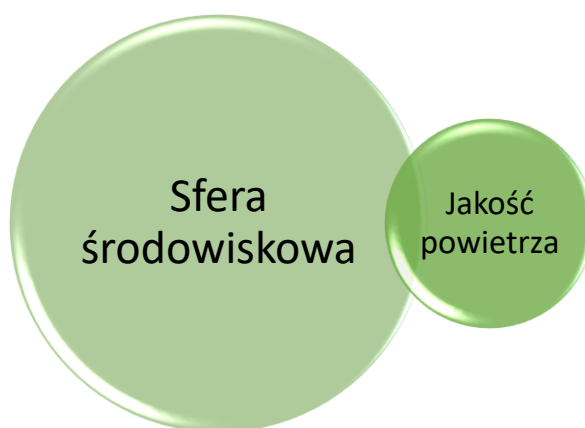
Kryterium	1	2	3	4	5	6	7	8	
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna									
Skala problemów	2	4	2	1	3	1	2	2	4
Charakter potrzeb	1	4	1	1	4	1	1	2	3
Funkcjonalność przestrzeni publicznych									
Skala problemów	1	3	3	2	3	2	3	3	2
Charakter potrzeb	2	2	1	1	2	2	1	2	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych warsztatów z mieszkańcami Gminy

4.4. Sfera środowiskowa

Na poniższym grafie przedstawiono kryteria delimitacji obszarów w analizowanej w tym rozdziale sferze środowiskowej. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr. Na podstawie zebranych danych wskaźnikowych w końcowym fragmencie podrozdziału opisano skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w zakresie każdego z rozpatrywanego kryterium delimitacji.

Rysunek 19 Sfera środowiskowa – kryteria delimitacji

Źródło: opracowanie własne

Tabela 12 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Jakość powietrza	Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%)	Dane UG
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%)	Dane UG
	Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%)	Dane UG
	Powierzchnia terenów zielonych (ha)	Dane UG

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery środowiskowej. W ten sposób określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych obszarach wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 13 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera środowiskowa.

Kryterium	Wskaźnik	Źródło	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów								
				1	2	3	4	5	6	7	8	9
				Baczyna	Marwice, Wysoka, Tarnów	Lubno	Lubiszyn	Łąkomini, Buszów, Brzeźno	Gajewo, Dzikowo, Mystki, Smoliny, Podlesie, Zacisze, Kozin	Ściechów, Ściechówek	Jastrzębiec, Chłopiny	Staw
Sfera środowiskowa												
Jakość powietrza	Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%)	Dane UG	77,81%	72,51%	83,81%	79,33%	71,19%	74,32%	79,31%	78,33%	69,05%	82,50%
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%)	Dane UG	86,27%	83,51%	88,85%	84,92%	87,57%	89,19%	82,07%	85,22%	80,95%	91,67%
	Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%)	Dane UG	1,38%	1,65%	1,11%	1,51%	1,24%	1,08%	1,79%	1,48%	1,90%	0,83%

Źródło: opracowanie własne

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w strefie środowiskowej autorzy dokumentu zidentyfikowali problemy oraz potencjały.

SFERA ŚRODOWISKOWA

POTENCJAŁ

Potencjał środowiskowy gminy według uczestników stanowią:

- możliwości rozwoju agroturystyki
- walory turystyczne
- niewielka ilość przemysłu – czyste środowisko
- duże zalesienie gminy
- użytki rolne i tradycje rolnicze, możliwość ekologicznych upraw
- tereny zielone
- dobrze rozwinięta sieć wodociągowa

PROBLEMY

Wskazane przez uczestników problemy:

- stary drzewostan, o który warto zadbać i go wyeksponować,
- nieocieplone obiekty użyteczności publicznej,
- niski stopień stosowania OZE w obiektach użyteczności publicznej,
- brak ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych i mała ilość ścieżek rowerowych - konieczność rozbudowy ścieżek rowerowych,
- zanieczyszczenie środowiska dymem z pieców (palenie niewłaściwym paliwem),
- problemy z utrzymaniem czystości na terenach zielonych, rekreacyjnych,
- wysokie opłaty za ścieki komunalne,
- wywożenie śmieci do lasów.

Dodatkowo, w poniższym zestawieniu tabelarycznym autorzy podjęli próbę określenia skali problemu i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych w odniesieniu do każdego ze zdefiniowanych kryteriów w podziale na poszczególne obszary terytorialne. Dla obu parametrów (skala problemów i potrzeby rewitalizacyjne) określono maksymalną i minimalną liczbę punktów w poszczególnych kryteriach. Punktacja poszczególnym parametrom nadawano w następującej skali:

SKALA PROBLEMU:

nieistotna – 0 punktów,
niewielka – 1 punkt,
umiarkowana – 2 punkty,
istotna – 3 punkty,
bardzo duża – 4 punkty.

CHARAKTER POTRZEB:

brak – 0 punktów,
niewielki – 1 punkt,
umiarkowany – 2 punkty,
znaczący – 3 punkty,
bardzo duży – 4 punkty.

Następnym etapem analizy było określenie jakościowego oddziaływania poszczególnych parametrów na poszczególne kryteria i przypisanie ocen punktowych. W poniższej tabeli szczegółowo zobrazowano przeprowadzoną analizę sporządzoną na podstawie przeprowadzonych warsztatów z mieszkańcami Gminy Lubiszyn.

Tabela 14 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera środowiskowa

Kryterium	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Jakość powietrza									
Skala problemów	2	3	2	1	2	2	2	2	4
Charakter potrzeb	2	3	2	1	2	1	2	1	3

Źródło: opracowanie własne

5. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji - określenie, w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium najbardziej wymagającego wsparcia

Cytując Ustawę o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 (Dz. U. 2015 poz. 1777) oraz „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” (Minister Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 3 lipca 2015 r., MliR/H 2014-2020/20(01)/07/2015) rewitalizacja stanowi proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Obszar zdegradowany to natomiast przestrzeń, w której koncentrują się zjawiska negatywne (społeczne, gospodarcze, przestrzenne) oraz problemy, które wpływają na pogorszenie jakości życia mieszkańców. Szczególne znaczenie odgrywać będzie obszar rewitalizacji. Jest to "obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, (...) na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się przeprowadzić rewitalizację". Nie może on obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Delimitacji przestrzennej obszarów wymagających interwencji w ramach Programu Rewitalizacji dokonano na podstawie wieloczynnikowej analizy ilościowej i jakościowej i na tej podstawie wyznaczono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Identyfikacji występujących na terenie gminy problemów, czynników i zjawisk kryzysowych dokonano w odniesieniu do sfery społecznej, infrastrukturalno-gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Efektem prezentowanej diagnozy jest wskazanie obszaru o największej kumulacji zjawisk kryzysowych. Analizę poszczególnych obszarów oparto na zestawie wskaźników pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych stref.

5.1. Metodologia delimitacji obszarów zdegradowanych

Na potrzeby procesu wyznaczenia obszarów zdegradowanych przyjęto podział terytorium gminy na 9 obszarów funkcjonalnych. Delimitacja była prowadzona w odniesieniu do sfer:

- społecznej,
- infrastrukturalno-gospodarczej,
- przestrzenno-funkcjonalnej,
- środowiskowej.

Tabela 15 Granice obszarów problemowych

Numer obszaru	Przebieg administracyjny obszaru
1	Baczyna
2	Marwice, Wysoka, Tarnów
3	Lubno
4	Lubiszyn
5	Łąkominy, Buszów, Brzeźno
6	Gajewo, Dzikowo, Mystki, Smoliny, Podlesie, Zacisze, Kozin
7	Ściechów, Ściechówek
8	Jastrzębiec, Chłopiny
9	Staw

Wskaźnik	Źródło	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
			Baczyna	Marwice, Wysoka, Tarnów	Lubno	Lubiszyn	Łąkominy, Buszów, Brzeźno	Gajewo, Dzikowo, Mystki, Smoliny, Podlesie, Zacisze, Kozin	Ściechów, Ściechówek	Jastrzębiec, Chłopiny	Staw
Liczba ludności (osoby)	Dane UG	6727	1239	1495	761	751	313	616	864	177	511
Powierzchnia obszaru – ha	Dane UG	20658	1277	3586	2191	1920	2530	3887	2576	2180	511

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz konsultacji społecznych

Mając na uwadze specyfikę województwa lubuskiego i uwarunkowań występujących głównie na terenach zurbanizowanych oraz możliwości dostępu do danych statystycznych obrazujących zmiany społeczno-ekonomiczne, a także stan infrastruktury technicznej, w badaniu przyjęto następujące kryteria w poszczególnych sferach:

SPOŁECZNA

- Poziom ubóstwa,
- Poziom obciążenia demograficznego,
- Poziom aktywności społecznej,
- Poziom zagrożenia wykluczeniem społecznym,
- Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń),
- Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia.

INFRASTRUKTURALNO-GOSPODARCZA

- Poziom aktywności gospodarczej,
- Dostępność miejsc pracy,
- Szczególnie zniszczone otoczenie.

PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

- Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna,
- Funkcjonalność przestrzeni publicznych.

ŚRODOWISKOWA

- Jakość powietrza.

5.2. Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego

Ocena sytuacji kryzysowej w badanych sferach odbywała się poprzez analizę wskaźników ilościowych, gdzie za obszary kwalifikujące się do wsparcia uznano te, dla których wartości wskaźników były gorsze niż wartości referencyjne dla gminy oraz opisów jakościowych opartych na wywiadach z mieszkańcami badanych obszarów. Przyjęta metodologia została opracowana na podstawie wskazówek zawartych w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. W pierwszym kroku określano wartość referencyjną dla wskaźnika w odniesieniu do całej gminy, a następnie porównywano wartość wskaźnika obliczoną dla ustalonego obszaru z wartościami referencyjnymi. Dla lepszego zobrazowania wyników w niżej prezentowanych tabelach użyto kolorów, których intensywność jest skorelowana z wartością danego wskaźnika. Im użyty kolor jest ciemniejszy tym gorszy wynik analizowanego aspektu.

Po wyliczeniu wszystkich wartości następowało przyznawanie od 1 do 3 tzw. „małych” punktów dla tych obszarów, w których wartość wskaźnika wskazywała na kumulację negatywnych zjawisk. Według przyjętej metodologii obszar z najgorszym wynikiem otrzymywał 3 punkty, drugi w kolejności 2 punkty oraz trzeci 1 punkt. Pozostałe obszary nie były już punktowane. Następnie sumowano liczbę zdobytych punktów i wg tej gradacji uporządkowywano Obszary od najgorszego do najlepszego w danej sferze. W celu umożliwienia rzetelnego porównywania wyników Obszarów dla poszczególnych sfer i uniknięcia błędu uzależniającego wyniki od ilości przyjętych wskaźników ponownie każdemu obszarowi przyznano tzw. „duże” punkty, tym razem od 9 do 1 zgodnie

z kolejnością wcześniej zdobytych „małych” punktów. Na koniec każdej ze sfer przyporządkowano wagę, która ma oddawać istotę analizowanych problemów w kontekście aktualnej definicji rewitalizacji. W uproszczeniu można stwierdzić, że dla autorów Programu najważniejszym elementem przy wyznaczaniu obszarów kryzysowych był człowiek i problemy społeczne, a kwestie infrastrukturalne, gospodarcze czy środowiskowe plasowały się na dalszych miejscach. Stąd przyjęto następujący podział wag:

- Sfera społeczna – 0,4,
- Sfera infrastrukturalno-gospodarcza – 0,2,
- Sfera przestrzenno-funkcjonalna – 0,3,
- Sfera środowiskowa – 0,1.

Przyporządkowane dla każdego z obszarów „duże” punkty w poszczególnych sferach były mnożone przez przyjętą wagę i dopiero ostatecznie wyliczona wartość pozwala nam rzetelnie wskazać obszary, w których występuje szczególne nagromadzenie negatywnych zjawisk świadczących o poziomie degradacji danego obszaru pod każdym z analizowanych względów. Ostatecznie, jako obszar zdegradowany przyjęto ten teren, dla którego wyliczona wartość przekracza o minimum 130% wartość średnią dla wszystkich obszarów. Bezsprzecznie należy przyjąć, że przekroczenie tak przyjętego poziomu świadczy o wyraźnej potrzebie pilnej interwencji i podjęciu działań zaradczych zapobiegających degradacji, których skutki w najbliższym czasie mogą stać się nieodwracalne.

Zastosowane wskaźniki w poszczególnych sferach to:

SPOŁECZNA

- Średni dochód na 1 mieszkańca w danym obszarze w pln.,
- Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców),
- Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 mieszkańców),
- Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców),
- Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców,
- Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców),
- Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 mieszkańców),
- Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 mieszkańców),
- Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 mieszkańców),
- Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 mieszkańców),
- Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców,
- Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców,
- Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (liczba os./100 mieszkańców),
- Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców),
- Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców).

INFRASTRUKTURALNO-GOSPODARCZA

- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki (ogółem/100 mieszkańców),
- Liczba ofert pracy (ogółem/100 mieszkańców),
- Liczba budynków bez wodociągów (w sztukach) oraz udział tych budynków do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %),
- Udział budynków bez dostępu do sieci gazowej (w %) do ogólnej liczby budynków na danym obszarze,
- Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %),
- Liczba budynków ogólnie / liczba budynków wybudowanych przed r. 1989/udział tych budynków w budynkach ogółem.

PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

- Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%),
- Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%),
- Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka).

ŚRODOWISKOWA

- Liczba budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%),
- Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%),
- Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%),
- Powierzchnia terenów zielonych (ha).

Przyjęty w badaniu katalog wskaźników, dających możliwość przeprowadzenia analizy porównawczej obszarów, został dostosowany do specyfiki społeczności zamieszkującej Gminę Lubiszyn oraz skonsultowany z pracownikami m.in. Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Powiatowego Urzędu Pracy i Urzędu Skarbowego. Podstawowym zadaniem było zebranie danych zagregowanych dla poszczególnych obszarów i ich odpowiednia interpretacja. W poprzednim rozdziale podano także źródła danych dla poszczególnych wskaźników.

5.3. Określenie obszarów zdegradowanych

Przedstawiona w poprzednim rozdziale metodologia prowadzonej analizy wskaźnikowej pozwala określić takie przestrzenie funkcjonalne, które aktualnie są najbardziej zdegradowane. Zaniechanie podejmowania działań zaradczych na tych obszarach spowoduje ich dalszą dewastację oraz stałe obniżanie poziomu życia zamieszkujących je osób. W każdej z weryfikowanych sfer poszczególne obszary zostały zaprezentowane wg natężenia skali zjawisk kryzysowych występujących na danym terenie.

Sfera społeczna

Tabela 16 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze społecznej

Wskaźnik	Źródło wskaźnika	Wartość referencyjna dla całej gminy	Obszary								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej	12,10	4,92	15,65	10,51	11,45	13,74	14,45	13,66	14,12	15,26
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 rodzin)	OPS	5,75	1,94	9,77	3,15	4,93	6,39	5,36	6,13	6,21	7,63
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców)	Dane UG	14	14	13	12	13	13	14	14	12	16
Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców	Dane UG	12,16	9,44	6,15	14,06	26,36	15,02	18,02	9,49	12,99	8,02
Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej	1,99	0,89	1,34	0,92	2,26	1,92	2,60	4,98	3,39	1,57
Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 rodzin)	OPS	1,50	1,29	0,47	0,00	2,53	3,83	2,11	2,78	1,13	1,57

Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 rodzin)	OPS	0,25	0,08	0,07	0,00	0,40	0,00	0,49	0,81	0,00	0,39
Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 rodzin)	OPS	0,16	0,16	0,07	0,39	0,13	0,00	0,16	0,12	0,00	0,39
Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 rodzin)	OPS	0,15	0,00	0,00	0,00	0,00	1,92	0,00	0,35	0,00	0,20
Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców	Lokalny Posterunek Policji	1,10	1,29	1,27	0,53	1,07	0,64	1,30	0,93	1,69	1,17
Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców	Lokalny Posterunek Policji	0,43	0,16	0,27	0,13	0,93	0,32	0,81	0,58	0,56	0,59
Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (liczba os./100 mieszkańców)	Dane UG/Urząd Pracy	0,68	0,56	0,74	0,66	0,67	0,64	0,65	0,46	0,56	1,37
Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy	0,65	0,32	0,47	0,79	0,40	2,24	0,97	0,35	2,26	0,78

Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy	0,40	0,00	0,67	0,13	0,27	0,00	0,32	0,23	1,13	1,57
--	-----------------------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych z Urzędu Gminy, Urzędu Skarbowego, Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Lokalnego Posterunku Policji.

Podsumowanie analizy w sferze społecznej

W sferze społecznej za obszar kryzysowy uznano te tereny, które wykazały kumulację negatywnych zjawisk w co najmniej siedmiu z czternastu wykorzystanych w badaniu wskaźników (50%). Wskaźniki badano dla następujących kryteriów: Poziom ubóstwa, Poziom obciążenia demograficznego, Poziom aktywności społecznej, Poziom zagrożenia wykluczeniem społecznym, Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń), Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia.

Obszary znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji to:

- Obszar nr 2,
- Obszar nr 8,
- Obszar nr 9,

Wymienione obszary wypadły najgorzej w odniesieniu do badanych cech i przyjmowały dla nich najwyższe (lub odpowiednio najniższe) wartości liczbowe w odniesieniu do całej gminy. W najtrudniejszej sytuacji pod tym względem znajduje się Obszar nr 9. Potwierdzają to wartości wskaźników - miały wyniki gorsze niż wartości referencyjne.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszarem zdegradowanym o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze społecznej jest Obszar nr 9. Przy czym w nieco lepszej sytuacji, choć także z wyraźnymi problemami znajdują się Obszary nr 2 i 8 oraz 5 i 6.

Sfera infrastrukturalno-gospodarcza

Tabela 17 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze infrastrukturalno-gospodarczej

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika	Wartość dla całej gminy	Obszary								
				1	2	3	4	5	6	7	8	9
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki (ogółem/100 mieszkańców)	Dane UG	5,07	9,04	4,62	3,55	5,46	3,19	2,27	3,94	2,82	5,68
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy (ogółem/100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Szczególnie zniszczone otoczenie	Udział budynków bez wodociągów do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane UG	25,90%	11,86%	47,76%	0,00%	0,00%	60,38%	42,21%	0,00%	62,15%	63,01%
	Udział budynków bez dostępu do sieci gazowej (w %) do ogólnej liczby budynków na danym obszarze	Dane UG	96,70%	87,89%	94,85%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
	Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane UG	81,60%	59,64%	100,00%	100,00%	57,26%	100,00%	100,00%	51,74%	100,00%	100,00%

	Udział budynków wybudowanych przed r. 1989 w budynkach ogółem - w %	Dane UG	83,00%	76,63%	88,64%	79,33%	87,01%	87,84%	71,72%	84,73%	76,19%	91,00%
--	---	---------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych z Urzędu Gminy, Powiatowego Urzędu Pracy

Podsumowanie analizy w sferze infrastrukturalno-gospodarczej

W sferze infrastrukturalno-gospodarczej analizowano wskaźniki odwołujące się do ilości i jakości infrastruktury technicznej oraz poziomu rozwoju gospodarczego na danym terenie. Za obszary zdegradowane w tej sferze uznano te tereny, które wypadły najgorzej w minimum czterech spośród sześciu analizowanych kryteriów. Taka sytuacja zaistniała na Obszarach nr 3, 6 i 9.

Zaprezentowane zestawienie pozwala uznać, że na tych obszarach mamy do czynienia z najtrudniejszą sytuacją dotyczącą poziomu rozwoju gospodarczego i niską jakością infrastruktury technicznej. Mieszkańcy wsi w dużym stopniu korzystają z tradycyjnych źródeł energii. Ponadto na wskazanych terenach zdecydowana większość mieszkańców wciąż korzysta z bezodpływowych zbiorników na ścieki. Na terenach wiejskich funkcjonuje stosunkowo mniej przedsiębiorstw niż na obszarach silnie zurbanizowanych.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszarami zdegradowanymi o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze infrastrukturalno-gospodarczym są: Obszar nr 3, 6 i 9 a w mniejszym stopniu obszary nr 2, 5 i 8.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Tabela 18 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika	Wartość dla całej gminy	Obszary								
				1	2	3	4	5	6	7	8	9
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	Dane UG	23,68%	16,88%	27,15%	24,03%	17,76%	25,76%	24,11%	22,99%	26,19%	29,73%
	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	Dane UG	17,72%	13,33%	22,22%	16,67%	14,81%	12,50%	21,43%	15,00%	12,50%	25,00%
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka)	Dane UG	7	1	1	1	1	1	1	1	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych empirycznych

Podsumowanie analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej oparta była na ocenie skali kryzysu dotyczącego dwóch wskaźników, tj.: szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna weryfikowana udziałem zaniedbanych podwórek w ilości podwórek ogółem oraz udziałem powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych oraz funkcjonalność przestrzeni publicznych (Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych). Za obszary kryzysowe uznano takie, które przyjmują jedno z najniższych wartości obydwu kryteriów. Są to:

- Obszar nr 2,
- Obszar nr 8,
- Obszar nr 9.

W przypadku tej sfery mamy do czynienia ze zróżnicowaniem poziomu zagospodarowania przestrzenno-funkcjonalnego poszczególnych obszarów. W najtrudniejszej sytuacji znajduje się obszar nr 2 i 9. Wynika to z faktu, że wymieniony obszar zamieszkały jest w dużej mierze przez osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i często z wieloletnimi zaniedbaniami infrastrukturalnymi. Problemy natury przestrzenno-funkcjonalnej najczęściej identyfikowane są w małych miejscowościach. Podobnie w analizowanej gminie to właśnie na wsiach, a także na obrzeżach miasta występują tego typu problemy.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszarem zdegradowanym o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnym jest Obszar nr 2, Obszar nr 8 oraz Obszar nr 9.

Sfera środowiskowa

Tabela 19 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze środowiskowej

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika	Wartość dla całej gminy	Obszary								
				1	2	3	4	5	6	7	8	9
Jakość powietrza	Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%)	Dane UG	77,81%	73%	84%	79%	71%	74%	79%	78%	69%	83%
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%)	Dane UG	86,27%	84%	89%	85%	88%	89%	82%	85%	81%	92%
	Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%)	Dane UG	1,38%	1,65%	1,11%	1,51%	1,24%	1,08%	1,79%	1,48%	1,90%	0,83%

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Podsumowanie analizy w sferze środowiskowej

W sferze środowiskowej przyjęto kryteria bezpośrednio związane z czynnikami wpływającymi niekorzystnie na środowisko przyrodnicze badanych obszarów (Jakość powietrza, Jakość i stan terenów zielonych). Wybrano wskaźniki: Liczba budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%), Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%), Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%).

Uznanie danego terenu za obszar kryzysowy następowało w przypadku, gdy na badanym obszarze co najmniej dwa wskaźniki prezentowały najmniej korzystne wyniki. Taką sytuację odnotowano

w następujących lokalizacjach:

- Obszar nr 2,
- Obszar nr 9,

Analizowanie tej sfery opierało się na badaniach przeprowadzonych w roku 2016 dzięki któremu możemy obserwować aktualne zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszary zdegradowane o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to w Obszar nr 2 i 9. Złą sytuację (ale lepsza niż na obszarze nr 2,0) zdiagnozowaną również na obszarze nr 3, 4 i 5.

Podsumowując analizę wskaźników dla każdej ze sfer poniżej zaprezentowano liczbę punktów, jakie otrzymały Obszary w odniesieniu do poszczególnych wskaźników.

Sfera społeczna

Tabela 20 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze społecznej

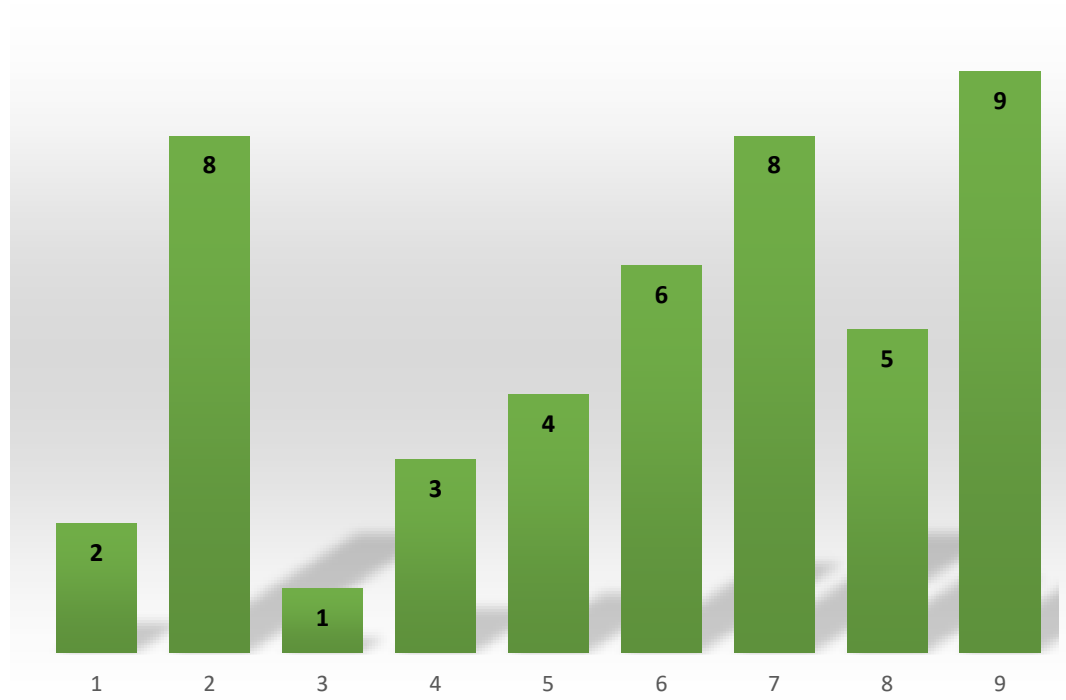
Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika	Obszary									
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Poziom ubóstwa	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej		3					1			2
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 rodzin)	OPS		3				1				2
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców)	Dane UG	1							2		3
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców	Dane UG	1	3								2
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej							1	3	2	
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 rodzin)	OPS					1	3		2		

	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 rodzin)	OPS				1		2	3		
	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 rodzin)	OPS	2		3			2			3
	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 rodzin)	OPS					3		2		1
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców	Lokalny Posterunek Policji	1					2		3	
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców	Lokalny Posterunek Policji				3		2			1
Poziom bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (liczba os./100 mieszkańców)	Dane UG/ Urząd Pracy		2		1					3
	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy					2	1		3	

Poziom długotrwałego bezrobocia	Liczba zarejestrowanych osób długotrwanie bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy		1						2	3
		Suma punktów	5	12	3	6	9	11	12	10	20
		Punkty za pozycję	2	8	1	3	4	6	8	5	9

Źródło: Opracowanie własne

Graficzna prezentacja wyników sfery społecznej

Źródło: opracowanie własne

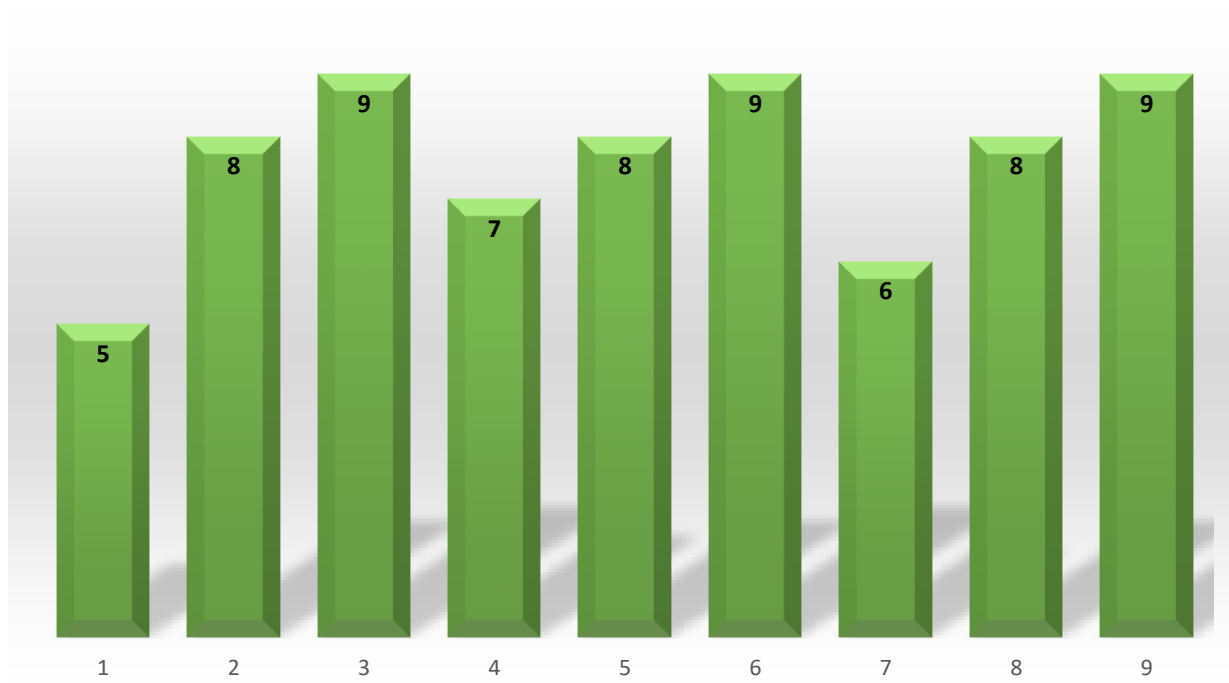
Sfera Infrastrukturalno-gospodarcza

Tabela 21 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze infrastrukturalno-gospodarczej

Kryterium	Wskaźnik	Obszary								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki (ogółem/100 mieszkańców)					1	3		2	
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy (ogółem/100 mieszkańców)									
Szczególnie zniszczone otoczenie	Udział budynków bez wodociągów do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	2	1	3	3			3		
	Udział budynków bez dostępu do sieci gazowej (w %) do ogólnej liczby budynków na danym obszarze	1	2	3	3	3	3	3	3	3
	Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	2	3	3	1	3	3		3	3

	Udział budynków wybudowanych przed r. 1989 w budynkach ogółem - w %		2			1				3
	Suma punktów	5	8	9	7	8	9	6	8	9
	Punkty za pozycję	1	6	9	3	6	9	2	6	9

Graficzna prezentacja wyników sfery infrastrukturalno-gospodarczej

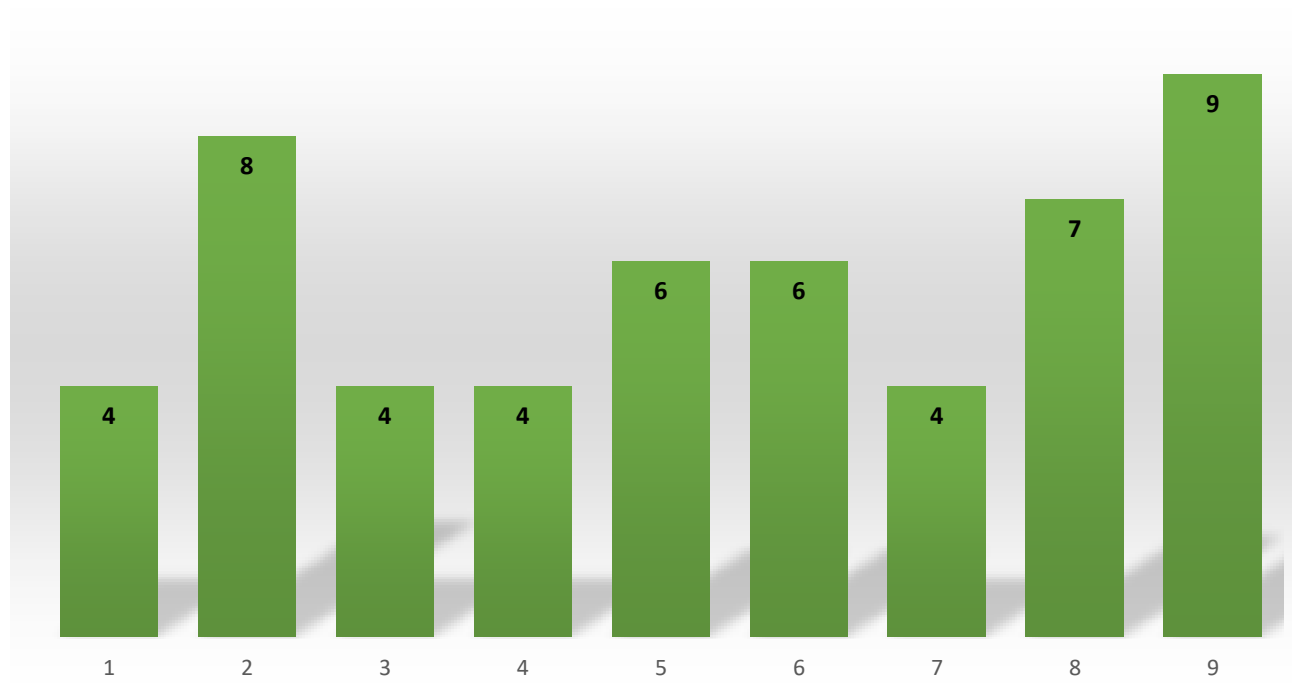
Źródło: opracowanie własne

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Tabela 22 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Kryterium	Wskaźnik	Obszary								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)		2			1			1	3
	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)		2				1			3
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka)	2	2	2	2	2	2	2	3	3
	Suma punktów	2	6	2	2	3	3	2	4	9
	Punkty za pozycję	4	8	4	4	6	6	4	7	9

Graficzna prezentacja wyników sfery przestrzenno-funkcyjnej

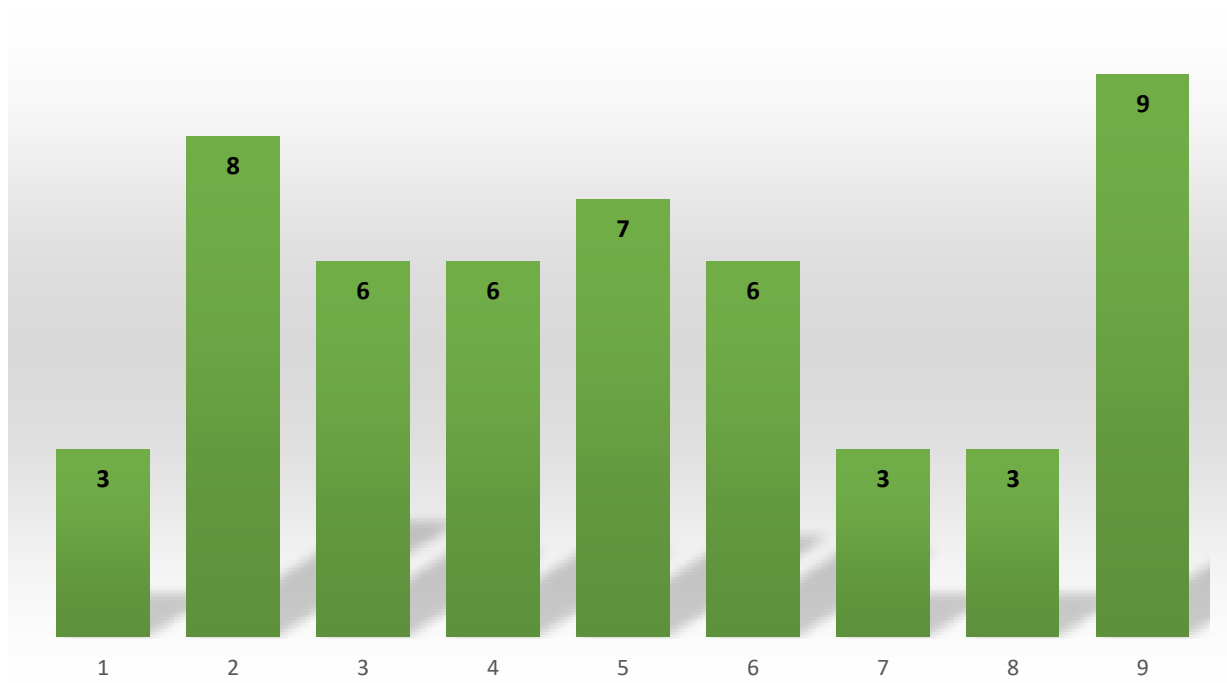
Źródło: opracowanie własne

Sfera środowiskowa

Tabela 23 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze środowiskowej

Kryterium	Wskaźnik	Obszary								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Jakość powietrza	Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%)		3	1			1			2
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%)		2		1	2				3
	Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%)		1			2				3
Suma punktów		0	6	1	1	4	1	0	0	8
Punkty za pozycję		3	8	6	6	7	6	3	3	9

Graficzna prezentacja wyników sfery środowiskowej

Źródło: opracowanie własne

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego nastąpiło poprzez wykonanie działań arytmetycznych, polegających na przemnożeniu otrzymanych wcześniej punktów przez wagi przyporządkowane poszczególnym sferom i zsumowaniu otrzymanych wyników. Wykonane obliczenia prezentują w sposób przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 24 Liczba punktów wyliczona dla każdego z obszarów w odniesieniu do wszystkich analizowanych sfer

Obszary									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Sfera społeczna	0,80	3,2	0,4	1,2	1,6	2,4	3,2	2	3,6
Sfera infrastrukturalno-gospodarcza	0,20	1,2	1,8	0,6	1,2	1,8	0,4	1,2	1,8
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	1,20	2,4	1,2	1,2	1,8	1,8	1,2	2,1	2,7
Sfera środowiskowa	0,30	0,8	0,6	0,6	0,7	0,6	0,3	0,3	0,9
	2,50	7,60	4,00	3,60	5,30	6,60	5,10	5,60	9,00

Średnia liczba punktów dla obszarów	4,93
Wskaźnik graniczny (150 % wartości średniej)	7,4

Obliczenie wskaźnika granicznego służącego wyznaczeniu obszarów zdegradowanych

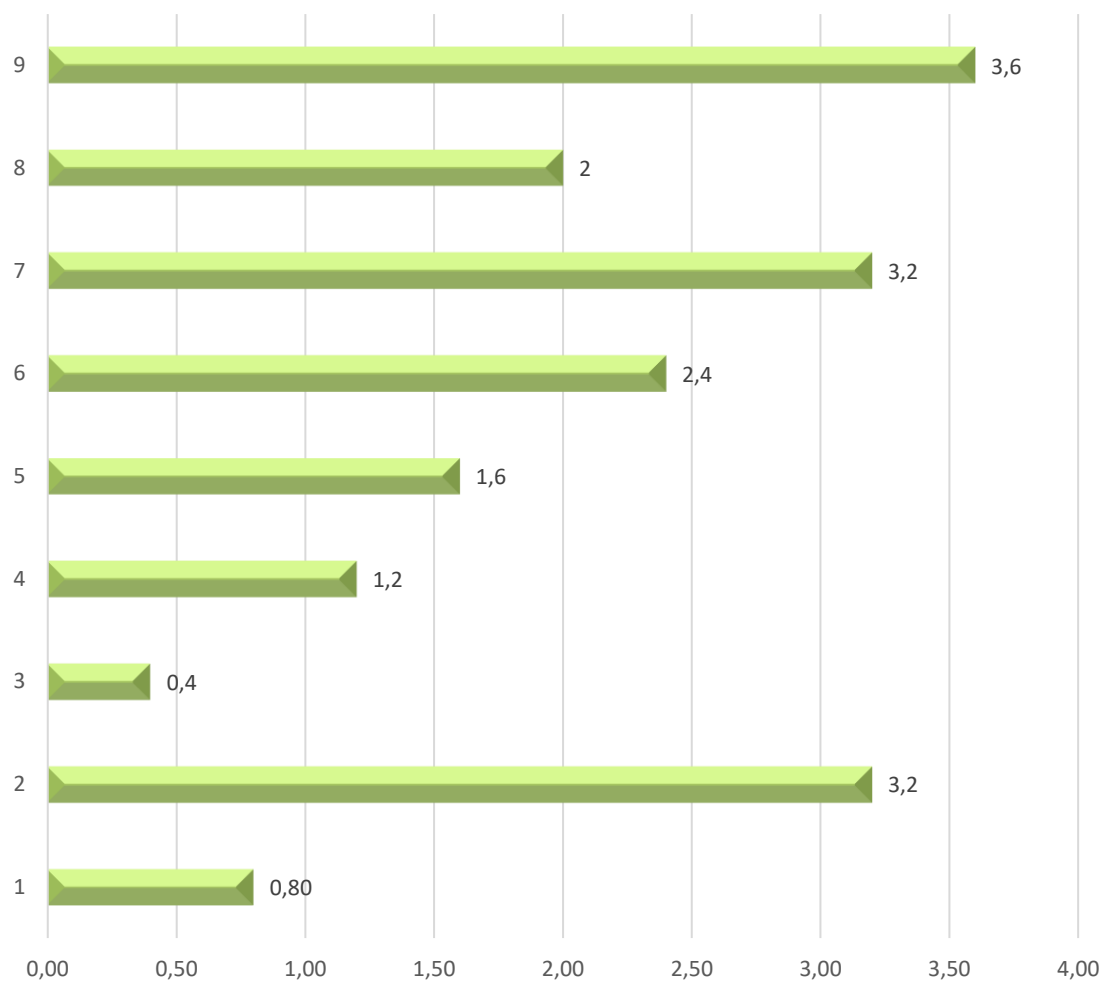

Źródło: opracowanie własne

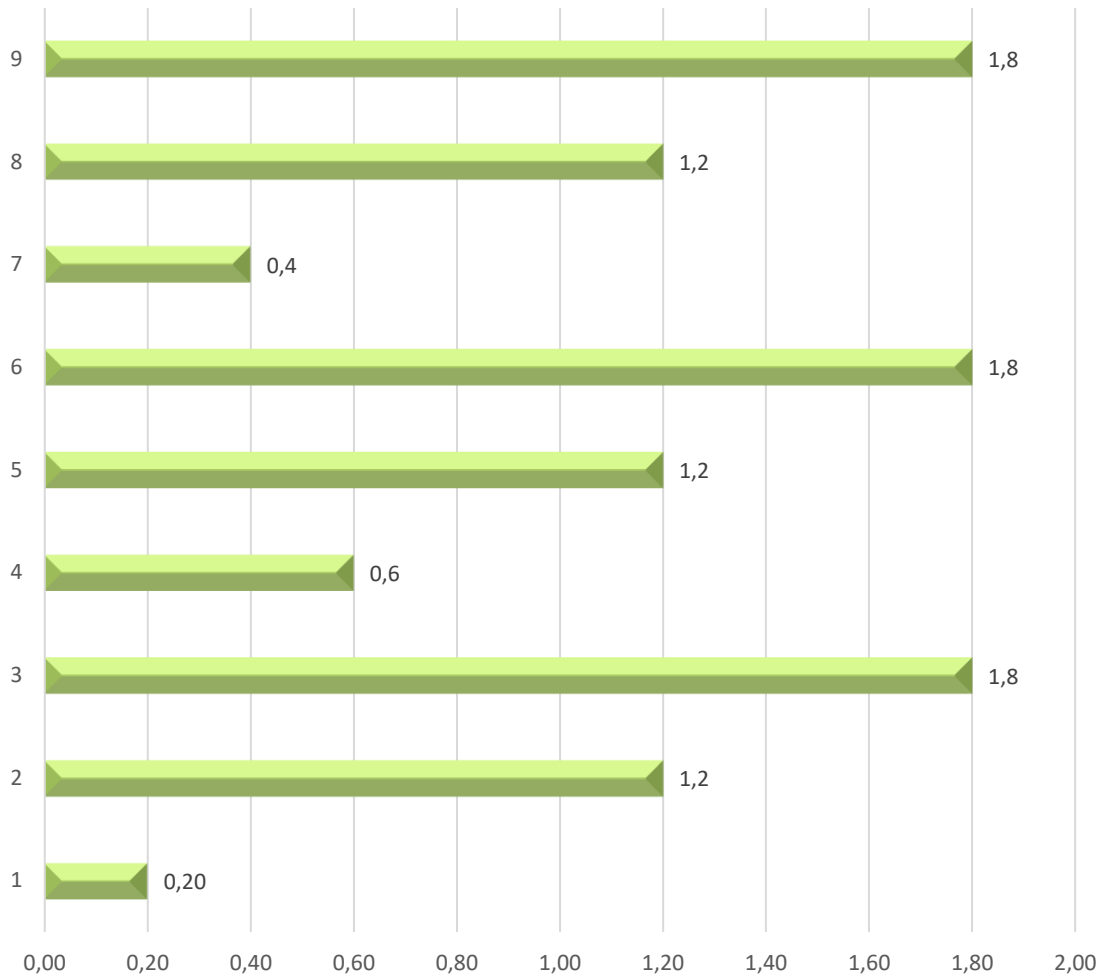
Wśród analizowanych jednostek terytorialnych to Obszary nr 2 i 9 wykazały pełną koncentrację zjawisk kryzysowych. Są to obszary, dla których jednoznacznie wykazano relatywnie największą ilość problemów oraz które osiągnęły w większości najgorsze wartości wskaźników w poszczególnych kryteriach. Ponadto wyliczono próg, od którego dany Obszar należy traktować, jako zdecydowanie zdegradowany. Jest to min. 150% wartości średniej obliczonej dla wszystkich obszarów. Wartość ta wynosi 5,88 punktów. Jedynie Obszary 2 i 9 przewyższają tę wartość, co świadczy, że nagromadzenie na ich terenie zjawisk kryzysowych jest szczególnie wysokie. Przeprowadzone badania w sposób niebudzący wątpliwości pozwalają określić, że w przypadku Gminy Lubiszyn. Obszary nr 2 i 9 należy uznać za obszary zdegradowane, które mają być poddane procesowi rewitalizacji.

Liczba punktów wyliczonych dla każdej z analizowanych sfer

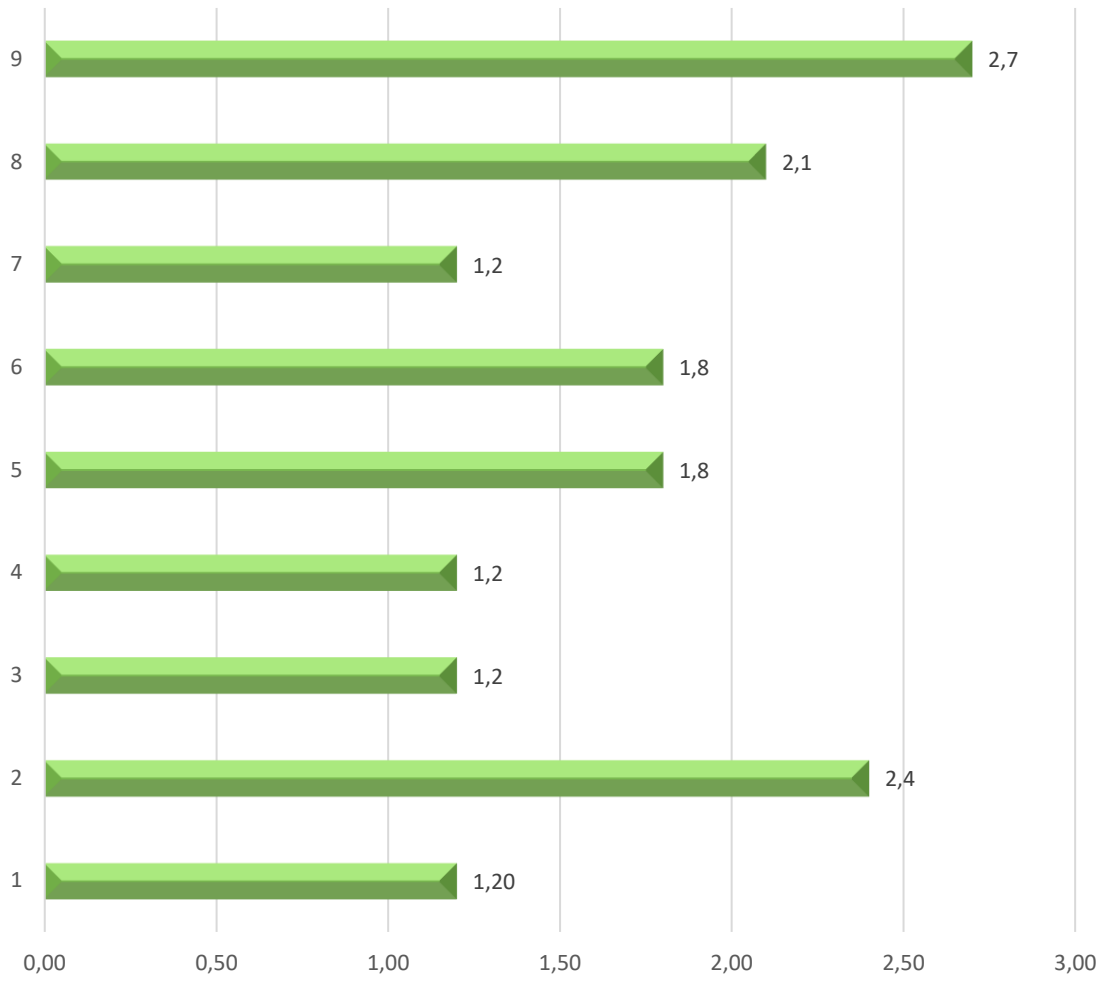
Sfera społeczna

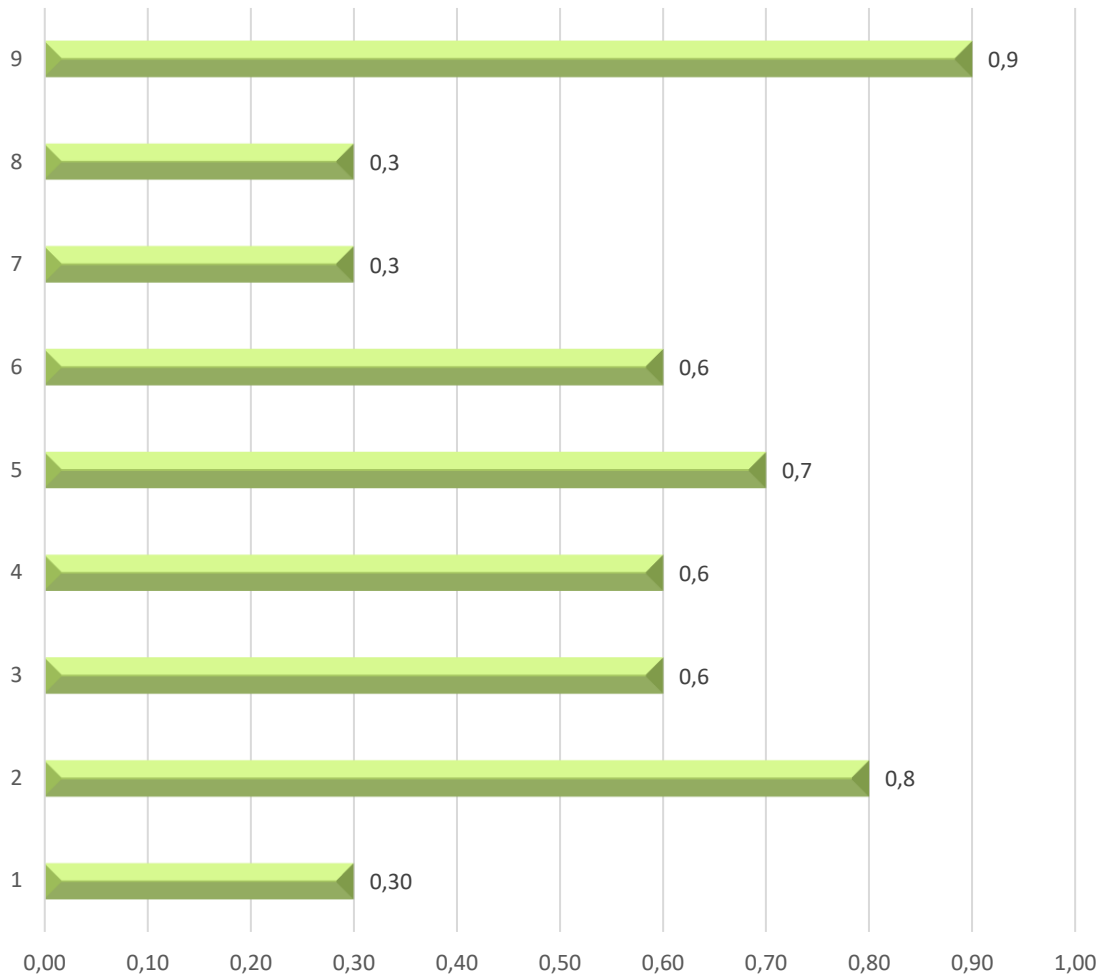
Sfera infrastrukturalno-gospodarcza

Sfera przestrzenno-funkcyjnalna

Sfera środowiskowa

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie

W sferze społecznej obszary zdegradowane wypadły zdecydowanie źle. Koncentrację problemów ze sfery społecznej zdiagnozowano głównie na obszarach nr 2 i 9. Niskie dochody, problemy egzystencjonalne są często przyczyną rodzinnych kłótni. W wymienionych obszarach odnotowano również największą liczbę przypadków przemocy w rodzinie. Obszary te charakteryzują się: bardzo wysokim poziomem ubóstwa i wykluczenia społecznego, wysoką stopą długotrwałego bezrobocia oraz wysokim obciążeniem demograficznym. Sprawia to, że występujące w nim problemy społeczne cechują się szczególną koncentracją. Mając na uwadze wskazane elementy dodatkowo dogłębnie rozpatrywano reprezentacyjność innych problemów występujących na tym obszarze.

Obszary nr 2 i 9 wykazały się najwyższą degradacją w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Analizowane wskaźniki były najwyższe w odniesieniu do terenu całej Gminy. Z przeprowadzonej oceny wynikało, że charakteryzuje się on widocznymi zaniedbaniami przestrzennymi (udział zaniedbanych podwórek w ogóle gospodarstw). Porównanie przyjętych kryteriów wykazało, że są to miejsca wymagające najpilniejszej interwencji władz gminy w celu rozwiązania kumulujących się na tym obszarze problemów społecznych.

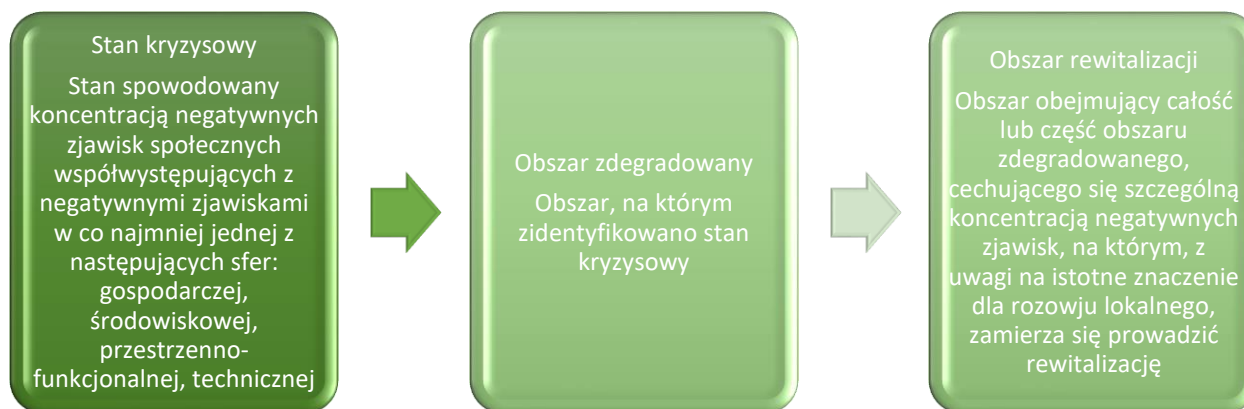
Pod względem gospodarczym i infrastrukturalnym najgorsza sytuacja została zidentyfikowana na obszarze nr 2 i 9. Przede wszystkim zdecydowana większość mieszkańców nie ma dostępu do mediów typu gaz i kanalizacja. Wiele gospodarstw korzysta z własnych ujęć wody. Budynek mieszkalne w przeważającej większości wybudowano przed rokiem 1989.

W sferze środowiska największą koncentrację zjawisko zdiagnozowano na obszarach nr 2 i 9. Stwierdzono występowanie małej ilości instalacji OZE oraz znaczący udział budynków o niewystarczającej termoizolacyjności.

W ramach poszukiwania na analizowanym obszarze szczególnej koncentracji zjawisk kryzysowych pogłębiono diagnozę o kwestie jakościowe, trudne do przedstawienia w wymiarze liczbowym, lecz wynikające głównie z postrzegania danego obszaru przez samych jego mieszkańców. Prowadzone w ramach partycypacji społecznej badania wykazały, że w Obszarze nr 2 i 9 stwierdzono występowanie dodatkowych czynników niemierzalnych, lecz silnie oddziałujących negatywnie na jakość życia na tym obszarze. Należały do nich m.in. poczucie bezsilności mieszkańców w zakresie możliwości poprawy jakości życia, brak motywacji do zmian.

5.4. Obszar rewitalizacji wraz z uzasadnieniem jego wyboru

Zgodnie z obowiązującą obecnie definicją obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się przeprowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy, zamieszkałych przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Źródło: Opracowanie na podstawie Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

W okresie programowania funduszy UE 2007-2013 środki na rewitalizację skierowane były przede wszystkim na współfinansowanie inwestycji infrastrukturalnych (remonty lub renowacje zdegradowanych budynków, ulic, przestrzeni publicznych itp.). Sfera społeczna, w większości przypadków, stanowiła jedynie dodatek do działań inwestycyjnych. Nowe podejście do zagadnienia rewitalizacji na lata 2014-2020 przewiduje, że to właśnie aspekt społeczny jest najistotniejszy w działaniach na danym obszarze. Inwestycje infrastrukturalne mają być realizowane jedynie w kontekście rozwiązania problemu społecznego. Nie mogą być celem samym w sobie. Realizowane działania muszą być kompleksowe, wielowymiarowe, skoncentrowane terytorialnie i wzajemnie ze sobą powiązane, integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki. Ich celem jest realizacja zapisów Strategii Europa 2020 dotyczących zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Na podstawie analizy uwarunkowań wyłaniania obszarów kryzysowych dokonano delimitacji terenu uznanego za szczególnie wymagający wsparcia. Spośród 9 obszarów zdegradowanych jako obszary rewitalizacji zarekomendowano następujące obszary:

- Obszar nr 2 Marwice, Wysoka, Tarnów,
- Obszar nr 9 Staw

Autorzy Programu Rewitalizacji po konsultacjach z władzami samorządowymi oraz mieszkańcami uznali, że wsparcie należy ukierunkować przede wszystkim na obszar nr 2 i 9. Argumentem przemawiającym za tym, jest z jednej strony racjonalne podejście do planowania finansami (nie jest możliwa równoległa realizacja inwestycji i działań miękkich na wszystkich obszarach przy uwzględnieniu obciążenia finansowego lidera rewitalizacji – samorządu Gminy Lubiszyn oraz partnerów społeczno-gospodarczych), a z drugiej strony konieczność koncentracji działań na tych obszarach zdegradowanych gminy, które mają największe oddziaływanie na teren całej jednostki samorządu terytorialnego i w sposób skumulowany mogą efektywnie przyczynić się do wyjścia z sytuacji kryzysowej.

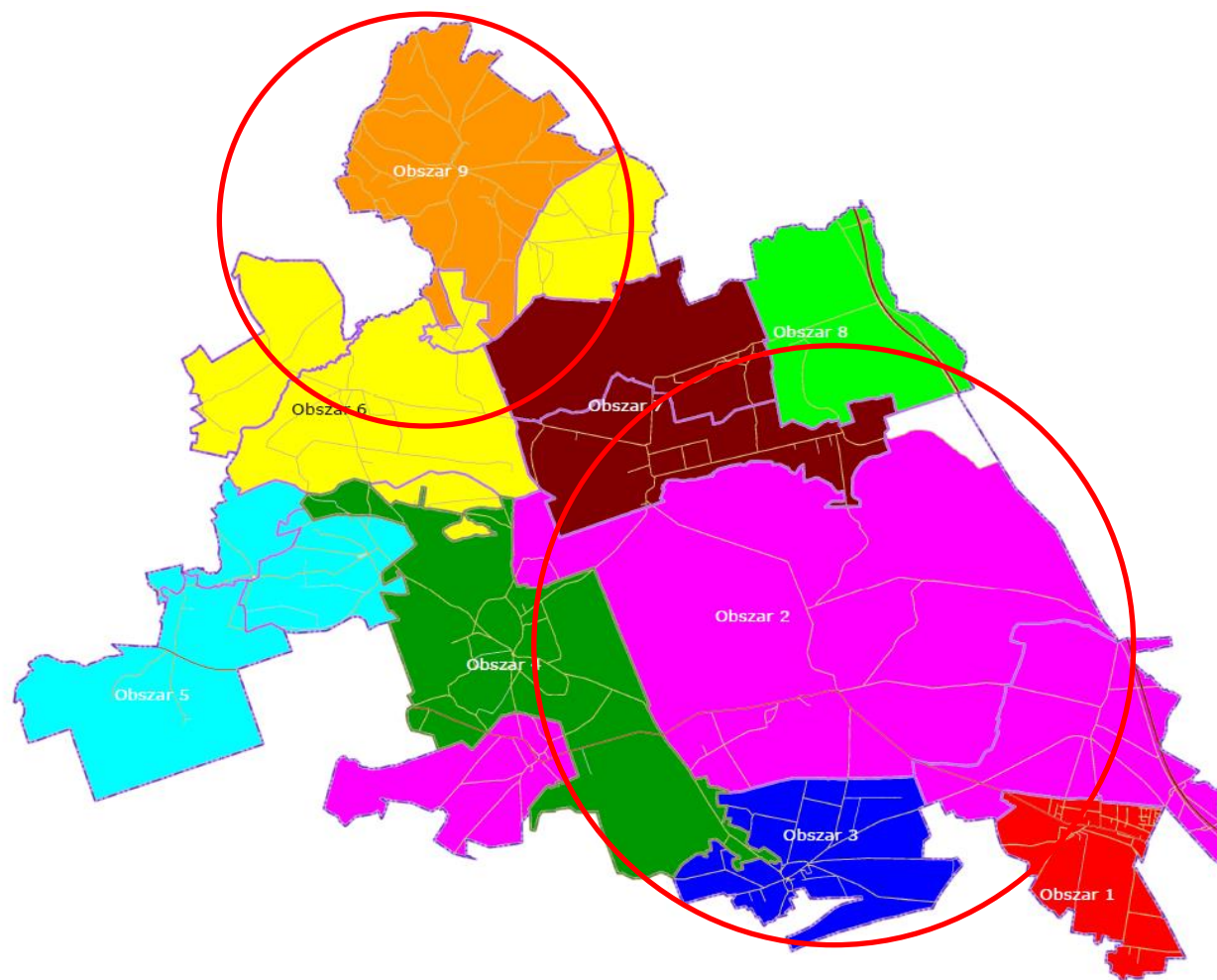
Obszar rewitalizacji wg danych z roku 2016 obejmuje powierzchnię 4 097,00 ha i jest zamieszkały przez 2006 osób. Pokrywa się on ze zidentyfikowanym obszarem zdegradowanym (obszar nr 2 i 9).

Tabela 25 Kryteria określające obszar rewitalizacji

	Obszar rewitalizowany (nr 2 i 9)	Gmina
Powierzchnia (ha)	4 097,00	20 658,00
W stosunku do powierzchni całej Gminy	19,83251041	
Liczba ludności	2006	6 727,00
W stosunku do liczby ludności całej Gminy	29,58	

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 20 Mapa Gminy z zaznaczonymi obszarami rewitalizacji

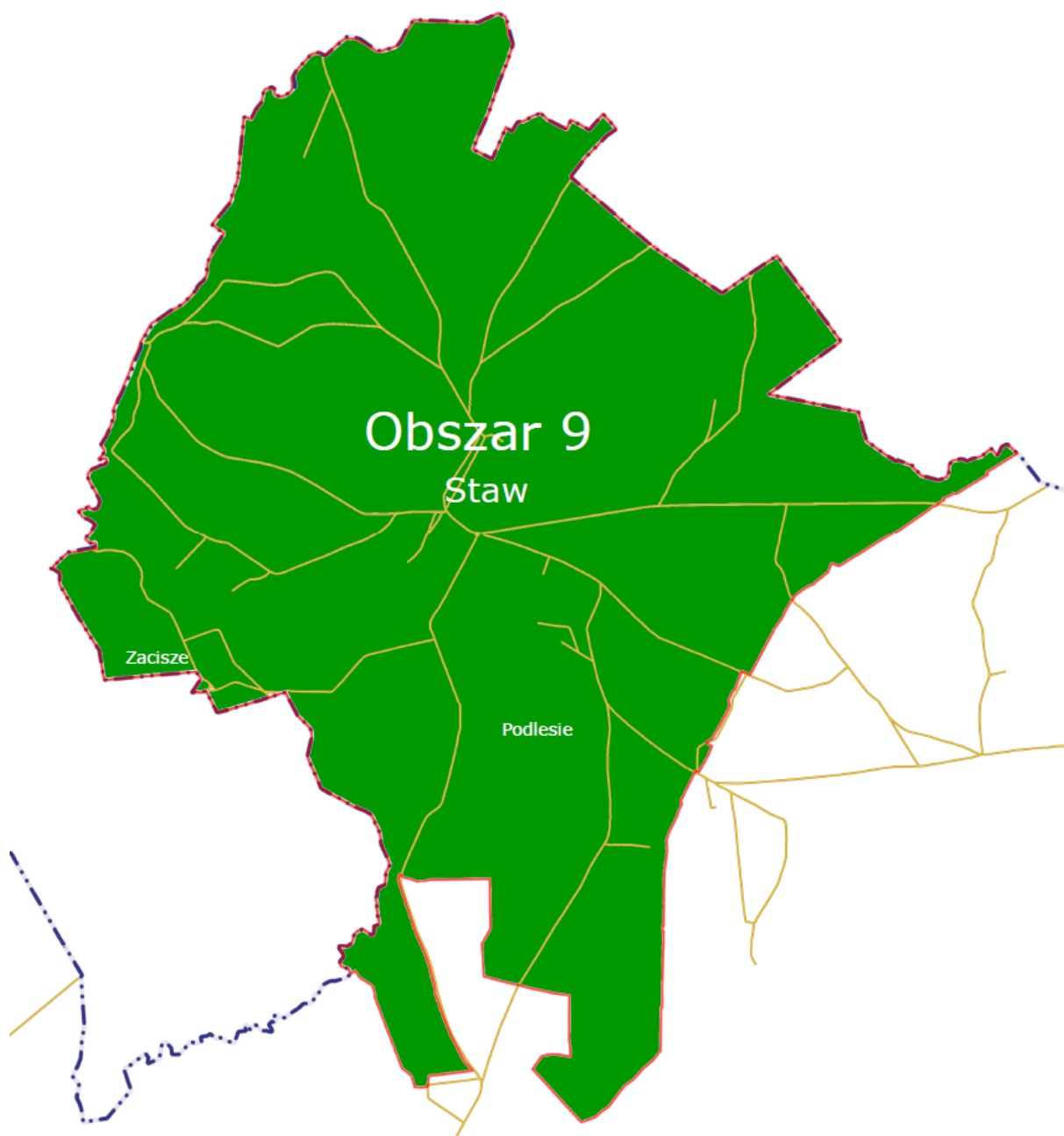
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 21 Obszar nr 2

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 22 Obszar nr 9

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 26 Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizowany	
Terytorium obszaru	Obszar nr 2 Marwice, Wysoka, Tarnów
Dominująca funkcja obszaru	Obszar pełni funkcję mieszkalną. Charakteryzuje się zabudową miejską z kilkoma obiektami użyteczności publicznej.
Uzasadnienie wyboru obszaru do rewitalizacji	<p>Wybór obszaru rewitalizacji wynika z występowania w jego granicach zjawisk kryzysowych. Dla rewitalizowanego obszaru sformułowano przyczyny występowania sytuacji kryzysowej w odniesieniu do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - relacji społecznych: m.in. niewystarczająca integracja mieszkańców, zwłaszcza z młodszym pokoleniem, brak miejsca rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców, stworzenie atrakcyjnej oferty dla młodzieży (przesiadującej na przystankach), problem alkoholowy części mieszkańców miejscowości, wysoki poziom ubóstwa spowodowany niską jakością ofert pracy (najczęściej sezonowej), uzależnienie mieszkańców od pomocy społecznej, duży odsetek osób ze stwierdzonymi niepełnosprawnościami. - kwestii gospodarczych: m.in. brak systemowego wsparcia dla rozwoju agroturystyki (bazy noclegowej, gastronomicznej, promocji wśród turystów, niewystarczające eksponowanie walorów środowiskowych), zaniedbania komunikacyjne mające wpływ na wybór przedsiębiorców lokalizacji dla swoich firm, potrzeba stworzenia oferty małej gastronomii w miejscowości. - sfery przestrzenno-funkcjonalnej: m.in. wysoka degradacja terenów zielonych w miejscowości, zaniedbane obiekty publiczne. - dbałości o środowisko przyrodnicze: m.in. niewykorzystany potencjał przyrodniczy – mała promocja, brak tablic informacyjnych z opisem przyrody, brak ścieżek rowerowych, <p>W obszarze rewitalizowanym odnotowuje się wysoki poziom bezrobocia. W najtrudniejszej sytuacji finansowej znajdują się osoby najstarsze, które nie są czynne zawodowo. Problemy alkoholowe i trudna sytuacja materialna przekłada się na złe relacje w rodzinach. Obszar przeznaczony do rewitalizacji wyróżnia się niekorzystnie także z powodów ekonomicznych. Na terenie miejscowości zlokalizowano nieliczne podmioty gospodarcze.</p> <p>Obszar dotknięty jest wieloletnimi zaniedbaniami w sferze technicznej. Nie ma dostępu do sieci kanalizacyjnej. Mimo dostępu do sieci gazowej powszechne jest palenie drewnem, niskiej jakości węglem, a także częściowo śmieciami.</p>

Obszar rewitalizowany	
Terytorium obszaru	Obszar nr 9 Staw
Dominująca funkcja obszaru	Obszar pełni funkcję mieszkalną. Charakteryzuje się zabudową jednorodziną.
Uzasadnienie wyboru obszaru do rewitalizacji	Wybór obszaru rewitalizacji wynika z występowania w jego granicach zjawisk kryzysowych. Sytuacja kryzysowa obszaru obrazowana jest stosunkowo wysoką wartością wskaźników odnoszących się do poziomu obciążenia demograficznego, poziomu ubóstwa, bezrobocia, przestępczości, aktywności gospodarczej, stanu infrastruktury technicznej, kwestii przestrzennych i środowiskowych. Wartość wymienionych wskaźników w wyznaczonym obszarze przewyższa w większości z nich stan odnotowywany na terenie całej gminy. Dodatkowo na opisywanym

obszarze dochodzi do dużej koncentracji problemów społecznych, wynikających z dużego zagęszczenia osób go zamieszkujących. Dla rewitalizowanego obszaru sformułowano przyczyny występowania sytuacji kryzysowej w odniesieniu do:

- relacji społecznych: m.in. problem społeczny z uzależnieniami – widoczne osoby nadmiernie pijące alkohol szczególnie w okresie letnim i świątecznym, brak miejsca spotkań dla młodzieży, mało kół zainteresowań dla dzieci i atrakcyjnych zajęć dla młodzieży, brak miejsc spotkań i integracji mieszkańców, ograniczony dostęp do usług medycznych – zwłaszcza specjalistów (konieczne dojazdy do lekarzy w większych miastach), brak lokalnych liderów, którzy mogliby zająć się pisaniem wniosków i pozyskiwaniem środków na rozwój i integrację mieszkańców.

- kwestii gospodarczych: m.in. niski rozwój gospodarczy obszaru i mała liczba przedsiębiorców, brak miejsc do rozwijania sfery kulturalnej i rekreacyjnej, miejsc rozrywki, zły stan dróg wewnątrzosiedlowych, długotrwałe bezrobocie wśród mieszkańców.

- funkcjonalność otoczenia i układ przestrzenny: zniszczona i wymagająca poprawy infrastruktura drogowa (jezdnie, chodniki, drogi wewnętrzne, parkingi), ograniczony rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, niezagospodarowane tereny zielone, niedoświetlenie terenu.

- dbałości o środowisko przyrodnicze: m.in. zanieczyszczone powietrze - osiedla oraz obiekty użyteczności publicznej emitujące dużą ilość CO₂ ze względu na brak termicznych izolacji budynków i kotłowni na paliwo stałe niespełniające obowiązujących norm; piece w indywidualnych budynkach mieszkalnych.

Obszar zamieszkuje znaczący odsetek osób bezrobotnych. W porównaniu z gminą ogółem obszar rewitalizacji wyróżnia się niekorzystnie z uwagi na wysoki odsetek osób z trudnościami ze znalezieniem mieszkania. Pogłębienie obserwacji wskazuje także na występowanie takich cech przedsiębiorczości w strefie rewitalizacji, które stanowią o jej niekorzystnym charakterze. W centrum miejscowości znajduje się większość lokali handlowo-usługowych. Uwagę zwraca jednak, po pierwsze, wielkość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Są to przede wszystkim przedsiębiorstwa małe, funkcjonujące w obszarze samozatrudnienia ze wszystkimi negatywnymi skutkami takiego stanu (niskie dochody, nieznaczny wpływ na poziom zatrudnienia, ograniczone możliwości inwestowania i rozwoju). Po drugie często dochodzi do sytuacji, gdy nowo otwarty podmiot funkcjonuje zaledwie kilka miesięcy i jest zamykany z powodu przewagi kosztów jego utrzymania nad realnymi dochodami.

Na analizowanym obszarze istnieje potrzeba stworzenia kolejnych miejsc spotkań dla młodych ludzi. Młodzi ludzie z obszaru przeznaczonego do rewitalizacji nie mając się, gdzie spotkać głównie spacerują albo okupują przystanki autobusowe.

Na badanym terenie występuje wysoki odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r. Wiele z nich wymaga natychmiastowych remontów i działań poprawiających ich termoizolacyjność. Niska jakość infrastruktury ma swoją przyczynę w tym, że obszar zamieszkuje osoby w trudnej sytuacji materialnej z problemami społecznymi, którzy nie potrafią sami zmienić otoczenia, w którym funkcjonują.

Źródło: opracowanie własne

W obszarze rewitalizowanym planowane są do realizacji działania infrastrukturalne służące kompleksowemu rozwiązaniu problemów tej części Gminy Lubiszyn. Powstała infrastruktura będzie służyła przeprowadzeniu projektów „miękkich” mających na celu niwelowanie największych

problemów społecznych obszaru związanych z aktywizacją społeczno-gospodarczą, podniesieniem jakości życia lokalnych społeczności oraz jakości i dostępności usług społecznych. Projekty „miękkie” będą skierowane do wszystkich osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu obszaru.

Przewidziane do realizacji na obszarze rewitalizowanym działania obejmują zatem aspekt społeczny, a ponadto będą dotyczyć kwestii gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Inwestycje prowadzone będą w całości na obszarze rewitalizowanym, a tym samym zdegradowanym, który charakteryzuje się skupieniem dużej liczby niekorzystnych zjawisk świadczących o sytuacji kryzysowej na wyznaczonym obszarze.

6. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)

W oparciu o zdiagnozowane problemy wg wskazanych metod delimitacji wyznaczono obszar zdegradowany, który w szczególności powinien być objęty działaniami rewitalizacyjnymi. Obszar ten wyznaczono w oparciu o zdiagnozowane problemy natury społecznej, infrastrukturalno-gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej – w jego skład jak wyżej wskazano wchodzi następujący obszar zdegradowany, stanowiący jednocześnie obszar rewitalizacji:

- **Obszar funkcjonalny nr 2**
Marwice, Wysoka, Tarnów
- **Obszar funkcjonalny nr 9**
Staw

Wizja stanu obszaru:

Gmina Lubiszyn jest przyjaznym miejscem do pracy i życia położonym w obszarze pogranicza polsko-niemieckiego. Niekorzystne wskaźniki dla zdiagnozowanych obszarów zdegradowanych uległy poprawie. Obszary zmarginalizowane w Gminie Lubiszyn, znajdujące się poza centrum, o które dotąd nie dbano w zadowalający sposób - Obszar funkcjonalny nr 2 Marwice, Wysoka, Tarnów, Obszar funkcjonalny nr 9 Staw – ze swoimi silnymi i zintegrowanymi społecznościami lokalnymi stanowią mocny punkt Gminy w zakresie rozwoju gospodarczego i społecznego. Przy czym zdiagnozowane sytuacje kryzysowe, dzięki umiejętnie realizowanym programom i działaniom społecznym nie przeszły na obszary sąsiednie. Teren i zabudowania są zagospodarowane wg potrzeb mieszkańców – realizuje się tutaj aktywność społeczną mieszkańców, w szczególności prężnie działają miejsca integracji społecznej – świetlice w miejscowościach Marwice i Tarnów. Zrewitalizowane obiekty pozwoliły na zwiększenie atrakcyjności Gminy i pośrednio przyczyniły się do uruchomienia działalności usługowej, tworząc nowe miejsca pracy. Ponadto ożyły zdegradowane tereny rekreacyjne, instytucje wychowawczo-edukacyjne na obszarze rewitalizowanym w gminie gdzie prowadzi się innowacyjną działalność edukacyjną. Mieszkańcy posiadają dobry dostęp do infrastruktury niskoemisyjnej – sieci ścieżek rowerowych. Nowoczesne obiekty użyteczności publicznej służą mieszkańcom i są mniej energochłonne (szkodliwe dla środowiska).

Obszary zdegradowane zyskały nową jakość, nadano im funkcje, które pozwalają na realizację ambicji społecznych oraz na aktywność gospodarczą mieszkańców Gminy. Opanowano tu sytuacje kryzysowe w każdej ze zdiagnozowanych sfer problemowych. Przyjazne środowisko pracy i życia sprzyja rozwojowi poszczególnych jednostek oraz całej społeczności, pozwala na stabilny rozwój lokalnego rynku pracy.

Gmina umiejętnie zarządza problemami społecznymi, w czym łączy dbałość o gminę i mieszkańców. Gmina Lubiszyn ze zrewitalizowaną przestrzenią stanowi nową jakość, dzięki uruchomionym nowym funkcjom pozwalającym lepiej wykorzystać zaniedbaną do tej pory infrastrukturę i przestrzeń na potrzeby mieszkańców. Jest miejscem gdzie mieszkańcy, jak również osoby przyjezdne chętnie spędzają czas.

Zmodernizowana zaniedbana przestrzeń, docieplone budynki mieszkalne i użyteczności publicznej, zrewitalizowane zabudowania zaspokajają potrzeby kulturalne i bytowe mieszkańców obszaru. Zrewitalizowana przestrzeń pozwoliła na uruchomienie potencjału tego miejsca. Powstała infrastruktura, pozwalająca na intensyfikację aktywności społeczno-gospodarczej, pozwoliła na wygodną realizację działań prospołecznych, sprzyjających rozwojowi społeczności lokalnej.

Działania podejmowane przez służby gminne oraz przez organizacje pozarządowe z wykorzystaniem zmodernizowanej i rozbudowanej infrastruktury, stały się ciekawą alternatywą dla młodych mieszkańców Gminy w zakresie spędzania wolnego czasu.

Działalność społeczna realizowana przez stowarzyszenia i instytucje publiczne poprawiła znacznie aktywność społeczną. Mieszkańcy wiedzą jak się organizować i w jaki sposób przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom. Motywem przewodnim działań stał się rozwój społeczny i gospodarczy w oparciu o inwestycje w infrastrukturę i zintensyfikowane działania miękkie.

Społeczność lokalna tworzy trwałą strukturę. Społeczność angażuje się w lokalne inicjatywy rozwojowe i aktywizacyjne, stwarzając sobie warunki do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego.

7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.

Program Rewitalizacji zbudowany został w oparciu o hierarchiczną strukturę celów, w tym celu strategicznego, celów głównych, podlegających im celów szczegółowych oraz kierunków działań rewitalizacyjnych. Cel strategiczny oraz cele główne nawiązują bezpośrednio do wizji obszaru rewitalizacji, stanowiąc jej rozwinięcie. Hierarchiczna struktura celów porządkuje sposób działań związanych z rewitalizacją, wskazując poszczególnych kierunkom działań ich nadrzędny cel.

Na podstawie przeprowadzonej w poprzednich rozdziałach diagnozie czynników i zjawisk kryzysowych w tym sformułowanych na jej podstawie drzewie problemów zdefiniowano pożądaną listę celów projektu, którą przedstawiono w formie rozbudowanego diagramu logicznych powiązań między nimi – „drzewo celów” – graf poniżej. Przedstawione poniżej drzewo celów obrazuje zależności między celem strategicznym, celami głównymi oraz szczegółowymi, a środkami do ich osiągnięcia.

Strategicznym celem rewitalizacji Gminy Lubiszyn jest „Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w Gminie Lubiszyn oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gminy”.

Do celów głównych, ściśle powiązanych z celem strategicznym należą:

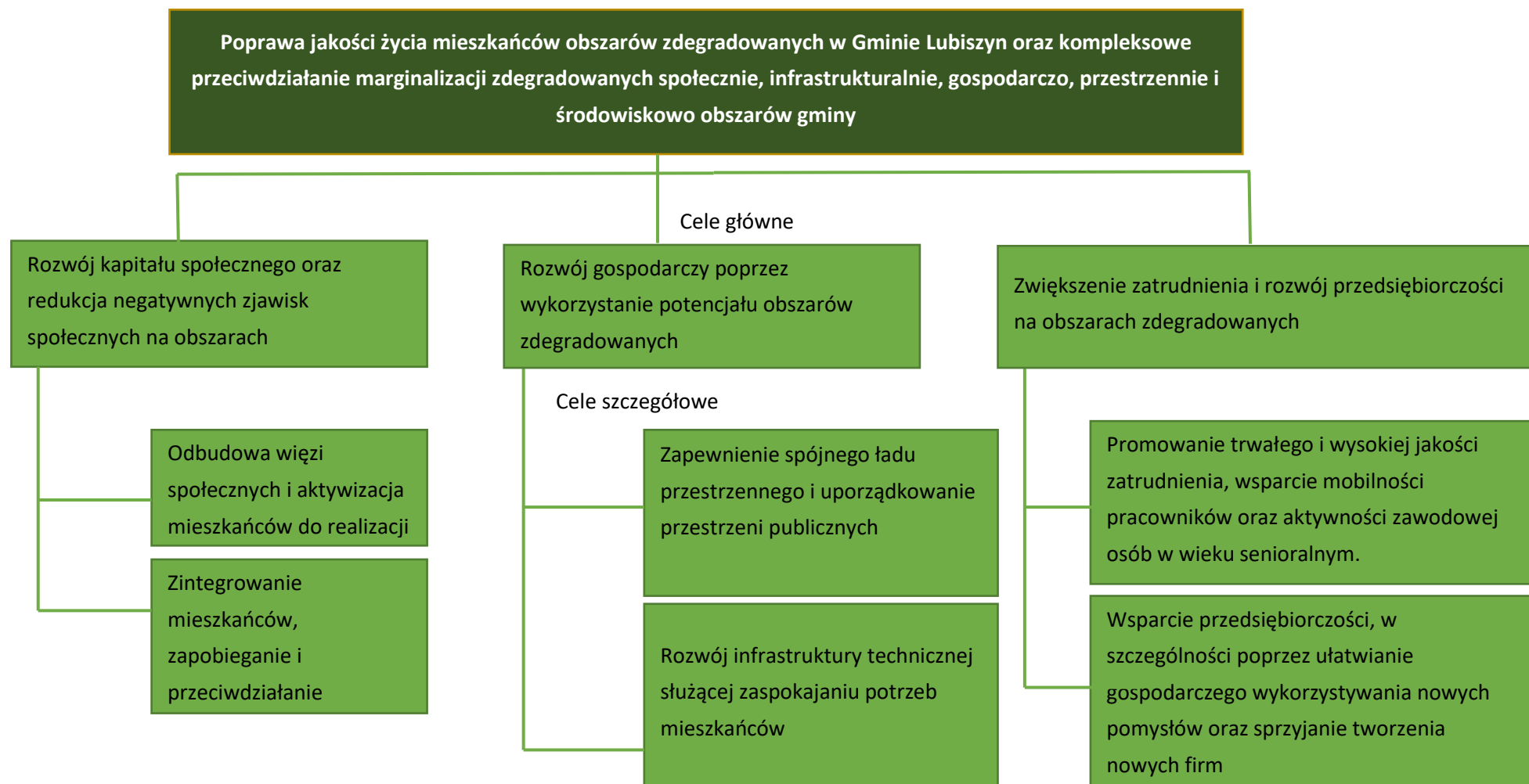
- rozwój kapitału społecznego oraz redukcja negatywnych zjawisk społecznych na obszarach zdegradowanych Gminy Lubiszyn,
- rozwój gospodarczy poprzez wykorzystanie potencjału obszarów zdegradowanych Gminy Lubiszyn,
- zwiększenie zatrudnienia i rozwój przedsiębiorczości na obszarach zdegradowanych.

Cele główne realizuje katalog celów szczegółowych zdefiniowanych jako:

- Odbudowa więzi społecznych i aktywizacja mieszkańców do realizacji w partnerstwach inicjatyw lokalnych,
- Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych i poprawa bezpieczeństwa,
- Zapewnienie spójnego ładu przestrzennego i uporządkowanie przestrzeni publicznych,
- Rozwój infrastruktury technicznej służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców,
- Wsparcie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzenia nowych firm,
- Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia, wsparcie mobilności pracowników oraz aktywności zawodowej osób w wieku senioralnym.

Tabela 27 Cele programu rewitalizacji

Cel strategiczny

W poniższym opracowaniu szczegółowo w odniesieniu do zdefiniowanych celów szczegółowych programu, opisano konkretne problemy społeczności lokalnej, które zostaną rozwiązane w wyniku działań rewitalizacyjnych. Ponadto, pod każdym opisem jakościowym negatywnych zjawisk, wskazano kierunki działań odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym.

Cel szczegółowy nr 1 - Odbudowa więzi społecznych i aktywizacja mieszkańców do realizacji w partnerstwach inicjatyw lokalnych

oraz

Cel szczegółowy nr 2 - Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- wdrożenie działań animacyjnych ukierunkowanych na ograniczenie zjawisk wykluczenia społecznego
- budowanie postaw społecznych wśród młodzieży i zachęcanie do zaangażowania w sprawy społeczne i życie gminy (głównie młodzież szkolną), zachęcanie do zakładania i działania w organizacjach pozarządowych,
- zwiększenie działań kulturalnych, artystycznych, imprez cyklicznych integrujących mieszkańców,
- uruchomienie instytucji ekonomii społecznej – spółdzielnia socjalna.
- działania zwiększające poziom integracji i tożsamości lokalnej.
- działania zwiększające dynamikę rozwoju społeczeństwa obywatelskiego skierowane do dzieci i młodzieży celu ich aktywizacji społecznej, w tym m.in. przez zajęcia kulturalne i artystyczne.
- działania skierowane odpowiednio do osób starszych aktywizujące społecznie przez zajęcia kulturalne i artystyczne, jak również w zakresie zdrowia publicznego.
- działania skierowane do osób dorosłych aktywnych zawodowo aktywizujące społeczeństwo w uczestniczeniu w życiu społecznym poprzez zaangażowanie w działalność jednostki pomocniczej, tworzeniu organizacji i stowarzyszeń.

Cel szczegółowy nr 3 - Zapewnienie spójnego ładu przestrzennego i uporządkowanie przestrzeni publicznych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Działania nadające nowe funkcje obszarom zdegradowanym – budowa świetlicy wiejskiej w m. Marwice, budowa ścieżki rowerowej łączącej miejscowości na obszarze zdegradowanym,

- Poprawa wizerunku i estetyki obiektów pełniących funkcje publiczne - termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w obszarze zdegradowanym.

Cel szczegółowy nr 4 - Rozwój infrastruktury technicznej służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Utworzenie miejsca służącego integracji społecznej mieszkańców we wsi Marwice - Budowa budynku świetlicy wiejskiej,
- Unowocześnienie miejsca służącego integracji społecznej oraz poprawa jakości środowiska i komfortu cieplnego użytkowników obiektów użyteczności publicznej w m. Tarnów
- Poprawa jakości infrastruktury społecznej - przebudowa i modernizacja budynku szkoły w Wysokiej – dostosowanie jej do potrzeb działalności kulturalnej, integracyjnej oraz jako siedziby organizacji pożytku publicznego
- Zwiększenie dostępności miejsc przedszkolnych,

Cel szczegółowy nr 5 - Wsparcie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzenia nowych firm oraz

Cel szczegółowy nr 6 - Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia, wsparcie mobilności pracowników oraz aktywności zawodowej osób w wieku senioralnym

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Działania są związane z realizacją warsztatów, podczas których osoby chcące rozpocząć działalność gospodarczą – nauczą się jakie kroki należy podjąć celem rozpoczęcia działalności, pozyskania klientów i utrzymania się na rynku.
- szkolenia dla młodych przedsiębiorców, dla osób poszukujących zatrudnienia - w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej, kursy przedsiębiorczości,
- dzielenie się wiedzą i wymiana wiedzy biznesowej - np. lokalni przedsiębiorcy spotykają się z początkującymi,
- wsparcie lokalnych przedsiębiorców,
- promowanie ekonomii społecznej i spółdzielczości socjalnej (możliwości aktywizacji społecznej i zawodowej oraz stworzenia miejsc pracy dla bezrobotnych kobiet),
- większa i bogatsza informacja o walorach gminy w celu przyciągnięcia inwestorów mieszkaniowych,
- promocja terenów pod budownictwo jednorodzinne.

8. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Obszar zdegradowany, jaki został wyłoniony w toku diagnozy, obejmującej całą Gminę poddany zostanie działaniom rewitalizacyjnym, które są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy o charakterze społecznym, przestrzenno-funkcyjnym, infrastrukturalno-gospodarczym i środowiskowym.

Obszar zdegradowany to część Gminy, która działaniom rewitalizacyjnym jest poddawana już od lat. Działania te odnosiły się przede wszystkim do działań miękkich, związanych z aktywizacją mieszkańców zagrożonych wkluczeniem, na obszarze Gminy, ale związane też były z działaniami rozwojowymi w zakresie gospodarczym, jak również z działaniami poprawiającymi efektywność energetyczną (poprawiono m.in. efektywność energetyczną szeregu budynków mieszkalnych).

Ponadto podejmowano działania w zakresie modernizacji infrastruktury sportowej i rekreacyjnej – wybudowano m.in. kompleks boisk w ramach Programu Orlik. Realizowano też inwestycje w infrastrukturę społeczną w ramach dofinansowania ze środków zewnętrznych:

- Centrum Integracji Społecznej "Rozwój" w Lubiszynie.
- Modernizacja Infrastruktury Przedszkolnej w Gminie Lubiszyn.

Modernizowano też m.in. budynki oświatowe, w tym w zakresie poprawy efektywności energetycznej (m.in. wymiana okien), jak również lokalne place zabaw i część infrastruktury rekreacyjno-rozrywkowej (miejsca integracji, siłownie na powietrzu). Miało też miejsce szereg pomniejszych inwestycji w obszarze infrastruktury komunalnej. Ponadto podejmowano na terenie Gminy działania odnoszące się do rozwoju infrastruktury gospodarczej (zrealizowano kilka projektów infrastrukturalnych przez podmioty gospodarcze i rolników, dzięki czemu poprawie uległ lokalny rynek pracy, jednakże w niewystarczający sposób).

Podejmowane działania związane były z realizacją strategii rozwoju gminy, mającej na celu ogólny rozwój Gminy, w tym również poprawę aspektów społecznych, infrastrukturalno-gospodarczych, przestrzenno-funkcyjnych i środowiskowych. Nie było jak do tej pory Programu Rewitalizacji. Przez cały też czas realizowana jest praca ze społecznością lokalną, co odbywa się za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej i instytucji oświatowych. W ramach tych działań realizowano m.in. następujące projekty:

- Wsparcie integracji społeczno-zawodowej Mieszkańców Gminy Lubiszyn.
- Mała Akademia Wiercipięty (działania odnoszące się do zmniejszania nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej).
- Indywidualizacja procesu nauczania w klasach I-III w Gminie Lubiszyn.
- Wsparcie integracji społeczno - zawodowej mieszkańców Gminy Lubiszyn - Program Aktywności Lokalnej.

Pomimo podejmowania wskazanych powyżej działań, nadal na terenie Gminy diagnozuje się obszar, który znajduje się w sytuacji kryzysowej. W wyniku obecnie prowadzonych działań obszar ten został jednoznacznie zdefiniowany. Konieczne jest zatem podejmowanie dalszych działań inwestycyjnych, poprawiających sytuację w zakresie przestrzenno-funkcyjnym,

infrastrukturalno-gospodarczym i środowiskowym, jak również kompleksowe inicjatywy rewitalizacyjne o charakterze miękkim, wpływającym na poprawę sytuacji kryzysowej w sferze społecznej.

W chwili obecnej rozpoczęto prace nad rewitalizacją, w ramach której działania będą zorganizowane wokół problemów i celów wskazanych w Programie Rewitalizacji. Władze gminy są zdeterminowane, aby ten długofalowy proces zakończyć pełnym sukcesem. Bardzo istotnym elementem w zakresie planowanych do realizacji inicjatyw rewitalizacyjnych jest podejmowanie takich działań, aby lokalna społeczność stała się częścią tego procesu, nie tylko jako przedmiot tych działań, ale przede wszystkim jako podmiot, współdecydujący o kształcie strategii wychodzenia z kryzysu. Temu też służą działania, które są podejmowane przez gminę, jak również te działania, które są planowane do realizacji w ramach niniejszego Programu Rewitalizacji.

Planowane przedsięwzięcia zostały wypracowane wspólnie w ramach realizowanych działań partycypacyjnych. Ustalono, że należy niezwłocznie podjąć skonsolidowane działania w obszarze zdegradowanym. Istnieje pilna potrzeba nadania dynamiki rozwojowej temu obszarowi, co musi odbywać się na drodze kontynuacji procesów modernizacyjnych rozpoczętych w poprzednich okresach. Bezpośrednio proces ten wiąże się z realizacją całej serii inicjatyw, oddziałujących zarówno na sferę urbanistyczną, jak również na tkankę społeczną – co doprowadzi do poprawy szeregu aspektów tego obszaru, zdiagnozowanych jako kryzysowe. Planowane działania są komplementarne względem siebie i łącznie będą stanowić intensywne bodźce rozwojowe.

Przewidziane w ramach programu rewitalizacji działania obejmują aspekt społeczny (warunek konieczny) oraz przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i gospodarczy (przedstawiony łącznie jako infrastrukturalno-gospodarczy) oraz środowiskowy. W tych sferach zdiagnozowano sytuację problemową, której planowane działania mają przeciwdziałać. Oczekiwane efekty zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych są wzajemnie powiązane i skutkują w związku z tym poprawą sytuacji kryzysowej obszaru zdegradowanego w każdej ze sfer.

Przewidziane działania mają charakter kompleksowy, są skoncentrowane – działania rewitalizacyjne skupione są na obszarze rewitalizacji, dotkniętym największą koncentracją problemów i negatywnych zjawisk, który został wyznaczony w wyniku diagnozy (2 podobszary).

Poniżej przedstawiamy planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne podstawowe, bez których wizja rewitalizacji obszaru zdegradowanego nie ma szans na realizację.

Wykaz przedsięwzięć podstawowych:

1. Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej.
2. Realizacja programu aktywizacji gospodarczej.
3. Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego – Program Aktywności Lokalnej (PAL).
4. Organizacja i rozwój Pszczelarskiego Centrum Aktywności.
5. Budowa ścieżki rowerowej łączącej miejscowości Baczyna-Wysoka-Staw.
6. Budowa Sali wiejskiej w miejscowości Marwice.
7. Termomodernizacja Sali wiejskiej w Tarnowie.

8. Przebudowa i modernizacja budynku szkoły w Wysokiej – dostosowanie jej do potrzeb działalności kulturalnej, integracyjnej oraz jako siedziby organizacji pożytku publicznego.
9. Rewitalizacja zabytkowego parku w Marwicach oraz parku w Wysokiej.

Szczegóły przedstawiamy poniżej w kartach poszczególnych przedsięwzięć.

Tabela 28 Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 1	
Nazwa przedsięwzięcia	Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej
Charakter/rodzaj działania	Działanie organizacyjno-administracyjne / średnionakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera Infrastrukturalno-gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Organizacje Pozarządowe (podmiot wyłoniony w konkursie na realizację zadania – który otrzyma dofinansowanie), OPS, Gmina Lubiszyn (partnerzy do realizacji projektu)
Pozostali interesariusze działań	<p>Mieszkańcy obszaru zdegradowanego – w wyniku uruchomienia animacji środowiskowej osoby zagrożone wykluczeniem zyskują możliwość integracji i aktywizacji społecznej i gospodarczej, pozwoli to na odciążenie społeczności lokalnej od osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Osoby te, dzięki działaniom animatora zwiększą swoją zdolność do integracji, uwierzą w siebie i poprawią swoje kompetencje interpersonalne.</p> <p>Lokalni przedsiębiorcy – dzięki animacji środowiskowej i możliwości aktywizacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem, poprawi się jakość Kapitału Ludzkiego, poszukującego pracy. Animatorzy zmotywują mieszkańców, dotkniętych sytuacją kryzysową do pracy nad sobą, w związku z czym wzrosną kompetencje interpersonalne i zawodowe tych osób. Dzięki czemu będzie się również rozwijał lokalny rynek pracy. Lokalni przedsiębiorcy wiedząc, że osoby zagrożone wykluczeniem brały udział w działaniach animacyjnych, zwiększą swoje zaufanie do tych osób, co generalnie wpłynie na poprawę lokalnego rynku pracy.</p>
Zakres realizowanego zadania	<p>Działanie zakłada zaangażowanie w realizację organizacji pozarządowej, która zostanie wyłoniona w konkursie ofert, w ramach współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi. Zadanie zakłada uruchomienie konkursu w ramach dotacji z Gminy na działania w Obszarze Pomocy Społecznej – wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, na działania animacyjne, w tym animację dzieci i młodzieży (w okresie wakacyjnym szczególnie). W tym celu Gmina uwzględni taki konkurs w Programie Współpracy z NGO (co będzie bezpośrednio odnosić się do działań rewitalizacyjnych na obszarze zdegradowanym). Celem wzmocnienia oddziaływania w ramach konkursu byłaby dodatkowa punktacja za działania dodatkowe – odnoszące się do aktywizacji i integracji społeczności lokalnej, niezwiązanych bezpośrednio z Programem Animacji Środowiskowej oraz za pozyskanie dodatkowych środków na ten cel ze źródeł zewnętrznych (np. w ramach mechanizmów norweskich lub Mechanizmu Szwajcarskiego, LGD, PO FIO itp., wówczas dotacja z Gminy, stanowiłaby tylko uzupełnienie finansowania działań).</p> <p>Niniejsze zadanie jest niezbędne do realizacji celem właściwej i planowej organizacji działań rewitalizacyjnych, obejmuje teren, który jest bardzo istotny z punktu widzenia planów rewitalizacyjnych.</p>
Miejsce przeprowadzenia projektu	<p>Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar funkcjonalny nr 2: Marwice, Wysoka, Tarnów. • Obszar funkcjonalny nr 9: Staw.
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do	Przedsięwzięcie rozwiązuje następujące problemy:

<p>przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)</p>	<p>- sfera społeczna – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów społecznych, dzięki jego realizacji mieszkańcy zagrożeni wykluczeniem będą mieli okazję się zaktywizować i zintegrować ze społecznością lokalną, działanie wspomże również te osoby w ich reintegracji zawodowej, dzięki poprawie kondycji psychofizycznej oraz kompetencji interpersonalnych; zadanie poprzez oddziaływanie na dzieci i młodzież pozwoli również na zagospodarowanie aktywności młodych mieszkańców na rzecz społeczności lokalnej poprawiając ich poziom integracji i kompetencji interpersonalnych oraz kanalizując energię na rzecz działalności społecznie użytecznej.</p> <p>Dzięki projektowi zatem w istotny sposób przeciwdziała się zdiagnozowanym problemom społecznym.</p> <p>- sfera infrastrukturalno-gospodarcza – projekt zapewnia wykorzystanie na cele społeczne istniejącej infrastruktury technicznej. Działanie zwiększa dostęp mieszkańców obszaru zdegradowanego do usług o charakterze społecznym i edukacyjnym. Działanie przyczyni się zatem do rozwoju istniejącej infrastruktury społecznej w sensie instytucjonalnym, zapewniając dostęp do animatora środowiskowego.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru</p>	<p>Wskaźniki:</p> <p>Produkty Ocena osiągnięcia produktów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu: po zakończeniu realizacji każdego z działań, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji)</p> <p>- przygotowanie i wdrożenie Programu Animacji Środowiskowej – 1 szt. (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu, program i raport z jego wdrożenia) - utworzenie funkcji Animatora Środowiskowego i powierzenie zadania wykwalifikowanej osobie – 1 szt. (źródło informacji: raport organizacji pozarządowej o wdrożeniu programu, wizja lokalna pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji).</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante (przed rozpoczęciem inwestycji), a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- liczba działań/inicjatyw podejmowanych w ramach animacji środowiskowej – co najmniej 3 szt./ rok (źródło informacji: sprawozdania NGO z realizacji działalności podmiotu; dokumentacja fotograficzna, raport z wizji lokalnej Zespołu ds. Rewitalizacji, roczny raport z realizacji współpracy JST z NGO) - uczestnicy działań animacyjnych – min. 15 os. (źródło informacji: sprawozdanie z działań NGO/Animatora środowiskowego, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników, roczny raport ze współpracy JST z NGO) - liczba osób, które dzięki działaniom poprawiły kompetencje interpersonalne, kondycję psycho-fizyczną, w wyniku czego zwiększyły swoje szanse na rynku pracy: min. 7 os. (źródło informacji: raport z realizacji działań NGO/Animatora środowiskowego, w tym wyniki ankietyzacji uczestników działań – testy kompetencji i ankiety ex Ante i ex Post, raport z przeprowadzonego badania)</p>
<p>Okres realizacji</p>	<p>2018-2023</p>
<p>Szacunkowa wartość projektu</p>	<p>45 000 zł</p>
<p>Przewidywane źródła finansowania</p>	<p>32 500,00 zł – środki ze źródeł zewnętrznych (PROW w ramach LGD – środki UE lub PO FIO lub Mechanizm Norweski lub Mechanizm Szwajcarski) 12 500,00 zł – Budżet Gminy Lubiszyn</p>

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 29 Realizacja programu aktywizacji gospodarczej

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 2	
Nazwa przedsięwzięcia	Realizacja programu aktywizacji gospodarczej
Charakter/rodzaj działania	Działanie administracyjno-organizacyjne / niskonakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Organizacje Pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania społeczne); OPS, Gmina Lubiszyn (jako partnerzy projektu).
Pozostali interesariusze działań	<p>Mieszkańcy obszaru zdegradowanego – w wyniku uruchomienia programu Mieszkańcy obszaru będą beneficjentami działań, nastąpi u nich wzrost kompetencji w zakresie przedsiębiorczości. Nowe firmy przyczynią się do utworzenia nowych miejsc pracy i poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy.</p> <p>Lokalni przedsiębiorcy – poprawi się sytuacja na lokalnym rynku pracy, sektor gospodarczy zostanie umocniony, zwiększy się kompetencja w zakresie przedsiębiorczości, istniejący przedsiębiorcy zyskają dodatkowych dostawców i kontrahentów, co może wpłynąć na wzrost klientów z zewnątrz.</p>
Zakres realizowanego zadania	<p>Działania są związane z realizacją warsztatów, podczas których osoby chcące rozpocząć działalność gospodarczą – nauczą się jakie kroki należy podjąć celem otwarcia własnej firmy i rozpoczęcia działalności gospodarczej, oraz pozyskania klientów i utrzymania się na rynku. Uczestnicy warsztatów będą musieli przygotować biznes plan do swojej działalności. Najlepsi otrzymają dotację rozwojową na rozpoczęcie działalności gospodarczej w wysokości do 20 000,00 zł oraz dotację pomostową na jej utrzymanie przez pierwszy okres prowadzenia działalności.</p> <p>Realizacja działania jest ważna z punktu widzenia stymulowania wzrostu aktywności gospodarczej mieszkańców, jak również ma wpływ na wzrost poczucia lokalnej tożsamości i poprawę estetyki obszaru.</p>
Miejsce przeprowadzenia projektu	<p>Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar funkcjonalny nr 2: Marwice, Wysoka, Tarnów. • Obszar funkcjonalny nr 9: Staw.
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Przedsięwzięcie rozwiązuje następujące problemy:</p> <p>- sfery społecznej – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów społecznych, wzrost zainteresowania prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, przełoży się bezpośrednio na spadek osób bezrobotnych, co w terminie późniejszym doprowadzi też do zwiększenia dostępnych w obszarze miejsc pracy. W związku z powyższym projekt przyczyni się w istotny sposób do eliminacji problemów społecznych.</p> <p>- sfery infrastrukturalno-gospodarczej – dzięki realizacji działań lokalni przedsiębiorcy mają szansę na konsolidację rynku oraz wzrost kompetencji w zakresie prowadzonej działalności. Ponadto wpłynie to na wzrost zainteresowania działalnością gospodarczą co doprowadzi do wzrostu aktywności gospodarczej mieszkańców.</p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki</p> <p>Produkty: Ocena osiągnięcia produktów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu: po zakończeniu działania, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji):</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie i wdrożenie do realizacji programu aktywizacji gospodarczej – 1 szt. (źródło informacji: raport organizacji pozarządowej z realizacji projektu), - zorganizowane warsztaty przedsiębiorczości – co najmniej 1 cykl warsztatów (źródło informacji: raport organizacji pozarządowej z realizacji projektu), - przekazane dotacje: 5 szt. (źródło informacji: raport organizacji pozarządowej z realizacji projektu).

	<p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- powstanie nowych firm na obszarze zdegradowanym – 5 szt. (źródło informacji: sprawozdania z realizacji działalności podmiotu; dokumenty rejestracyjne).</p>
Okres realizacji	2018-2020
Szacunkowa wartość projektu	150 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	142 500,00 zł – środki w ramach RPO – Lubuskie 2020 (EFS) 7 500,00 zł – środki własne NGO (wkład rzeczowy)

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 30 Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego – Program Aktywności Lokalnej (PAL)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 3	
Nazwa przedsięwzięcia	Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego – Program Aktywności Lokalnej (PAL)
Charakter/rodzaj działania	Działanie administracyjno-organizacyjne / średnionakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Lubiszyn, OPS, Organizacje pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania aktywizacyjne)
Pozostali interesariusze działań	<p>Mieszkańcy obszaru zdegradowanego – w wyniku uruchomienia programu Mieszkańcy obszaru będą beneficjentami działań mających na celu wzrost integracji osób zagrożonych wykluczeniem. W wyniku prowadzenia tych działań w obszarze zdegradowanym mieszkańcy odczują wzrost bezpieczeństwa i komfortu życia (osoby zagrożone wykluczeniem w wyniku działań zwiększą poziom kompetencji interpersonalnych i integracji ze społecznością lokalną, co wpłynie na wzrost poziomu samoakceptacji i jakości życia).</p> <p>Lokalni przedsiębiorcy – dzięki realizacji PAL mieszkańcy zagrożeni wykluczeniem, będą sukcesywnie wychodzić z sytuacji kryzysowej w obszarach, w jakich ich dotyka, przez co zwiększą swoje kompetencje i gotowość do podjęcia zatrudnienia – m.in. wśród lokalnych przedsiębiorców</p>
Zakres realizowanego zadania	<p>Działanie to jest kierowane do osób zagrożonych wykluczeniem (klientów OPS).</p> <p>Celem programu jest aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji przy zaangażowaniu w pracę na rzecz zagospodarowywania podwórek.</p> <p>Efektom programu będzie zdobycie umiejętności do samoorganizacji i wdrażania działań umożliwiających rozwiązywanie problemów społeczności objętej Programem oraz jej rozwój. W Programie zostaną zrealizowane działania z zakresu reintegracji społecznej. Uczestnikami Programu będą osoby korzystające ze świadczeń OPS, wykluczone i zagrożone wykluczeniem społecznym, nieaktywne zawodowo, szczególnie osoby z niepełnosprawnościami, młodzież i seniorzy. Integracja społeczna będzie się odbywać przy okazji realizacji zadań związanych z adaptacją i remontami w przestrzeni publicznej (podwórka, klatki schodowe, place zabaw), tworzeniem miejsc umożliwiających spędzanie czasu wolnego.</p> <p>Działaniom tym towarzyszyć będą kursy motywujące, terapie przeciw uzależnieniom, poradnictwo zawodowe, warsztaty integracyjne dla dzieci i seniorów itp.</p>

Miejsce przeprowadzenia projektu	<p>Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar funkcjonalny nr 2: Marwice, Wysoka, Tarnów. • Obszar funkcjonalny nr 9: Staw.
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Przedsięwzięcie rozwiązuje następujące problemy:</p> <p>- sferę społeczną – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów społecznych, dzięki jego realizacji mieszkańcy zagrożeni wykluczeniem sukcesywnie będą wychodzić z sytuacji kryzysowej, co wpłynie na wzrost kompetencji interpersonalnych, wzrost zdolności do podjęcia zatrudnienia i w efekcie zostanie znalezienie zatrudnienia. W związku z powyższym projekt przyczyni się w istotny sposób do eliminacji problemów społecznych.</p> <p>- sferę infrastrukturalno-gospodarczą – dzięki realizacji programu u osób zagrożonych wykluczeniem, zaangażowanych w jego realizację wzrosną kompetencje do podjęcia zatrudnienia, co wpłynie na wzrost dostępnej lokalnej siły roboczej dla lokalnych przedsiębiorców.</p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki</p> <p>Produkty: Ocena osiągnięcia produktów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <p>- przygotowanie i wdrożenie do realizacji Programu Aktywności Lokalnej (PAL) – 1 szt. (źródło informacji: raport Zespołu ds. ds. Rewitalizacji o wdrożeniu programu). - zrealizowane działania reintegracyjne (kursy motywujące, terapie przeciw uzależnieniom, poradnictwo zawodowe, warsztaty integracyjne dla dzieci i seniorów) – zrealizowanych zostanie przynajmniej 12 różnych działań reintegracyjnych (sprawozdanie Zespołu ds. Rewitalizacji z realizacji projektu; listy obecności)</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości projektu. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- liczba osób biorących udział w działaniach – 30 osób (źródło informacji: listy obecności, deklaracje uczestnictwa i umowy na realizację projektu) - wzrost kompetencji interpersonalnych i poziomu integracji i aktywizacji u 15 osób (źródło informacji: ankietyzacja uczestników – ankietą ex Ante i ex Post)</p>
Okres realizacji	2018-2020
Szacunkowa wartość projektu	40 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	25 000,00 zł – środki unijne w ramach PROW 15 000,00 zł – budżet Gminy Lubiszyn

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 31 Organizacja i rozwój Pszczelarskiego Centrum Aktywności

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 4	
Nazwa przedsięwzięcia	Organizacja i rozwój Pszczelarskiego Centrum Aktywności
Charakter/rodzaj działania	Działanie organizacyjno-administracyjne / średnionakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera Infrastrukturalno-gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Organizacje Pozarządowe (podmiot wyłoniony w konkursie na realizację zadania – który otrzyma dofinansowanie), Rada Sołecka, Gmina Lubiszyn (partnerzy do realizacji projektu)

<p>Pozostali interesariusze działań</p>	<p>Mieszkańcy obszaru zdegradowanego – w wyniku uruchomienia centrum aktywności pszczelarskiej, w Mieszkańcy obszaru zyskają silny impuls aktywizacyjny. W oparciu o tradycje pszczelarskie będzie można realizować szereg działań integrujących lokalną społeczność, w tym również osoby zagrożone wykluczeniem, które również zyskają możliwość integracji i aktywizacji społecznej i gospodarczej. Działania takie pozwolą na odciążenie społeczności lokalnej od osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Osoby te, dzięki działaniom aktywizacyjnym zwiększą swoją zdolność do integracji, uwierzą w siebie i poprawią swoje kompetencje interpersonalne.</p> <p>Lokalni przedsiębiorcy – dzięki działalności pszczelarskiego centrum aktywizacji lokalni pszczelarze będą mogli zintegrować środowisko i zwiększyć siłę oddziaływania swojej aktywności gospodarczej. Poprawi się działalność marketingowa, będzie możliwość skonsolidowania lokalnego rynku pszczelarzy, co wpłynie na umocnienie lokalnej przedsiębiorczości.</p>
<p>Zakres realizowanego zadania</p>	<p>Działanie zakłada zaangażowanie w realizację organizacji pozarządowej, która zostanie wyłoniona w konkursie ofert, w ramach współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi. Zadanie zakłada uruchomienie konkursu w ramach dotacji z Gminy na działania w Obszarze aktywności społeczno-gospodarczej.</p> <p>Będzie to wsparcie dla lokalnego środowiska pszczelarzy w miejscowości Wysoka, mające na celu promocję lokalnych produktów i tradycji, co wpłynie na ugruntowanie lokalnej tożsamości i zwiększenia więzi z małą ojczyzną. Celem działań będzie również aktywizacja i integracja lokalnego środowiska w oparciu o tradycję pszczelarską – dążenie do zaktywizowania o różne formy działalności pszczelarskiej, promowania Gminy jako regionu związanego z miodem, tj. ze zdrowym produktem, poprawą jakości życia).</p> <p>Niniejsze zadanie jest niezbędne do realizacji celem właściwej i planowej organizacji działań rewitalizacyjnych, obejmuje teren, który jest bardzo istotny z punktu widzenia planów rewitalizacyjnych.</p>
<p>Miejsce przeprowadzenia projektu</p>	<p>Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar funkcjonalny nr 2: Wysoka
<p>Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)</p>	<p>Przedsięwzięcie rozwiązuje następujące problemy:</p> <p>- sfera społeczna – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwala na integrację lokalnego środowiska pszczelarzy, którzy poprzez swoją działalność zyskają potencjał aktywizacyjny dla całej społeczności obszary zdegradowanego. Dzięki realizacji działań aktywizacyjnych w oparciu o tradycje pszczelarskie, będzie okazja skonsolidować lokalnych pszczelarzy, mieszkańcy zagrożeni wykluczeniem będą mieli okazję się zaktywizować i zintegrować ze społecznością lokalną i odnaleźć się w lokalnej tradycji pszczelarskiej, co może dać silny impuls aktywizacyjny osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej.</p> <p>Działanie wspomaga również te osoby w ich reintegracji zawodowej, dzięki poprawie kondycji psychofizycznej oraz kompetencji interpersonalnych.</p> <p>Dzięki projektowi zatem w istotny sposób przeciwdziała się zdiagnozowanym problemom społecznym.</p> <p>- sfera infrastrukturalno-gospodarcza – projekt zapewnia wykorzystanie na cele społeczne istniejącej infrastruktury technicznej. Poprzez utworzenie pszczelarskiego centrum aktywizacyjnego uzupełnia też lokalną infrastrukturę społeczną i gospodarczą. Działanie zwiększa dostęp mieszkańców obszaru zdegradowanego do usług o charakterze społecznym i edukacyjnym, pozwalającym poprawić swoje kompetencje zawodowe. Działanie przyczyni się zatem do rozwoju istniejącej infrastruktury społecznej w sensie instytucjonalnym, zapewniając dostęp do usług lokalnego stowarzyszenia pszczelarzy.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru</p>	<p>Wskaźniki:</p> <p>Produkty</p> <p>Ocena osiągnięcia produktów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu: po zakończeniu realizacji każdego z działań, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji)</p>

	<p>- Organizacja i rozwój pszczelarskiego centrum aktywności – 1 szt. (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu, program i raport z jego wdrożenia)</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante (przed rozpoczęciem inwestycji), a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- liczba działań/inicjatyw podejmowanych w ramach działalności Pszczelarskiego Centrum Aktywności– co najmniej 3 szt./ rok (źródło informacji: sprawozdania NGO z realizacji działalności podmiotu; dokumentacja fotograficzna, raport z wizji lokalnej Zespołu ds. Rewitalizacji, roczny raport z realizacji współpracy JST z NGO)</p> <p>- uczestnicy działań – min. 15 os. (źródło informacji: sprawozdanie z działań NGO/Pszczelarskiego Centrum Aktywności, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników, roczny raport ze współpracy JST z NGO)</p> <p>- liczba osób, które dzięki działaniom poprawiły kompetencje interpersonalne, kondycję psycho-fizyczną, w wyniku czego zwiększyły swoje szanse na rynku pracy: min. 7 os. (źródło informacji: raport z realizacji działań NGO/Pszczelarskiego Centrum Aktywności, w tym wyniki ankietyzacji uczestników działań – testy kompetencji i ankiety ex Ante i ex Post, raport z przeprowadzonego badania)</p>
Okres realizacji	2019-2023
Szacunkowa wartość projektu	35 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	22 500,00 zł – środki ze źródeł zewnętrznych (PROW w ramach LGD – środki UE lub PO FIO lub Mechanizm Norweski lub Mechanizm Szwajcarski) 12 500,00 zł – Budżet Gminy Lubiszyn

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 32 Budowa ścieżki rowerowej łączącej miejscowości Baczyna-Wysoka-Staw.

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 5	
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa ścieżki rowerowej łączącej miejscowości Baczyna-Wysoka-Staw
Skrót nazwy	Inwestycje drogowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza Sfera środowiskowa
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Lubiszyn.
Interesariusze działań	<p>Mieszkańcy obszaru rewitalizacji – w wyniku realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia poprawie ulegnie infrastruktura techniczna, w tym infrastruktura służąca poprawie jakości życia i możliwości realizacji aktywności społecznej (np. wycieczki rowerowe) oraz przede wszystkim gospodarce – ścieżka pozwoli na tani bezkosztowy dojazd do miejsc pracy, połączy obszar rewitalizacji ze strefą aktywności gospodarczej w Gorzowie i przedsiębiorstwami w Baczynie.</p> <p>Przedsięwzięcie wpłynie na stworzenie warunków sprzyjających aktywizacji społeczności lokalnej. Ponadto uporządkowana i zrewitalizowana zostanie infrastruktura techniczna, przestrzeń w wyniku inwestycji zostanie uporządkowana, co poprawi jej estetykę i funkcjonalność. Poprawi się też bezpieczeństwo w zakresie rozwiązań komunikacyjnych - ścieżka rowerowa pozwoli na bezpieczną komunikację rowerową. Bezpośrednimi beneficjentami tego przedsięwzięcia będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji.</p> <p>Ponadto ścieżka rowerowa jako czynnik mający duży potencjał integrujący lokalną społeczność, stała się ważnym elementem procesu rewitalizacji i aktywizacji społecznej na obszarze Gminy.</p>

	<p>Wspólnoty – projekt przyczyni się do poprawy funkcjonalności przestrzeni, która w wyniku inwestycji zostanie uporządkowana, rozbudowane zostaną istniejące rozwiązania komunikacyjne. Wpłynie to pozytywnie na rozwój wspólnot i wzrost wartości zasobu będącego w bezpośredniej dyspozycji poszczególnych wspólnot obszaru.</p> <p>Lokalni przedsiębiorcy – dzięki przedmiotowym działaniom poprawi się jakość bezpośredniego otoczenia dla lokalizacji prowadzonych działalności gospodarczych w obszarze rewitalizacji. Niewielkie funkcjonalne elementy (mała architektura, miejsca postojowe dla rowerów, miejsca spotkań i integracji dla rowerzystów, itp.) wpłyną na stworzenie nowych możliwości prowadzenia działalności gospodarczej, jak również poprawę wizerunku bezpośredniego otoczenia prowadzonych działalności gospodarczych na terenie obszaru rewitalizacji, co stworzy możliwości rozwoju tych inicjatyw gospodarczych. Ponadto co istotne – ścieżka pozwoli na tanie, właściwie bezkosztowe skomunikowanie pracowników i miejsca pracy, co przyczyni się do rozwoju lokalnego rynku pracy</p>
<p>Zakres realizowanego zadania</p>	<p>Przedmiotowe przedsięwzięcie obejmuje inwestycję w ścieżkę rowerową, zwaną na roboczo „Lubiszynką” w obszarze rewitalizacji, jak również na odcinkach, łączących obszar rewitalizacji (Staw, Wysoką i Marwicko) z obszarami aktywności gospodarczej w Baczyńcu i na połączenia z Gorzowem, gdzie znajdują się miejsca pracy. Zadanie dotyczy budowy ścieżki, m.in. jako alternatywnego korytarza transportowego.</p> <p>Zadanie obejmuje budowę ścieżki, stwarzającej rozwiązania komunikacyjne, potrzebne mieszkańcom obszaru rewitalizacji, jak również stwarzającej nowe możliwości rozwoju obszaru zdegradowanego. Inwestycja objęłaby m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowę ścieżki wraz z infrastrukturą towarzyszącą. • Renowację wieży ciśnień w Wysokiej (muzeum kolejnictwa), gdzie można stworzyć punkt obsługi rowerzystów. • Budowę oświetlenia ścieżki. • Miejsca postojowe dla rowerów. • Miejsca integracji i spotkań z altanką na odpoczynek. • Atrakcyjna, nowoczesna mała infrastruktura (ławki, punkty wypoczynkowe, zjazdy). • Umieszczenie tablic informacyjnych i kierunkowskazów dotyczących atrakcyjnych obiektów na terenie gminy. <p>Powstała ścieżka oprócz integracji lokalnej społeczności wokół motywu przewodniego, pozwoli na bezkosztowe, bezpieczne skomunikowanie obszaru rewitalizacji i zdegradowanego z miejscami, gdzie zlokalizowane są zakłady pracy (przede wszystkim Baczyńca, Gorzów).</p> <p>Projekt jest obecnie w fazie koncepcyjnej, przewiduje się dopracowanie tego projektu w toku uzgodnień i dalszych konsultacji w modelu partycypacyjnym, tj. z udziałem mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p>
<p>Miejsce przeprowadzenia projektu</p>	<p>Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar funkcjonalny nr 2: Marwice, Wysoka, Tarnów. • Obszar funkcjonalny nr 9: Staw. <p>Obszar Gminy Lubiszyn – w zakresie stworzenia korytarza alternatywnej komunikacji rowerowej, łączącej mieszkańców obszaru rewitalizacji z obszarami Aktywności Gospodarczej w Baczyńcu i dalej w Gorzowie.</p>
<p>Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)</p>	<p>Działanie rozwiązuje problemy w następujących sferach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sfera społeczna – przedmiotowa inwestycja poprawia warunki rozwoju społeczności lokalnej, stwarza warunki do zwiększenia aktywności mieszkańców, do integracji, w tym integracji pokoleń (wspólne wycieczki rowerowe). Co najważniejsze jednak, przedmiotowa inwestycja pozwoli na wygodne i tanie skomunikowanie obszaru rewitalizacji z miejscami aktywności gospodarczej, w tym znaczeniu inwestycja ta jest bardzo istotna dla rozwoju obszaru rewitalizacji i poprawy sytuacji w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i w zakresie rozwoju aktywności gospodarczej. Inwestycja dotyczy też poprawy rozwiązań komunikacyjnych i oświetlenia – jako taka przyczyni się do wzrostu poczucia

	<p>bezpieczeństwa. Przedmiotowa inwestycja w istotny sposób przyczyni się do przeciwdziałania sytuacji kryzysowej w sferze społecznej.</p> <p>- sfera infrastrukturalno-gospodarcza – przedsięwzięcie wpływa na poprawę infrastruktury technicznej, w tym rozwiązań komunikacyjnych i funkcjonalnych w zakresie komunikacji rowerowej, gdzie zlokalizowane zostaną elementy poprawiające integrację społeczną. Ponadto poprawie ulegnie oświetlenie uliczne. W istotny sposób zatem inwestycja przyczyni się do poprawy infrastruktury, co wpłynie na wzrost jakości życia na obszarze rewitalizacji, jak również wzrost wartości zasobu mieszkaniowego.</p> <p>Inwestycja również przyczyni się do powstania korytarza transportowego, alternatywnego do transportu samochodowego. Bezkosztowy i bezpieczny transport rowerowy pomiędzy obszarem rewitalizacji a obszarami aktywności gospodarczej pozwoli na rozwój aktywności gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji i zdegradowanego i poprawę niekorzystnych wskaźników w tym zakresie.</p> <p>Projekt zatem w istotny sposób przeciwdziała zdiagnozowanym problemom infrastrukturalnym. Ponadto inwestycja ze względu na swój potencjał integracyjno-rozwojowy stwarza szanse rozwoju gospodarczego i stworzenia nowych miejsc pracy w oparciu o powstały w wyniku przedsięwzięcia produkt.</p> <p>- Sfera środowiskowa – przedmiotowa inwestycja przyczyni się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych poprzez promocję komunikacji rowerowej.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru</p>	<p>Wskaźniki:</p> <p>Produkty Ocena osiągnięcia produktów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia, dokonanego przez określonych członków Zespołu ds. Rewitalizacji, na podstawie informacji pozyskanych od wymienionych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji.</p> <p>- Inwestycja drogowa w zakresie budowy ścieżki rowerowej w obszarze rewitalizacji –1 (źródło informacji: Dokumentacja techniczna przedsięwzięcia; sprawozdanie z realizacji działań, dokumentacja fotograficzna, raport Zespołu ds. Rewitalizacji z wizji lokalnej podczas realizacji inwestycji, analiza dokumentarna)</p> <p>- długość wybudowanej ścieżki – ok. 22,56 km (źródło informacji: Dokumentacja techniczna przedsięwzięcia; sprawozdanie z realizacji działań, dokumentacja fotograficzna, raport Zespołu ds. Rewitalizacji z wizji lokalnej podczas realizacji inwestycji, analiza dokumentarna)</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia, dokonanego przez określonych członków Zespołu ds. Rewitalizacji, na podstawie informacji pozyskanych od wymienionych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji. Najpierw zostanie wykonany pomiar przed rozpoczęciem realizacji przedsięwzięcia, a następnie odbędzie się pomiar po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia w pierwszym roku. Pomiar będzie powtarzany w kolejnych latach przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- liczba oddolnych inicjatyw integracyjnych na obszarze rewitalizacji (ulice objęte inwestycją) – co najmniej 1 (źródło informacji: sprawozdania Zespołu ds. Rewitalizacji z realizacji przedsięwzięcia; dokumentacja fotograficzna, raport z wizji lokalnej, analiza dokumentarna).</p>
<p>Okres realizacji</p>	<p>2019-2023</p>
<p>Szacunkowa wartość projektu</p>	<p>5 460 000,00 zł</p>
<p>Przewidywane źródła finansowania</p>	<p>1 500 000,00 zł – środki EFRR w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020 2 500 000,00 zł – środki EFRR w ramach EWT Brandenburgia-Lubuskie 1 460 000,00 zł – Środki JST</p>

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 33 Budowa sali wiejskiej w miejscowości Marwice

Karta przedsięwzięcia podstawowego nr 6	
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa sali wiejskiej w miejscowości Marwice
Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlana/ wysokonakładowa
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Lubiszyn, Rada sołecka wsi Marwice (w zakresie doradczym)
Pozostali interesariusze działań	<p>Mieszkańcy obszaru zdegradowanego (miejscowości Marwice) – w wyniku realizacji projektu mieszkańcy zyskają estetyczny budynek użyteczności publicznej (salę wiejską) o dużym komforcie w zakresie funkcjonalności budynku. Zyskają również salę wiejską, nowy element infrastruktury społecznej. Powyższe wpłynie na znaczną poprawę warunków realizacji działań integracyjno-aktywizacyjnych dla mieszkańców miejscowości oraz poprawę jakości przestrzeni publicznej w obszarze zdegradowanym (w obszarze funkcjonalnym nr 2).</p> <p>Organizacje Pozarządowe – budowa sali wiejskiej w miejscowości Marwice pozwoli na stworzenie od podstaw ważnego elementu infrastruktury publicznej w miejscowości, stworzone zostaną warunki lokalowe, przeznaczone do wykorzystania na działalność społeczną realizowaną przez organizacje pozarządowe, są zatem zainteresowane realizacją inwestycji, pozwoli ona bowiem na poprawę jakości ich pracy. Ponadto inwestycja przyczyni się do poprawy atrakcyjności lokalizacji, da zatem również impuls rozwojowo-aktywizacyjny lokalnej społeczności, wspomagając działalność organizacji społecznych w tym zakresie.</p> <p>Lokalni przedsiębiorcy – inwestycja w wiejską salę wpłynie na wzrost atrakcyjność lokalizacji, co poprawi też ogólną estetykę, w jakiej funkcjonują sąsiadujące firmy, wpłynie również na wzrost liczby zdarzeń organizowanych w miejscowości objętej działaniem, co może wpłynąć na wzrost liczby potencjalnych klientów lokalnych firm.</p>
Zakres realizowanego zadania	<p>Projekt przewiduje budowę sali wiejskiej w miejscowości Marwice. W wyniku realizacji inwestycji powstanie budynek jednokondygnacyjny, niepodpiwniczony, bez poddasza użytkowego, z dachem dwuspadowym o pokryciu z dachówki zakładowej ceramicznej.</p> <p>Niniejszy projekt wspomogę podejmowane działania rewitalizacyjne. Dotyczy bowiem inwestycji w zdegradowaną tkankę urbanistyczną, pozwoli na stworzenie nowego elementu infrastruktury społecznej, w znajdującej się w zdiagnozowanym obszarze zdegradowanym miejscowości, co pozwoli na zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców jak również zwiększy poziom poczucia tożsamości lokalnej wśród mieszkańców. Projekt jest w fazie koncepcyjnej, nie ma jeszcze przygotowanej dokumentacji technicznej.</p> <p>Niniejsze zadanie jest niezbędne do realizacji, celem właściwej i planowej organizacji działań rewitalizacyjnych, obejmuje teren, który jest bardzo istotny z punktu widzenia planów rewitalizacyjnych.</p>
Miejsce przeprowadzenia projektu	<p>Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar funkcjonalny nr 2: miejscowość Marwice.
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <p>- sferę społeczną – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, dzięki rewitalizacji tkanki urbanistycznej, tj. utworzenia nowego ważnego elementu infrastruktury społecznej. Utworzenie nowej sali wiejskiej w miejscowości Marwice zapewni znacznie lepszy dostęp do usług publicznych lokalnej społeczności. Dzięki realizacji inwestycji zainicjowany zostaje impuls do działań integracyjno-aktywizacyjnych realizowanych przez mieszkańców obszaru, w szczególności przedmiotowej miejscowości. Atrakcyjna i estetyczna infrastruktura wpływa również na wzrost poczucia odpowiedzialności za wspólne dobro, pozwoli też na organizację działań szkoleniowych i aktywizacyjnych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem.</p>

	<p>W związku z powyższym projekt przyczyni się do eliminacji problemów społecznych.</p> <p>- sferę przestrzenno-funkcjonalnej – Inwestycja jest elementem porządkującym dotychczas zaniedbany i zniszczony teren działki należącej do Gminy, znajdujący się na obszarze zdegradowanej. Projekt wpłynie na rozwój funkcjonalności i uporządkowanie przestrzeni zdegradowanej – poprawi się estetyka i zostaną nadane nowe funkcje zmodernizowanej infrastruktury. Realizacja inwestycji w obrębie nieruchomości pozwoli na wprowadzenie ładu przestrzennego i poprawę atrakcyjności lokalizacji.</p> <p>- Sfera infrastrukturalno-gospodarcza – dzięki realizacji inwestycji powstanie nowy estetyczny budynek, stanowiący ważny element lokalnej infrastruktury społecznej, zapewniający lepszy dostęp do usług publicznych dla mieszkańców miejscowości, w tym m.in. umożliwi realizację szkoleń i warsztatów z zakresu kompetencji zawodowych oraz aktywizacji gospodarczej lokalnej społeczności.</p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki</p> <p>Produkty: Ocena osiągnięcia produktów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji) - liczba wybudowanych budynków użyteczności publicznej – 1 szt. (źródło informacji: końcowy protokół odbioru robót budowlanych)</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości projektu. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- powstanie sali wiejskiej o szerokiej funkcjonalności w zakresie możliwych do prowadzenia w niej działań – 1 szt. (źródło informacji: końcowy protokół odbioru robót budowlanych) - realizacja w budynku działań integrujących lokalną społeczność - co najmniej 8 szt. / rocznie (źródło informacji: roczny raport z funkcjonowania sali wiejskiej; sprawozdanie z realizacji projektu Zespołu ds. Rewitalizacji)</p>
Okres realizacji	2020-2022
Szacunkowa wartość projektu	1 000 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	636 300,00 zł – środki EFROW w ramach PROW 2014-2020 (63,63%) 363 700,00 zł – Budżet JST (36,37 %)

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 34 Termomodernizacja sali wiejskiej w Tarnowie

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego PODSTAWOWEGO nr 7	
Nazwa przedsięwzięcia	Termomodernizacja sali wiejskiej w Tarnowie
Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlana/ wysokonakładowa
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza Sfera środowiskowa
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Lubiszyn
Pozostali interesariusze działań	Mieszkańcy obszaru zdegradowanego – termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej przyczyni się do wzrostu poziomu integracji i aktywizacji społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ładne estetyczne budynki, pozwolą

	<p>lepiej utożsamiać się ze swoim miejscem zamieszkania. Mniejsze koszty utrzymania pozwolą też na lepsze wykorzystanie obiektów na cele aktywizacji społecznej.</p> <p>Lokalni przedsiębiorcy – są zainteresowani zwiększeniem estetyki lokalnych obiektów użyteczności publicznej. Jest to obiekt lokalnej infrastruktury społecznej, zatem jego termomodernizacja pozwoli na poprawę warunków w zakresie prowadzenia działalności aktywizacyjnej, w tym w zakresie aktywizacji gospodarczej i zwiększenia kompetencji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji. Będzie to miało wpływ na poprawę lokalnego rynku pracy.</p>
Zakres realizowanego zadania	<p>W ramach zadania są planowane działania termomodernizacyjne, które pozwolą nie tylko na oszczędności na energii cieplnej, co wpłynie na redukcję emisji, ale też będą miały znaczenie psychologiczne – dadzą przykład lokalnym wspólnotom i mieszkańcom w zakresie realizacji działań zmniejszających emisję, a poprzez to zanieczyszczenie powietrza.</p> <p>Inwestycja obejmuje kompleksową termomodernizację budynku sali wiejskiej w Tarnowie. Przedmiotem projektu jest głęboka termomodernizacja budynku sali wiejskiej w Tarnowie w Gminie Lubiszyn. Inwestycja obejmuje w szczególności: docieplenie ścian zewnętrznych, docieplenie podłogi na gruncie, wymiana stolarki drzwiowej, wymianę stolarki okiennej, wymianę źródła ciepła c.w.u. na nowe zasilane, wymianę źródła ciepła c.o. na powietrzną pompę ciepła, montaż ogrzewania podłogowego, montaż automatyki do sterowania systemem c.o. z wykorzystaniem TIK. Ponadto w ramach projektu planuje się: wymianę oświetlenia na oświetlenie LED, montaż instalacji fotowoltaicznej o mocy 13 kW, montaż automatycznego sterowania oświetleniem, wykonana zostanie wentylacja mechaniczna.</p>
Miejsce przeprowadzenia projektu	<p>Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar funkcjonalny nr 2: miejscowość Tarnów.
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Zadanie rozwiązuje następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sfera społeczna – Efektem działań, będzie poprawa funkcjonalności obiektu, który może być wykorzystany na działalność społeczną, co przyczyni się do zwiększenia aktywności lokalnej społeczności. W związku z powyższym projekt przyczyni się w istotny sposób do eliminacji problemów społecznych. - sfera infrastrukturalno-gospodarcza – dzięki inwestycji termomodernizacji będzie miała szansę rozwinąć się lokalna infrastruktura społeczna, co m.in. wpłynie na poprawę nauczania i lepsze przygotowanie młodzieży do pracy zawodowej. Poprawi się też infrastruktura, którą można wykorzystać do szkoleń i warsztatów w zakresie poprawy kompetencji zawodowych. - sfera środowiskowa – Inwestycja będzie też miała walor zwiększający efektywność energetyczną, co wpłynie na zmniejszenie zużycia energii finalnej, oraz na redukcję emisji CO₂, przyczyniając się do poprawy jakości środowiska, w tym powietrza.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki:</p> <p>Produkty Ocena osiągnięcia produktów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu: po zakończeniu realizacji każdej z inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji) - Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej – 1 szt. (źródło informacji: raport z efektów realizacji projektu; raport z wizji lokalnej pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji, dokumentacja fotograficzna).</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante (przed rozpoczęciem inwestycji), a następnie odbędzie się pomiar ex-post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej objętych projektem – o co najmniej 30 % (źródło informacji: audyty energetyczne, przed inwestycją i powykonawczy),

	- zmniejszenie emisji CO ₂ w budynkach objętych realizacją projektu – o co najmniej 30 % (źródło informacji: audyty energetyczne, przed inwestycją i powykonawczy), - liczba inicjatyw lokalnych w oparciu o zmodernizowaną infrastrukturę (np. szkolenia, działania integracyjno-aktywizacyjne, zawody) – 5 szt./ rok (źródło informacji: raport zespołu ds. Rewitalizacji, listy obecności, zdjęcia)
Okres realizacji	2018-2019
Szacunkowa wartość projektu	631 215,37 zł
Przewidywane źródła finansowania	536 533,05 EFRR w ramach RPO Lubuskie 2020 (85%) 94 682,32 środki własne JST (15%)

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 35 Przebudowa i modernizacja budynku szkoły w Wysokiej – dostosowanie jej do potrzeb działalności kulturalnej, integracyjnej oraz jako siedziby organizacji pożytku publicznego

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego PODSTAWOWEGO nr 8	
Nazwa przedsięwzięcia	Przebudowa i modernizacja budynku szkoły w Wysokiej – dostosowanie jej do potrzeb działalności kulturalnej, integracyjnej oraz jako siedziby organizacji pożytku publicznego
Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlana/ wysokonakładowa
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Lubiszyn, Organizacje Pozarządowe
Pozostali interesariusze działań	<p>Mieszkańcy obszaru zdegradowanego – w wyniku realizacji przedmiotowej inwestycji, co obejmuje m.in. dostosowanie budynku szkoły w Wysokiej do potrzeb działalności kulturalnej i społecznej, organizacje pozarządowe zyskują infrastrukturę, w której będą mogły realizować swoją działalność pożytku publicznego.</p> <p>Mieszkańcy obszaru będą mieli możliwość realizować swoją aktywność społeczną i obywatelską, co przyczyni się do wzrostu poziomu integracji i aktywizacji społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy zyskują infrastrukturę, gdzie będzie prowadzona działalność pożytku publicznego, w tym szkoleniowa, edukacyjna i aktywizacyjna, poprawiająca poziom aktywności. Zwiększy się dostęp do usług społecznych dzięki prowadzonej w budynku działalności.</p> <p>Lokalni przedsiębiorcy – dzięki realizacji projektu mieszkańcy niemający perspektywy zatrudnienia lub osoby zagrożone wykluczeniem, zyskują narzędzie w postaci działań organizacji wspierających osób zagrożonych wykluczeniem oraz pozostałych mieszkańców. Projekt przyczyni się zatem do aktywizacji możliwości mieszkańców, w tym do poprawy kompetencji zawodowych i kluczowych, co pozwoli na powrót osób bezrobotnych na rynek pracy. Rozwój lokalnego rynku pracy jest zgodny z oczekiwaniami lokalnych pracodawców. Lokalni przedsiębiorcy, dzięki działaniom podejmowanym w powstałej infrastrukturze społecznej, zyskują większy dostęp do usług rozwojowych, poprzez prowadzone tam szkolenia, dzięki działalności aktywizacyjnej i szkoleniowej poprawi się też jakość dostępnych pracowników na rynku, którzy mogą znaleźć zatrudnienie u lokalnych przedsiębiorców.</p>
Zakres realizowanego zadania	<p>W ramach działania w zrewitalizowanym budynku szkoły w miejscowości Wysoka powstanie infrastruktura dostosowana do potrzeb działalności kulturalnej, integracyjnej oraz jako siedziby organizacji pożytku publicznego.</p> <p>Budynek w chwili obecnej jest zdegradowany i wymaga przebudowy i modernizacji, pod kątem nadania mu nowych cech użytkowych, pozwalających na uruchomienie nowych funkcjonalności.</p> <p>Planowana jest zatem przebudowa budynku na potrzeby lokalnej społeczności. Planuje się modernizację obiektu, wymianę pokrycia dachowego, generalny remont obiektu z adaptacją pomieszczeń. Szczegółowy zakres robót budowlanych oraz niezbędnego wyposażenia zostanie określony na etapie opracowania dokumentacji projektowej albo programu funkcjonalno-użytkowego.</p>

	<p>W wyniku realizacji przedmiotowej inwestycji obiekt zostanie dostosowany do potrzeb lokalnej społeczności w obszarze rewitalizacji, w szczególności w obszarze nr (Wysoka, Marwice, Tarnów). W budynku zostaną przygotowane pomieszczenia dedykowane m.in. do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizacji pozarządowych z terenu Gminy Lubiszyn, • Grup formalnych i nieformalnych z obszaru Gminy Lubiszyn. <p>Działalność dotyczyłaby również różnych nieodpłatnych usług społecznych – w tym regularne (np. raz w miesiącu) dyżury specjalistów – prawnik, psycholog itp.</p>
<p>Miejsce przeprowadzenia projektu</p>	<p>Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar funkcjonalny nr 2: Marwice, Wysoka, Tarnów. • Obszar funkcjonalny nr 9: Staw.
<p>Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)</p>	<p>Zadanie rozwiązuje następujące problemy:</p> <p>- sfera społeczna – Efektem programu będzie wzrost aktywności społecznej wśród mieszkańców obszaru, zdobycie umiejętności do samoorganizacji i wdrażania działań, w ramach organizacji pozarządowej, co umożliwi rozwiązywanie problemów społeczności we własnym zakresie, jak również jej aktywizację oraz rozwój. Projekt wpływa zatem pozytywnie na rozwiązywanie problemów społecznych. Dzięki jego realizacji mieszkańcy zagrożeni wykluczeniem sukcesywnie będą wychodzić z sytuacji kryzysowej, co wpłynie na wzrost kompetencji interpersonalnych, wzrost zdolności do podjęcia zatrudnienia i w efekcie – na znalezienie zatrudnienia. W związku z powyższym projekt przyczyni się w istotny sposób do eliminacji problemów społecznych.</p> <p>- sfera infrastrukturalno-gospodarcza – dzięki modernizacji budynku i stworzeniu warunków dla realizacji i rozwoju działalności społecznej, rozwinię się lokalna infrastruktura społeczna, co oprócz tego, że poprawi wewnętrzną zdolność społeczności lokalnej na rozwiązywania problemów tej społeczności, wpłynie na powstanie nowych miejsc pracy i zwiększenie zdolności do samozatrudnienia, w tym wśród osób zagrożonych wykluczeniem, dla których w związku z zaistnieniem struktury społecznej pojawi się o wiele więcej możliwości reintegracji zawodowej. W efekcie projekt przyczyni się też do wzrostu aktywności gospodarczej mieszkańców obszaru zdegradowanego.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru</p>	<p>Wskaźniki:</p> <p>Produkty Ocena osiągnięcia produktów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu: po zakończeniu realizacji każdej z inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji).</p> <p>- powstanie element infrastruktury społecznej – 1 szt. (źródło informacji: raport z efektów realizacji projektu; raport z wizji lokalnej pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji, podpisane umowy na najem pomieszczeń, raport z realizacji współpracy JST z NGO).</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante (przed rozpoczęciem inwestycji), a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- wzrost liczby organizacji pozarządowych w obszarze zdegradowanym – co najmniej 1 szt. (źródło informacji: raport z efektów realizacji projektu; rejestr Organizacji Pozarządowych – KRS i Starostwa Powiatowego, umowy na najem pomieszczeń/ roczny raport z realizacji współpracy JST z NGO).</p> <p>- wzrost liczby zrealizowanych działań aktywizacyjno-integracyjnych przez organizacje pozarządowe w obszarze rewitalizacji (np. spotkania integracyjne, szkolenia, kursy motywujące, terapie przeciw uzależnieniom, poradnictwo zawodowe, warsztaty integracyjne dla dzieci i seniorów) – co najmniej 5 szt. /rok (źródło informacji: sprawozdanie z działalności obiektu, listy obecności, dokumentacja fotograficzna, raport z realizacji współpracy JST z NGO).</p>

	- Liczba osób biorących udział w działaniach – 25 osób/rocznie (źródło informacji: listy obecności, deklaracje uczestnictwa i umowy na realizację projektu). - Wzrost kompetencji interpersonalnych i poziomu integracji i aktywizacji u 15 osób (źródło informacji: ankietyzacja uczestników – test umiejętności i ankietę ex Ante i ex Post / raport z przeprowadzonego badania ankietowego)
Okres realizacji	2018-2021
Szacunkowa wartość projektu	800 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	509 040,00 zł – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (63,63%) 290 960,00 zł – Budżet Gminy Lubiszyn (36,37%)

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 36 Rewitalizacja zabytkowego parku w Marwicach oraz parku w Wysokiej

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 9	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja zabytkowego parku w Marwicach oraz parku w Wysokiej
Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlana / wysokonakładowa
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera środowiskowa Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza Sfera społeczna
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Lubiszyn
Pozostali interesariusze działań i ich rola w działaniach	<p>Przedsiębiorcy – usługodawcy i handlowcy, mający siedzibę swojej działalności w obszarze rewitalizacji są zainteresowani realizacją przedmiotowej inwestycji ze względu na przywrócenie dawnej świetności Zabytkowemu Parkowi w Marwicach oraz nadania nowej funkcjonalności zaniedbanemu parkowi w Wysokiej, na co wpłynie na rozbudowę infrastruktury rekreacyjnej i społecznej. Infrastruktura ta znajdzie się tuż obok miejsc zamieszkania, poprawiając atrakcyjność obszaru, przez co wpłynie na zwiększenie przepływu w tym obszarze potencjalnych klientów. Wpłynie też na poprawę potencjału turystycznego i rekreacyjnego obszaru. Przedsiębiorcom zależy na poprawie estetyki oraz funkcjonalności przestrzeni, bo wpływa to na atrakcyjność ich oferty skierowanej do potencjalnych obiorców (np. w zakresie drobnego handlu i usług), zależy im zatem na wysokim poziomie estetycznym i funkcjonalnym obszaru, co przełoży się na wzrost aktywności firm.</p> <p>Lokalne NGOs i nieformalne grupy społeczne – są zainteresowane realizacją projektu, ze względu na fakt powstania w wyniku realizacji projektu atrakcyjnej przestrzeni publicznej, gdzie można realizować różne inicjatywy społeczne wzbogacające życie sąsiedzkie. Podobnie jak w przypadku przedsiębiorców, są zainteresowane wysokim poziomem estetyki i funkcjonalności całości obszaru – co zwiększy poziom aktywności społecznej w zakresie wykorzystania powstałych funkcjonalności, co też wpłynie na wzrost społecznej odpowiedzialności za wspólne dobro.</p> <p>Mieszkańcy obszaru Rewitalizacji – w wyniku realizacji projektu zyskają atrakcyjną przestrzeń publiczną, poprawi się infrastruktura (zagospodarowane zostaną 2 parki – w Marwicach i Wysokiej, przywrócenie właściwych mu funkcji oraz nadanie nowych m.in. funkcji rekreacyjnej, turystycznej, edukacyjnej, kulturalnej, gospodarczej i społecznej), co zwiększy zainteresowanie mieszkańców własnym miejscem zamieszkania, poprawi poziom integracji i poczucia lokalnej tożsamości, zwiększy też ich aktywność w obszarach uruchomionych nowych funkcji w przestrzeni w tym obszarze. Podobnie jak w przypadku przedsiębiorców i NGO, społeczność lokalna zainteresowana jest estetyką i funkcjonalnością całości obszaru – poprawi to poziom aktywności społecznej, jak również wzrost uczestnictwa w podejmowaniu decyzji oraz poziom partycypacji.</p>
Zakres realizowanego zadania	Inwestycja dotyczy kompleksowego zagospodarowania terenu dwóch parków – Zabytkowego Parku w Marwicach oraz Parku w Wysokiej, co obejmuje budowę co najmniej następujących elementów w obu przypadkach:

	<ul style="list-style-type: none"> • układu komunikacyjnego w tym: ścieżek pieszo-jednych, pieszych oraz rowerowych oraz wprowadzenie organizacji ruchu, • oświetlenia terenu, • schodów terenowych, • elementów małej architektury i placu zabaw. <p>Zakłada się również:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odtworzenie istniejącego systemu rowów melioracyjnych, • nasadzenia zieleni wysokiej, średniej i niskiej, • wycinkę drzew kolidujących z projektowanym zagospodarowaniem terenu. <p>Niniejszy projekt jest niezbędny do realizacji, celem właściwej i planowej organizacji działań rewitalizacyjnych, obejmuje teren, który jest bardzo istotny z punktu widzenia planów rewitalizacyjnych. Po zakończeniu rewitalizacji będzie to estetyczne i funkcjonalne miejsce z miejscami wypoczynku, z rozbudowaną infrastrukturą, która pozwoli na uruchomienie nowych funkcji w tym obszarze.</p>
Miejsce przeprowadzenia projektu	<p>Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar funkcjonalny nr 2: miejscowości Marwice, Wysoka.
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <p>- sfera środowiskowa – dzięki realizacji projektu i uzupełnieniu brakującej infrastruktury, w tym infrastruktury jasno definiującej miejsca przeznaczone do wykorzystania przez zwiedzających oraz przestrzeń zarezerwowaną dla natury, projekt ma pozytywny wpływ na rozwiązywanie problemów w sferze środowiskowej. Wpływa poprzez to na ochronę rzadkich gatunków, dbałość o bioróżnorodność lokalnych zasobów środowiskowych, a poprzez budowę miejsc spotkań i konkretnie zlokalizowanej infrastruktury rekreacyjnej, społecznej, sportowej i kulturalnej, ukierunkowuje aktywność użytkowników, przez co zmniejsza antropopresję na wartościowy zasób naturalny lokalnych obszarów zielonych. Dzięki temu projekt będzie miał pozytywny wpływ na ochronę środowiska oraz na jakość powietrza w najbliższej okolicy realizowanych inwestycji.</p> <p>- sfera przestrzenno-funkcjonalna – Inwestycje są elementem porządkującym dotychczasowy chaos na obszarze przestrzeni parkowej. W wyniku jej realizacji uporządkowana zostanie przestrzeń publiczna w tym obszarze, zostaną nadane nowe funkcje konkretnym przestrzeniom w obrębie tej części rewitalizowanego obszaru. Dzięki realizacji zadania zaniechanej do tej pory przestrzeni zostanie nadana funkcja rekreacyjna, turystyczna, kulturalna, edukacyjna, gospodarcza oraz społeczna. Teren objęty inwestycją dzięki rozbudowie infrastruktury zyska nową jakość, w zakresie powstania wielu nowych możliwości aktywności społecznych na jego terenie.</p> <p>- sfera infrastrukturalno-gospodarcza – dzięki zagospodarowaniu terenu, objętego projektem, które obejmuje m.in. budowę i rozbudowę infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i społecznej – powstanie znakomita infrastruktura do integracji i rozwoju społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym pozwalającej na wzrost aktywności społecznej i gospodarczej. Zaznaczyć bowiem trzeba, że w wyniku realizacji projektu powstanie atrakcyjny obszar przestrzeni publicznej, co może wpłynąć na liczbę zatrzymujących się zarówno w Marwicach, jak i w Wysokiej w celach rekreacyjnych osób, co umożliwi wzrost aktywności gospodarczej lokalnych punktów handlowych.</p> <p>- sfera społeczna – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, dzięki utworzenia atrakcyjnej przestrzeni publicznej, powstaną miejsca spotkań dla lokalnej społeczności, dzięki czemu możliwa będzie integracja lokalnej społeczności, w tym integracja pokoleń, oraz aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem, do czego zachęcać będzie atrakcyjna przestrzeń dająca impuls do podjęcia różnych aktywności społecznych. W związku z powyższym projekt przyczyni się do również do eliminacji problemów społecznych.</p> <p>Ponadto co należy podkreślić – zadanie wydobywa potencjał i nadaje charakter obszarowi zdegradowanemu. Uporządkowanie przestrzeni w obu parkach, w tym terenów zielonych, rozbudowa infrastruktury i znaczne wzbogacenie funkcjonalności przestrzeni, pozwala stworzyć aurę przyjazną dla lokalnej społeczności i osób przyjezdnych, co poprawi procesy integracyjno-aktywizacyjne w środowisku dotkniętym całym szeregiem różnych patologii.</p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki: Produkty</p> <p>Ocena osiągnięcia produktów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu: po zakończeniu realizacji każdej z inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zrewitalizowanych elementów infrastruktury – 2 szt. (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym końcowy protokół odbioru robót); - liczba obszarów zielonych, objętych inwestycją – co najmniej 2 szt. (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym końcowy protokół odbioru robót); - liczba wybudowanych nowych elementów infrastruktury zwiększających funkcjonalność obszaru objętego zadaniem – co najmniej 2 szt. (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym końcowy protokół odbioru robót); - miejsca spotkań lokalnej społeczności, przyczyniających się do integracji społecznej, w tym integracji pokoleń – powstanie w wyniku realizacji projektu przynajmniej 2 takie miejsca (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym końcowy protokół odbioru robót); - mała architektura – powstanie przynajmniej 5 elementów małej architektury (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym końcowy protokół odbioru robót). <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespół ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante (przed rozpoczęciem inwestycji), a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba inicjatyw lokalnej społeczności w zakresie działań aktywizacyjno-integracyjnych – min. 3 szt. (np. imprezy integracyjno-sportowe w parkach) – źródło weryfikacji: raporty z realizacji inicjatyw, w tym dokumentacja zdjęciowe, listy obecności - poprawa poziomu integracji i aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji – co najmniej 10 os. (źródło informacji: Raport z ankietyzacji, na podstawie przeprowadzonych ankiet z wybranymi uczestnikami działań ex ante i ex post)
Okres realizacji	2019-2023
Szacunkowa wartość projektu	1 000 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	636 300,00 zł – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (63,63%) 363 700,00 zł – Budżet Gminy Lubiszyn (36,37%)

Źródło: Opracowanie własne

9. Charakterystyka (zbiorczy opis) pozostałych/uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Ponadto celem realizacji niniejszego Programu Rewitalizacji, w kontekście wymogu jego kompleksowości i komplementarności w ramach inwestycji rewitalizacyjnych będą przeprowadzane wymienione poniżej działania, które są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji.

Poniższe działania wykorzystują lokalne potencjały, w tym potencjały instytucjonalne znajdujące się w obszarze rewitalizacji. W ich realizację będą zaangażowane Gmina Lubiszyn, Gminna Biblioteka Publiczna w Lubiszynie, podmioty prywatne, osoby prywatne, jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe.

Ponadto na poziomie operacyjnym Program rewitalizacji zakłada wykorzystanie zdolności instytucjonalnych podmiotów zewnętrznych, takich jak m.in. Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej. W realizacji działań zakłada się wykorzystanie narzędzi ekonomii społecznej, ponadto preferowany sposób podejścia do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zarówno podstawowych, jak i uzupełniających, wymienionych poniżej gwarantuje uzyskanie komplementarności w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, komplementarność międzyokresową oraz w zakresie źródeł finansowania.

Pozostałe planowane działania (uzupełniające), realizowane przez różne instytucje z obszaru rewitalizowanego:

Wykaz przedsięwzięć uzupełniających:

1. Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji
2. Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości
3. Projekty edukacyjne nakierowane na podnoszenie kompetencji dzieci i młodzieży uczącej się w szkole podstawowej związane z wyrównywaniem szans.
4. Działania zwiększające dynamikę rozwoju społeczeństwa obywatelskiego skierowane do dzieci i młodzieży celu ich aktywizacji społecznej, w tym m.in. przez zajęcia kulturalne i artystyczne.
5. Projekty nakierowane odpowiednio do osób starszych aktywizujące społecznie przez zajęcia kulturalne i artystyczne, jak również w zakresie zdrowia publicznego.
6. Rewitalizacja i termomodernizacja budynków wielorodzinnych oraz rewitalizacja przestrzeni między zabudowaniami (utworzenie i modernizacja miejsc wspólnych, placów zabaw, skwerów, miejsc rekreacji i odpoczynku).

Szczegóły przedstawiamy poniżej w kartach poszczególnych przedsięwzięć.

Tabela 37 Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji.

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 1	
Nazwa przedsięwzięcia	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji
Charakter/rodzaj działania	Działanie administracyjne/ beznakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera infrastrukturalno-gospodarcza, Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera społeczna Sfera środowiskowa
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Lubiszyn
Zakres realizowanego zadania	<p>Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji polegają na uruchomieniu/ uaktualnieniu następujących procedur</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Fundusz Sołecki dla rewitalizacji – Przygotowanie założeń dla Funduszu Sołeckiego, w miejscowościach obszaru rewitalizacji, uwzględniającego potrzeby rewitalizacyjne. Przygotowanie regulaminu zasad, jak również wdrożenie założeń w praktyce, odnośnie wyboru do finansowania przedsięwzięć w ramach funduszu sołeckiego, które byłyby specjalnie punktowane przy ocenie złożonych propozycji do realizacji. W ramach regulaminu zostanie uwzględniona dodatkowa punktacja za działania wskazane w Gminnym Programie Rewitalizacji. W funduszu sołeckim przykładowo będą wyodrębnione takie działania jak np. „działania sąsiedzkie” - ustalenie dodatkowego kryterium punktowego + regularne zwiększanie kwoty. Wówczas realizacja Funduszu Sołeckiego odbywałaby się na zasadzie konkursu propozycji do realizacji, które byłyby specjalnie oceniane przez Radę Sołecką – z propozycji tworzony byłby ranking działań, które byłyby w tej właśnie kolejności realizowane, aż do wyczerpania środków Funduszu.

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi – modyfikacja programu pod kątem Programu rewitalizacji, w tym uzupełnienie katalogu konkursów o działania ważne i planowane w ramach Programu rewitalizacji, w tym dołożenie m.in. do kryteriów oceny składanych w ramach otwartych konkursów ofert przez NGOs dodatkowych punktów propozycje działań wskazanych w Programie Rewitalizacji. W przypadku postawienia w ramach programu rewitalizacji infrastruktury rekreacyjno-turystycznej (np. miejsc spotkań, placu zabaw, elementu park and ride w okolicach ścieżki rowerowej itd.) będzie wskazana dodatkowa punktacja w konkursach dla organizacji za wykorzystanie tej infrastruktury w proponowanych działaniach pożytku publicznego.
Miejsce przeprowadzenia projektu	<p>Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar funkcjonalny nr 2: Marwice, Wysoka, Tarnów. • Obszar funkcjonalny nr 9: Staw.
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Investycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sferę przestrzenno-funkcjonalnej – działanie ułatwia wdrażanie rewitalizacji i oddziaływania na sferę przestrzenną jak również na nadawania nowych funkcji. - sfera infrastrukturalno-gospodarcza – działanie ułatwia wdrażanie rewitalizacji i oddziaływania na sferę infrastrukturalno-gospodarczą, w zakresie premiowania działań, poprawiających sytuację w tej sferze - sfera społeczna – działanie ułatwia wdrażanie rewitalizacji i oddziaływania na sferę społeczną, w zakresie premiowania działań poprawiających sytuację w tej sferze - sfera środowiskowa – działanie ułatwia wdrażanie rewitalizacji i oddziaływania na sferę środowiskową, w zakresie premiowania działań, poprawiających sytuację w tej sferze
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki:</p> <p>Produkty Ocena osiągnięcia produktów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wdrożenie budżetu obywatelskiego za pośrednictwem funduszu sołeckiego – 1 szt. (źródło informacji: uchwała budżetowa). - wdrożenie Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi premiującymi działania w obszarze rewitalizacji – 1 szt. (źródło informacji: Uchwała Rady Gminy przyjmująca Program Współpracy z Organizacjami pozarządowymi) <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Złożone oferty NGO w ramach ogłoszonych konkursów ofert na działania uwzględnione w Programie Rewitalizacji – 1 szt./rok (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu Zespołu ds. Rewitalizacji, Raport z wizji lokalnej w zakresie działalności i/lub funkcjonowania obiektów) - Propozycje do budżetu obywatelskiego, dotyczące inwestycji obywatelskich w obszarze rewitalizacji – co najmniej 3 szt./rok (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu Zespołu ds. Rewitalizacji, Raport z wizji lokalnej w zakresie działalności i/lub funkcjonowania obiektów)
Okres realizacji	2018-2023
Szacunkowa wartość projektu	0,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	JST – w ramach pracy urzędników

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 38 Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości.

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 2	
Nazwa przedsięwzięcia	Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości
Charakter/rodzaj działania	Działanie miękkie/ średnionakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera infrastrukturalno-gospodarcza, Sfera społeczna Sfera środowiskowa
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Lubiszyn, Gminna Biblioteka Publiczna, Instytucje oświatowe Gminy Lubiszyn, Organizacje Pozarządowe
Zakres realizowanego zadania	<p>Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie/utworzenie wystawy starych fotografii Gminy Lubiszyn – pokazanie wspomnień z dawnych lat – wystawa w GBP. • Utworzenie nagrody społecznika roku – można przewidzieć nagrodę finansową albo mikro grant na działania. • Bank czasu – działania sąsiedzkie – wymiana umiejętności (drobne naprawy, korepetycje, pisanie pism, opieka nad dziećmi) – zadanie może być realizowane w ramach działalności jednej z organizacji pozarządowej. • Letnie kino - może być drobno odpłatne – np. 2 zł. Do takiego działania można pozyskać partnera biznesowego – np. lokalny oddział banku. • Konkursy dla mieszkańców (np. z „galą” na zakończenie + jakaś nagroda) <ul style="list-style-type: none"> - na najbardziej ukwieconą ulicę, podwórko, skwer itp. - fotograficzny, malarski • Organizowanie plenerów dla artystów – współpraca z organizacjami.
Miejsce przeprowadzenia projektu	<p>Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar funkcjonalny nr 2: Marwice, Wysoka, Tarnów. • Obszar funkcjonalny nr 9: Staw.
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sfera infrastrukturalno-gospodarcza – działanie wpływa na zwiększenie poziomu aktywności społecznej osób zagrożonych wykluczeniem, oraz podnosi poziom integracji społeczności lokalnej, co przyczynia się do poprawy kondycji psychofizycznej osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo. Z uwagi na powyższe działanie zwiększa możliwość powrotu tych ludzi na rynek pracy i w efekcie wpływa na poprawę sytuacji na rynku pracy, jak również skutkuje zwiększeniem gotowości osób zaangażowanych w działania zmierzające do podjęcia działalności gospodarczej - sfera społeczna – działanie wpływa pozytywnie na poziom integracji i aktywizacji społecznej. Uczestnicy działań, zwiększają swoje kompetencje interpersonalne i w efekcie stają na drodze wyjścia z osobistej sytuacji kryzysowej. - sfera środowiskowa – działanie zwiększa świadomość uczestników w zakresie potrzeb dbania o środowisko, wpłynie zatem na poprawę sytuacji w tej sferze
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki:</p> <p>Produkty Ocena osiągnięcia produktów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba działań/ inicjatyw zrealizowanych w ramach zadania – 5 szt. (źródło informacji: Raport z realizacji zadania, dokumentacja fotograficzna). <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p>

	- liczba uczestników działań: co najmniej 30 os. /rok (źródło informacji: Raport z realizacji zadania, dokumentacja fotograficzna) - poprawa poziomu integracji i aktywności społecznej mieszkańców obszaru zdegradowanego – co najmniej 7 os. (źródło informacji: Raport z ankietyzacji, na podstawie przeprowadzonych ankiet z wybranymi uczestnikami działań ex ante i ex post)
Okres realizacji	2018-2023
Szacunkowa wartość projektu	90 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	30 000,00 zł – PROW w ramach LGD 30 000,00 zł – środki prywatne 30 000,00 zł – JST

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 39 Zadania uzupełniające – projekty edukacyjne nakierowane na podnoszenie kompetencji dzieci i młodzieży uczącej się w szkole podstawowej związane z wyrównywaniem szans

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 3	
Nazwa przedsięwzięcia	Projekty edukacyjne nakierowane na podnoszenie kompetencji dzieci i młodzieży uczącej się w szkole podstawowej związane z wyrównywaniem szans
Charakter/rodzaj działania	Działanie administracyjne/ niskonakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera Infrastrukturalno-gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Lubiszyn, jednostki oświatowe Gminy, organizacje pozarządowe,
Zakres realizowanego zadania	Działanie dotyczy organizacji dodatkowych zajęć wyrównujących i doskonalących kompetencje dla dzieci i młodzieży, uczniów szkół publicznych. Celem działania jest wzrost umiejętności i wiedzy w zakresie nauk ścisłych oraz poprawa kompetencji kluczowych.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> • Obszar funkcjonalny nr 2: Marwice, Wysoka, Tarnów. • Obszar funkcjonalny nr 9: Staw.
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Działania rozwiązują następujące problemy: <p>- sfera społeczna – zadanie wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, dzięki organizacji działań integracyjnych, angażujących uczestników zajęć dodatkowych, zwiększa też ich umiejętności i kompetencje interpersonalne, poprawiające jakość komunikacji i integrację, w tym integrację pokoleń. W związku z powyższym projekt przyczyni się do również do eliminacji problemów społecznych.</p> <p>- sfera infrastrukturalno-gospodarcza – projekt zapewnia wykorzystanie na cele społeczne i edukacyjne istniejącej infrastruktury technicznej i edukacyjnej. Działanie zwiększa dostęp mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży z całego obszaru zdegradowanego do usług o charakterze edukacyjnym. Działanie przyczyni się też do wzrostu kompetencji dzieci i młodzieży, co przyczyni się do lepszego przygotowania przyszłych kadr lokalnej gospodarki.</p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	Wskaźniki: Produkty Ocena osiągnięcia produktów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji) - liczba zorganizowanych kompleksowych wydarzeń o charakterze edukacyjnym – 3 szt. (źródło informacji: raport z realizacji zadania, dokumentacja fotograficzna, sprawozdanie z wizji lokalnej członków Zespołu ds. Rewitalizacji).

	<p>- liczba uczestników kompleksowych wydarzeń o charakterze edukacyjnym – co najmniej 50 os. (źródło informacji: raport z realizacji zadania, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników).</p> <p>Rezultaty:</p> <p>Ocena osiągnięcia rezultatów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex-post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- liczba dodatkowych zajęć edukacyjnych, w tym w obszarze nauk ścisłych organizowanych cyklicznie każdego roku szkolnego w wyniku realizacji przedmiotowego zadania – 5 szt./rok (źródło informacji: raport z realizacji poszczególnych wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, sprawozdanie z wizji lokalnej członków Zespołu ds. Rewitalizacji).</p>
Okres realizacji	2019-2020
Szacunkowa wartość projektu	300 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	EFS: 285 000,00 zł Gmina: 15 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 40 Zadania uzupełniające – działania zwiększające dynamikę rozwoju społeczeństwa obywatelskiego skierowane do dzieci i młodzieży celu ich aktywizacji społecznej, w tym m.in. przez zajęcia kulturalne i artystyczne

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 4	
Nazwa przedsięwzięcia	Działania zwiększające dynamikę rozwoju społeczeństwa obywatelskiego skierowane do dzieci i młodzieży celu ich aktywizacji społecznej, w tym m.in. przez zajęcia kulturalne i artystyczne
Charakter/rodzaj działania	Działanie administracyjne/ niskonakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera Infrastrukturalno-gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Organizacje Pozarządowe (podmiot wyłoniony w konkursie na realizację zadania – który otrzyma dofinansowanie), OPS, Gminna Biblioteka Publiczna w Lubiszynie, Gmina Lubiszyn (partnerzy do realizacji projektu)
Zakres realizowanego zadania	<p>Działanie zakłada zaangażowanie w realizację organizacji pozarządowej, która zostanie wyłoniona w konkursie ofert, w ramach współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi. Zadanie zakłada uruchomienie konkursu w ramach dotacji z Gminy na działania w zakresie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, działania dla dzieci i młodzieży.</p> <p>Działanie zakłada realizację działań, zwiększających dynamikę rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, skierowane do dzieci i młodzieży, co odbywać się będzie poprzez zajęcia kulturalne i artystyczne, co obejmuje m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - warsztaty kulturalne, z zakresu znajomości kultur i zwyczajów - warsztaty taneczne - występy grup folklorystycznych i grup dziecięcych - koncerty lokalnych artystów - gra miejska - warsztaty rękodzieła <p>Cel: integracja, promocja kultury, pogłębienie wiedzy o regionie, zwiększenie uczestnictwa dzieci i młodzieży w kulturze i życiu obywatelskim</p>
Miejsce przeprowadzenia projektu	<p>Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar funkcjonalny nr 2: Marwice, Wysoka, Tarnów. • Obszar funkcjonalny nr 9: Staw.
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na	<p>Działania rozwiązują następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sfera społeczna – zadanie wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, dzięki organizacji działań integracyjnych, angażujących uczestników, w tym dzieci

poszczególne obszary)	<p>i młodzież, lokalna społeczność zyska silny impuls integracyjny, co wpłynie na zwiększenie poziomu aktywności społecznej w tym również osób zagrożonych wykluczeniem. W związku z powyższym zadanie przyczyni się również do eliminacji problemów społecznych.</p> <p>- sfera infrastrukturalno-gospodarcza – zadanie zapewnia wykorzystanie na cele społeczne istniejącej infrastruktury technicznej. Działanie zwiększa dostęp mieszkańców obszaru zdegradowanego do usług o charakterze kulturalnym i społecznym. Działanie przyczyni się zatem do rozwoju istniejącej infrastruktury w sensie produktowym, tj. zapewniając dostęp do nowych usług o charakterze kulturalnym.</p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki:</p> <p>Produkty Ocena osiągnięcia produktów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <p>- liczba zorganizowanych kompleksowych wydarzeń o charakterze kulturalno-integracyjnym – 3 szt. (źródło informacji: raport z realizacji zadania, dokumentacja fotograficzna, sprawozdanie z wizji lokalnej członków Zespołu ds. Rewitalizacji). - liczba uczestników kompleksowych wydarzeń o charakterze kulturalno-integracyjnym – co najmniej 50 os. (źródło informacji: raport z realizacji zadania, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników).</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- liczba kompleksowych wydarzeń o charakterze kulturalno-integracyjnym organizowanych cyklicznie co roku w wyniku realizacji przedmiotowego zadania – 3 szt./rok (źródło informacji: raport z realizacji poszczególnych wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, sprawozdanie z wizji lokalnej członków Zespołu ds. Rewitalizacji).</p>
Okres realizacji	2019-2021
Szacunkowa wartość projektu	150 000,00
Przewidywane źródła finansowania	Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich: 135 000,00 zł Gmina: 5 000,00 zł NGOs: 10 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 41 Zadania uzupełniające – projekty nakierowane odpowiednio do osób starszych aktywizujące społecznie przez zajęcia kulturalne i artystyczne, jak również w zakresie zdrowia publicznego

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 5	
Nazwa przedsięwzięcia	Projekty nakierowane odpowiednio do osób starszych aktywizujące społecznie przez zajęcia kulturalne i artystyczne, jak również w zakresie zdrowia publicznego
Charakter/rodzaj działania	Działanie administracyjne/ niskonakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera Infrastrukturalno-gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Lubiszyn, organizacje pozarządowe
Zakres realizowanego zadania	Zadanie dotyczy realizacji działań skierowanych odpowiednio do osób starszych, celem ich aktywizacji i integracji społecznej, co będzie miało miejsce poprzez zajęcia kulturalne i artystyczne, ale również dotyczyć będzie utworzenia miejsca spotkań i punktu opieki medycznej.

	Cel: integracja międzypokoleniowa, aktywizacja seniorów
Miejsce przeprowadzenia projektu	Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> • Obszar funkcjonalny nr 2: Marwice, Wysoka, Tarnów. • Obszar funkcjonalny nr 9: Staw.
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Działania rozwiązują następujące problemy: <p>- sfera społeczna – zadanie wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej. Dzięki organizacji działań integracyjnych dla seniorów, angażujących uczestników spotkań, lokalna społeczność zyska silny impuls integracyjny, co wpłynie na zwiększenie poziomu aktywności społecznej w tym również osób zagrożonych wykluczeniem oraz osób starszych. Działanie przyczyni się przede wszystkim do integracji i aktywizacji osób starszych, w tym osób niepełnosprawnych, zapewni też integrację międzypokoleniową. W związku z powyższym zadanie przyczyni się również do eliminacji problemów społecznych.</p> <p>- sfera infrastrukturalno-gospodarcza – zadanie zapewnia wykorzystanie na cele społeczne istniejącej infrastruktury technicznej. Działanie zwiększa dostęp mieszkańców obszaru zdegradowanego do usług o charakterze kulturalnym i społecznym, jak również do usług medycznych. Działanie przyczyni się zatem do rozwoju istniejącej infrastruktury w sensie produktowym, tj. zapewniając dostęp do nowych usług o charakterze kulturalnym i społecznym.</p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	Wskaźniki: <p>Produkty Ocena osiągnięcia produktów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <p>- liczba zorganizowanych kompleksowych wydarzeń o charakterze integracyjnym – 3 szt. (źródło informacji: raport z realizacji zadania, dokumentacja fotograficzna, sprawozdanie z wizji lokalnej członków Zespołu ds. Rewitalizacji).</p> <p>- liczba uczestników kompleksowych wydarzeń o charakterze integracyjnym – co najmniej 25 os. (źródło informacji: raport z realizacji zadania, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników).</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- liczba kompleksowych wydarzeń o charakterze integracyjnym organizowanych cyklicznie co roku w wyniku realizacji przedmiotowego zadania – 2 szt./rok (źródło informacji: raport z realizacji poszczególnych wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, sprawozdanie z wizji lokalnej członków Zespołu ds. Rewitalizacji).)</p>
Okres realizacji	2019-2021
Szacunkowa wartość projektu	150 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	środki budżetu RP (programy ministerialne), na aktywizację seniorów: 120 000,00 zł JST: 30 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 42 Zadanie uzupełniające – Rewitalizacja i termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz rewitalizacja przestrzeni między zabudowaniami (utworzenie i modernizacja miejsc wspólnych, placów zabaw, skwerów, miejsc rekreacji i odpoczynku).

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 6	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja i termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz rewitalizacja przestrzeni między zabudowaniami (utworzenie i modernizacja miejsc wspólnych, placów zabaw, skwerów, miejsc rekreacji i odpoczynku)
Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlana / wysokonakładowa
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza Sfera społeczna
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Zarządcy i właściciele budynków, Gmina Lubiszyn, podmioty prywatne.
Zakres realizowanego zadania	<p>Inwestycja dotyczy rewitalizacji zaniedbanej przestrzeni. Obecnie na terenie Gminy Lubiszyn, znajduje się szereg zaniedbanych budynków mieszkalnych oraz niezagospodarowanej i zaniedbanej przestrzeni – zarówno pomiędzy budynkami mieszkalnymi, jak również poza osiedlami. Przestrzeń ta wymaga rewitalizacji i termomodernizacji. Przedmiotowa inwestycja będzie zatem obejmowała co następuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, - rewitalizacja ww. budynków mieszkalnych w zakresie wykraczającym poza działania termomodernizacyjne - rewitalizacja obszarów pomiędzy zabudowaniami i na terenach przylegających do osiedli mieszkaniowych, w tym modernizacja i budowa placów zabaw, miejsc spotkań i integracji, budowa miejsc rekreacji i odpoczynku. - rewitalizacja terenów zielonych, w tym skwerów, budowa elementów małej infrastruktury. <p>Przedmiotowa inwestycja znajduje się w fazie koncepcyjnej. Nie istnieje dokumentacja techniczna oraz szczegółowe plany techniczne.</p> <ul style="list-style-type: none"> - rewitalizacja i budowa ciągów komunikacyjnych – pieszych i jezdnych - modernizacja i budowa infrastruktury komunalnej, w tym sieci wodnej, kanalizacji sanitarnych, kanalizacji deszczowej, sieci energetycznej i oświetlenia. <p>Przedmiotowe przedsięwzięcie będzie miało pozytywny wpływ na obszar zdegradowany i rewitalizacji – przyczyni się do lepszej jakości powietrza na tym obszarze, ponadto pozwoli na aktywizację i integrację społeczną na terenie Gminy, w tym na obszarze rewitalizacji.</p>
Miejsce przeprowadzenia projektu	Gmina Lubiszyn
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sfera przestrzenno-funkcjonalna – Inwestycja jest elementem porządkującym dotychczasowe zaniedbania i nieporządek w tym na obszarze rewitalizacji, gdzie zaniedbane miejsca, w tym urządzenia i infrastruktura wpływają na wysoki poziom degradacji tkanki urbanistycznej i społecznej. - sfera infrastrukturalno-gospodarcza – zagospodarowanie terenu, objętego projektem, który obejmuje obszary mieszkalne, obszary integracji i rekreacji oraz kulturalne, sportowe, przyczyni się do modernizacji i rozbudowy infrastruktury technicznej w zakresie uzbrojenia terenu w infrastrukturę komunalną i w elementy małej architektury, co wpłynie na wzrost dostępność na obszarze rewitalizacji do tego rodzaju infrastruktury. Ponadto dzięki działaniom termomodernizacyjnym poprawiona zostanie infrastruktura mieszkalna. Projekt w związku z powyższym przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej. Zaznaczyć trzeba, że w wyniku realizacji projektu powstaną atrakcyjne obszary przestrzeni publicznej, co może wpłynąć na wzrost aktywności gospodarczej i w związku z tym poprawę lokalnego rynku pracy. - sfera społeczna – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej. Dzięki utworzeniu atrakcyjnej przestrzeni publicznej, powstaną miejsca spotkań dla lokalnej społeczności, co umożliwi międzypokoleniową integrację lokalnej społeczności oraz aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem, do czego zachęcać będzie atrakcyjna przestrzeń

	<p>dająca impuls do podjęcia różnych aktywności społecznych. W związku z powyższym projekt przyczyni się do również do eliminacji problemów społecznych.</p> <p>Zadanie wydobywa potencjał i nadaje charakter obszarowi zdegradowanemu. Uporządkowanie zaniedbanej przestrzeni, rozbudowa infrastruktury i znaczne wzbogacenie funkcjonalności przestrzeni, pozwala stworzyć aurę przyjazną dla lokalnej społeczności i osób przyjezdnych, co poprawi procesy integracyjno-aktywizacyjne w środowisku dotkniętym całym szeregiem różnych patologii.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru</p>	<p>Wskaźniki:</p> <p>Produkty</p> <p>Ocena osiągnięcia produktów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu: po zakończeniu realizacji każdej z inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Termomodernizacja budynków – co najmniej 6 szt. (źródło informacji: raport z efektów realizacji projektu; raport z wizji lokalnej pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji, dokumentacja fotograficzna). - liczba wybudowanych nowych elementów infrastruktury zwiększających funkcjonalność dotychczas zaniedbanych obszarów – co najmniej 1 szt. (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym końcowy protokół odbioru robót) - miejsca spotkań lokalnej społeczności, przyczyniających się do integracji społecznej, w tym integracji pokoleń – powstaną w wyniku realizacji projektu przynajmniej 1 takie miejsce (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym końcowy protokół odbioru robót) <p>Rezultaty:</p> <p>Ocena osiągnięcia rezultatów zostanie przeprowadzona na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych przy każdym ze wskaźników źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex ante (przed rozpoczęciem inwestycji), a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności energetycznej w budynkach objętych projektem – o co najmniej 30 % (źródło informacji: audyty energetyczne, przed inwestycją i powykonawczy) - Liczba inicjatyw lokalnej społeczności w zakresie działań aktywizacyjno-integrujących realizowanych – min. 3 szt. (np. imprezy kulturalne w obrębie inwestycji) – źródło weryfikacji: raporty z realizacji inicjatyw, w tym dokumentacja zdjęciowe, listy obecności - poprawa poziomu integracji i aktywności społecznej mieszkańców obszaru zdegradowanego – co najmniej 10 os. (źródło informacji: Raport z ankietyzacji, na podstawie przeprowadzonych ankiet z wybranymi uczestnikami działań ex ante i ex post) - wzrost aktywności gospodarczej w obszarze rewitalizacji (nowe podmioty gospodarcze) – min. 1 nowa firma (źródło informacji: informacja o liczbie podmiotów w CEiDG oraz KRS)
Okres realizacji	2018-2023
Szacunkowa wartość projektu	400 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	200 000,00 EFRR w ramach RPO Lubuskie 2020, 100 000,00 EFRROW w ramach PROW 2014-2020, 100 000,00 środki własne podmiotów prywatnych.

Źródło: Opracowanie własne

10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Komplementarność poszczególnych działań rewitalizacyjnych inwestycyjnych i miękkich względem siebie jest pokazana w tabeli poniżej:

			Działanie inwestycyjne				
			Działania podstawowe				Działania uzupełniające
			Budowa ścieżki rowerowej łączącej miejscowości na obszarze zdegradowanym	Budowa sali wiejskiej w miejscowości Marwice	Termomodernizacja sali wiejskiej w Tarnowie	Przebudowa i modernizacja budynku szkoły w Wysokiej – dostosowanie jej do potrzeb działalności kulturalnej, integracyjnej oraz jako siedziby organizacji pożytku publicznego	Rewitalizacja zabytkowego parku w Marwicach oraz parku w Wysokiej
Działania Miękkie	Działania Podstawowe	Przygotowanie i wdrożenie Programu Animacji Środowiskowej	X	X	X	X	
		Realizacja programu aktywizacji gospodarczej	X			X	X
		Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego – Program Aktywności Lokalnej (PAL)	X	X	X	X	X
		Organizacja i rozwój Pszczelarskiego Centrum Aktywności	X			X	X

Działania uzupełniające	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji	X	X	X	X	X	X
	Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości	X	X	X	X	X	X
	Projekty edukacyjne nakierowane na podnoszenie kompetencji dzieci i młodzieży uczącej się w szkole podstawowej związane z wyrównywaniem szans.	X	X	X	X	X	
	Działania zwiększające dynamikę rozwoju społeczeństwa obywatelskiego skierowane do dzieci i młodzieży (...)	X	X	X	X	X	

	Projekty nakierowane odpowiednio do osób starszych aktywizujące społecznie (...)	X	X	X		X	X
--	--	---	---	---	--	---	---

Źródło: Opracowanie własne

a. Komplementarność przestrzenna

Projekty rewitalizacyjne, szczegółowo przedstawione powyżej dopełniają się wzajemnie przestrzennie i zachodzi między nimi efekt synergii. Łącznie oddziałują na ten sam problem, co wpływa na spotęgowanie efektu. Sama przestrzeń objęta działaniami (obszar rewitalizacji) obejmuje cały obszar, zarówno w zakresie działań inwestycyjnych – które uwzględniają uczestnictwo w działaniach interesariuszy z całego obszaru zdegradowanego, jak również w zakresie planowanych działań o charakterze miękkim, które są skierowane do wszystkich mieszkańców obszaru.

W kartach zadań szczegółowo opisano na jakie problemy każdy projekt wpływa. Wszystkie projekty są planowane do realizacji w obszarze rewitalizacji i są tak zorganizowane, aby oddziaływać na cały obszar dotknięty kryzysem i nie prowadzić przy tym do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Cała społeczność lokalna będzie korzystać z efektów lokalnych, nikt nie będzie wykluczony, a działania są tak zaplanowane, aby objąć wszystkie grupy społeczne. Ponadto co ważne, z planowanych działań miękkich mogą korzystać również mieszkańcy innych obszarów Gminy, tak aby osoby zagrożone wykluczeniem i potrzebujące wsparcia nie były wykluczone z działań i aby zachować równowagę między poszczególnymi obszarami Gminy i nie doprowadzić do sytuacji, w której problemy mieszkańców obecnie zdefiniowanego obszaru nie przelały się na sąsiedni obszar.

b. Komplementarność problemowa

Planowane przedsięwzięcia dopełniają się tematycznie i w efekcie końcowym będą skutkowały kompleksowym rozwiązaniem problemów. Projekty oddziałują na każdą ze sfer, w której w wyniku diagnozy stwierdzono sytuację kryzysową i na tej podstawie wyznaczono obszar zdegradowany. Są to problemy w sferach: społecznej, infrastrukturalno-gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Co w efekcie doprowadzi do znaczącego zmniejszenia skali występujących problemów determinujących sytuację kryzysową.

Oddziaływanie planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na zdiagnozowane problemy w poszczególnych obszarach					
Lp.	Przedsięwzięcie	Sfera społeczna	Sfera infrastrukturalno-gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa
DZIAŁANIA PODSTAWOWE					
1	Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej	X	X		
2	Realizacja programu aktywizacji gospodarczej.	X	X		

3	Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego – Program Aktywności Lokalnej (PAL)	X	X		
4	Organizacja i rozwój Pszczelarskiego Centrum Aktywności	X	X		
5	Budowa ścieżki rowerowej łączącej miejscowości na obszarze zdegradowanym	X	X		X
6	Budowa sali wiejskiej w miejscowości Marwice.	X	X	X	
7	Termomodernizacja sali wiejskiej w Tarnowie.	X	X		X
8	Przebudowa i modernizacja budynku szkoły w Wysokiej – dostosowanie jej do potrzeb działalności kulturalnej, integracyjnej oraz jako siedziby organizacji pożytku publicznego	X	X		
9	Rewitalizacja zabytkowego parku w Marwicach oraz parku w Wysokiej	X	X	X	X
DZIAŁANIA UZUPEŁNIAJĄCE					
1	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji	X	X	X	X
2	Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości	X	X		X
3	Projekty edukacyjne nakierowane na podnoszenie kompetencji dzieci i młodzieży uczącej się w szkole podstawowej związane z wyrównywaniem szans	X	X		
4	Działania zwiększające dynamikę rozwoju społeczeństwa obywatelskiego skierowane do dzieci i młodzieży celu ich aktywizacji społecznej, w tym m.in. przez zajęcia kulturalne i artystyczne	X	X		
5	Projekty nakierowane odpowiednio do osób starszych aktywizujące społecznie przez zajęcia kulturalne i artystyczne, jak również w zakresie zdrowia publicznego	X	X		
6	Rewitalizacja i termomodernizacja budynków wielorodzinnych oraz rewitalizacja przestrzeni między zabudowaniami (utworzenie i modernizacja miejsc wspólnych, placów zabaw, skwerów, miejsc rekreacji i odpoczynku)	X	X	X	

c. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

W ramach niniejszego Programu Rewitalizacji w toku działań przygotowawczych, zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania programem rewitalizacji, który uwzględnia strukturę zarządzania działaniami rewitalizacyjnymi w sposób kompleksowy, pozwalający na zaangażowanie i efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz zapewnia wzajemne uzupełnianie się działań poszczególnych podmiotów zaangażowanych w realizację i spójność stosowanych procedur.

Komplementarność taką zapewnia powołany specjalnie w tym celu w Urzędzie Gminy Zespół ds. Rewitalizacji, który czuwa nad wszystkimi elementami realizacji Programu Rewitalizacji. Zespół ds. Rewitalizacji jest międzywydziałowym zespołem, działającym w Urzędzie Gminy,

składającym się z pracowników Urzędu i jednostek organizacyjnych oraz z osób zewnętrznych, zależnie od potrzeb. Pracami Zespołu ds. kieruje Koordynator, który nadzoruje całość prac Zespołu ds., przy wsparciu członków Zespołu. Bezpośredni nadzór nad Zespołem ds. Rewitalizacji sprawuje Wójt Gminy.

Zespół ds. Rewitalizacji konsultuje działania z Komitetem Rewitalizacyjnym. Zespół ds. Rewitalizacji konsultuje również działania realizowane w ramach Programu Rewitalizacji z poszczególnymi podmiotami, zaangażowanymi w realizację poszczególnych przedsięwzięć oraz współpracuje z wydziałami urzędu i jednostkami podległymi gminie, interesariuszami rewitalizacji oraz z ekspertami zewnętrznymi. Zespół konsultuje działania zarówno na etapie wdrażania, jak i monitorowania poprzez organizację spotkań z interesariuszami lub wysyłając pisma do podmiotów z informacją o konsultacjach i wyznaczeniem terminu odpowiedzi. Zespół Spotyka się z Komitetem Rewitalizacji raz na rok celem przeprowadzenia konsultacji w zakresie podejmowanych działań. W razie potrzeby – z inicjatywy własnej lub interesariuszy organizuje spotkanie konsultacyjne.

Taki model realizacji zadań rewitalizacyjnych zapewnia komplementarność proceduralno-instytucjonalną zaplanowanych działań.

d. Komplementarność międzyokresowa

Działania rewitalizacyjne zostały tak zaplanowane, aby zapewnić zachowanie ciągłości programowej polegającej na kontynuacji wsparcia udzielonego gminie Lubiszyn w ramach polityki spójności w latach 2007-2013.

Obszar zdegradowany to część Gminy, która działaniom rewitalizacyjnym jest poddawana już od lat. Działania te odnosiły się przede wszystkim do działań miękkich, związanych z aktywizacją mieszkańców zagrożonych wykluczeniem, na obszarze Gminy, ale związane też były z działaniami rozwojowymi w zakresie gospodarczym, jak również z działaniami poprawiającymi efektywność energetyczną (poprawiono m.in. efektywność energetyczną szeregu budynków mieszkalnych).

Ponadto podejmowano działania w zakresie modernizacji infrastruktury sportowej i rekreacyjnej – wybudowano m.in. kompleks boisk w ramach Programu Orlik. Realizowano też inwestycje w infrastrukturę społeczną w ramach dofinansowania ze środków zewnętrznych:

- Centrum Integracji Społecznej "Rozwój" w Lubiszynie.
- Modernizacja Infrastruktury Przedszkolnej w Gminie Lubiszyn.

Modernizowano też m.in. budynki oświatowe, w tym w zakresie poprawy efektywności energetycznej (m.in. wymiana okien), jak również lokalne place zabaw i część infrastruktury rekreacyjno-rozrywkowej (miejsca integracji, siłownie na powietrzu). Miało też miejsce szereg pomniejszych inwestycji w obszarze infrastruktury komunalnej. Ponadto podejmowano na terenie Gminy działania odnoszące się do rozwoju infrastruktury gospodarczej

(zrealizowano kilka projektów infrastrukturalnych przez podmioty gospodarcze i rolników, dzięki czemu poprawie ulegał lokalny rynek pracy, jednakże w niewystarczający sposób).

Podejmowane działania, jednakże związane były z realizacją strategii rozwoju gminy, mającej na celu ogólny rozwój Gminy, w tym również poprawę aspektów społecznych, infrastrukturalno-gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych. Nie było jak do tej pory Programu Rewitalizacji. Przez cały też czas realizowana jest praca ze społecznością lokalną, co odbywa się za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej i instytucji oświatowych. W ramach tych działań realizowano m.in. następujące projekty:

- Wsparcie integracji społeczno-zawodowej Mieszkańców Gminy Lubiszyn.
- Mała Akademia Wiercipięty (działania odnoszące się do zmniejszania nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej).
- Indywidualizacja procesu nauczania w klasach I-III w Gminie Lubiszyn.
- Wsparcie integracji społeczno - zawodowej mieszkańców Gminy Lubiszyn - Program Aktywności Lokalnej.

Pomimo podejmowania wskazanych powyżej działań, nadal na terenie Gminy diagnozuje się obszar, który znajduje się w sytuacji kryzysowej. W wyniku obecnie prowadzonych działań obszar ten został jednoznacznie zdefiniowany. Konieczne jest zatem podejmowanie dalszych działań inwestycyjnych, poprawiających sytuację w zakresie przestrzenno-funkcjonalnym, infrastrukturalno-gospodarczym i środowiskowym, jak również kompleksowe inicjatywy rewitalizacyjne o charakterze miękkim, wpływającym na poprawę sytuacji kryzysowej w sferze społecznej.

W chwili obecnej rozpoczęto prace nad rewitalizacją, w ramach której działania skupiały się będą wokół problemów i celów wskazanych w Programie Rewitalizacji. Władze gminy są zdeterminowane, aby ten długofalowy proces zakończyć pełnym sukcesem. Bardzo istotnym elementem w zakresie planowanych do realizacji inicjatyw rewitalizacyjnych jest podejmowanie takich działań, aby lokalna społeczność stała się częścią tego procesu, nie tylko jako przedmiot tych działań, ale przede wszystkim jako podmiot, współdecydujący o kształcie strategii wychodzenia z kryzysu. Temu też służą działania, które są podejmowane przez gminę, jak również operacje, które są planowane do realizacji w ramach niniejszego Programu Rewitalizacji.

W kartach działań zaplanowane są przedsięwzięcia komplementarne w stosunku do poprzednio realizowanych zadań, stanowią one kontynuację realizacji zaplanowanych celów, odnoszących się do konieczności przeciwdziałania zdiagnozowanym sytuacjom kryzysowym. W chwili obecnej zaplanowano działania komplementarne, do realizacji w perspektywie unijnej 2014-2020, w tym o charakterze społecznym, które wykorzystują efekty działań zrealizowanych w okresie poprzednim.

Szeroko pojęte inicjatywy rewitalizacyjne zawarte w aktualnie obowiązujących w gminie dokumentach o charakterze strategicznym są wskazane jako niezmiernie istotne celem wyprowadzenia tych obszarów z sytuacji kryzysowych, w tym również mieszkających na tych terenach osób, zagrożonych wykluczeniem.

Rewitalizacja jest procesem niezbędnym do osiągnięcia celów wyznaczonych w Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn” (SR). Wskazują na to m.in. następujące cele: Cel strategiczny 1: Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna, cel operacyjny 1.1 Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej (str. 20); Cel strategiczny 3: Społeczna i terytorialna spójność regionu, tu w szczególności CO: 3.4 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, gdzie jednym z głównych kierunków działań wskazano: Wspomaganie procesów rewitalizacji obszarów zdegradowanych oraz ochrona krajobrazu (s. 24).

W strategii na pierwszy plan wysuwają się zagadnienia związane z rozwiązywaniem problemów społecznych: na s. 8 w ramach wizji rozwoju Gminy wskazano, iż najistotniejsze jest wspieranie tworzenia aktywnego, lokalnego ośrodka gospodarczego i kulturalnego.

Niniejszy projekt doskonale więc wpisuje się w zapisy obowiązującej strategii gminy, gdyż rzetelnie przygotowany program rewitalizacji pozwoli skonsolidować działania rewitalizacyjne o charakterze społecznym i urbanistycznym, wpływając na koncentrację interwencji i dzięki temu zwiększając efekty planowanych działań strategicznych. Strategiczny dokument branżowy za jaki można uznać program rewitalizacji w połączeniu z głównym dokumentem strategicznym (SR) umożliwi władzom gminy właściwe kreowanie postępu społ.–gosp. I wyciąganie obszarów zmarginalizowanych w gminie ze stanu kryzysowego.

W ww. strategii wskazana jest zatem konieczność realizacji działań rewitalizacyjnych, celem nadania nowych funkcji obszarom zdegradowanym, w wyniku współdziałania różnych podmiotów. Działania te dotyczą kierunków działań związanych z realizacją projektów infrastrukturalnych i społecznych zorientowanych na mieszkańców obszarów zdegradowanych.

Oznacza to, że władze gminy postrzegają kompleksową rewitalizację jako jeden z zasadniczych instrumentów poprawy sytuacji gospodarczej gminy i jej mieszkańców, a przez to pośrednio poprawy jakości ich życia.

Zatem kontynuacja działań rewitalizacyjnych to jedno z najważniejszych działań na rzecz rozwoju Gminy Lubiszyn. Gmina jest w trakcie tego procesu i władze gminy są zdeterminowane, aby ten długofalowy proces zakończyć pełnym sukcesem. Niniejszy Program Rewitalizacji zapewnia ciągłość działań, konsolidując w swoich ramach działania rewitalizacyjne o charakterze społecznym i urbanistycznym, wpływając na koncentrację interwencji i dzięki temu zwiększając efekty planowanych działań strategicznych, co zawarte jest w strategii rozwoju Gminy. Poniżej w tabeli zestawienie zrealizowanych projektów ze wskazaniem na komplementarność względem planowanych działań.

e. Komplementarność źródeł finansowania

W ramach planowanych działań uwzględniono różne źródła finansowania dla projektów rewitalizacyjnych, ujętych w programie rewitalizacji. Wsparcie przewidziano, zgodnie z charakterem planowanych zadań i podmiotów je realizujących, uzupełniając i łącząc wsparcie, m.in. ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, ponadto planuje się udział środków prywatnych oraz środków ze źródeł krajowych oraz w ramach Mechanizmu Szwajcarskiego, Programu Operacyjnego Fundusz

Inicjatyw Obywatelskich, które to środki planuje łączyć się z wkładem własnym Gminy lub podmiotów zewnętrznych zaangażowanych w realizację, zgodnie z możliwościami prawnymi. Jednocześnie wykluczono ryzyko podwójnego dofinansowania, co będzie miało miejsce w wyniku monitoringu poszczególnych działań realizowanego w ramach Zespołu ds. Rewitalizacji.

11. Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć (podstawowych i uzupełniających)

Wprowadzenie obszarów zdegradowanych w Gminie Lubiszyn z sytuacji kryzysowej jest procesem długotrwałym i wymagającym znacznych nakładów finansowych na realizację poszczególnych projektów. Gmina planuje wykonanie wyszczególnionych w dokumencie inwestycji w oparciu m.in. o zewnętrzne środki finansowe (stawiając nacisk na bezzwrotne dotacje), jak również o środki własne i innych podmiotów funkcjonujących w Gminie, w tym prywatnych.

Duży potencjał niesie ze sobą perspektywiczne zaangażowanie w rewitalizację innych partnerów, angażując tym samym dodatkowy kapitał i rozkładając ciężar finansowy rewitalizacji na różne podmioty, **tym samym realizując zasadę dodatkowości środków UE**. Do głównych źródeł finansowania projektów rewitalizacyjnych należą przede wszystkim:

- środki Unii Europejskiej – m. in. fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Instrument Łącząc Europę, Europejski Fundusz na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów jako niezależne źródło finansowania, Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
- środki budżetów samorządów – wojewódzkich, powiatowych – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, Mechanizm Norweski i Mechanizm Finansowy EOG
- środki prywatne – np. środki organizacji pozarządowych,
- kredyty, pożyczki, obligacje komunalne i inne narzędzia i instrumenty finansowe kierowane do JST

W regionie lubuskim istotnym z punktu widzenia planowanych działań źródłem realizacji zadań rewitalizacyjnych jest Regionalny Program Operacyjny Lubuskie 2020. W tym programie działania rewitalizacyjne przyporządkowane są do działania 9.2. Rozwój obszarów zmarginalizowanych, poddziałania 9.2.1 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT.

Poniżej przedstawiono zagadnienia finansowe dotyczące planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych i uzupełniających, bez których wizja rewitalizacji obszaru zdegradowanego nie ma szans na realizację.

Tabela 43 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań podstawowych Programu Rewitalizacji

Lp	Nazwa projektu	Podmioty zaangażowane w realizację projektu	Szacowany koszt całkowity	EFRR	EFS	FS	PROW	budżet gminy	budżet państwa	inne środki publiczne	środki prywatne i inne	źródło finansowania
1	Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej	Organizacje Pozarządowe (podmiot wyłoniony w konkursie na realizację zadania – który otrzyma dofinansowanie), OPS, Gmina Lipinki Łużyckie (partnerzy do realizacji projektu)	45 000,00				32 500,00	12 500,00				32 500,00 zł – środki ze źródeł zewnętrznych (PROW w ramach LGD – środki UE lub PO FIO lub Mechanizm Norweski lub Mechanizm Szwajcarski) 12 500,00 zł – Budżet Gminy Lubiszyn
2	Realizacja programu aktywizacji gospodarczej	Organizacje Pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania społeczne); OPS, Gmina Lubiszyn (jako partnerzy projektu)	100 000,00		95 000,00			5 000,00				95 000,00 zł – środki w ramach RPO – Lubuskie 2020 (EFS) 5 000,00 zł – środki własne NGO (wkład rzeczowy)
3	Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego – Program Aktywności Lokalnej (PAL)	Gmina Lubiszyn, OPS, Organizacje pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania aktywizacyjne)	40 000,00				25 000,00	15 000,00				25 000,00 zł – środki unijne w ramach PROW 15 000,00 zł – budżet Gminy Lubiszyn
4	Organizacja i rozwój Pszczelarskiego Centrum Aktywności	Organizacje Pozarządowe (podmiot wyłoniony w konkursie na realizację zadania – który otrzyma dofinansowanie), Rada Sołecka, Gmina Lubiszyn (partnerzy do realizacji projektu)	35 000,00					12 500,00		22 500,00		22 500,00 zł – środki ze źródeł zewnętrznych (PROW w ramach LGD – środki UE lub PO FIO lub Mechanizm Norweski lub Mechanizm Szwajcarski) 12 500,00 zł – Budżet Gminy Lubiszyn

5	Budowa ścieżki rowerowej łączącej miejscowości na obszarze zdegradowanym	Gmina Lubiszyn	5 460 000,00	4 000 000,00				1 460 000,00			1 500 000,00 zł – środki EFRR w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020 2 500 000,00 zł – środki EFRR w ramach EWT Brandenburgia-Lubuskie 1 460 000,00 zł – Środki JST
6	Budowa Sali wiejskiej w miejscowości Marwice	Gmina Lubiszyn, Rada sołecka wsi Marwice (w zakresie doradczym)	1 000 000,00				636 300,00	363 700,00			636 300,00 zł – środki EFROW w ramach PROW 2014-2020 (63,63%) 363 700,00 zł – Budżet JST (36,37 %)
7	Termomodernizacja Sali wiejskiej w Tarnowie	Gmina Lubiszyn	631 215,37	536 533,05				94 682,32			536 533,05 EFRR w ramach RPO Lubuskie 2020 (85%) 94 682,32 środki własne JST (15%)
8	Przebudowa i modernizacja budynku szkoły w Wysokiej – dostosowanie jej do potrzeb działalności kulturalnej, integracyjnej oraz jako siedziby organizacji pożytku publicznego	Gmina Lubiszyn, Organizacje Pozarządowe	800 000,00				509 040,00	290 960,00			509 040,00 zł – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (63,63%) 290 960,00 zł – Budżet Gminy Lubiszyn (36,37%)
9	Rewitalizacja zabytkowego parku w Marwicach oraz parku w Wysokiej	Gmina Lubiszyn	1 000 000,00				636 300,00	363 700,00			636 300,00 zł – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (63,63%)

												363 700,00 zł – Budżet Gminy Lubiszyn (36,37%)
		SUMA	9 111 215,37	4 536 533,05	95 000,00	0,00	1 839 140,00	2 618 042,32	0,00	22 500,00	0,00	

Lp	Nazwa projektu	2018	2019	2020	2021	2022	2023	SUMA
1	Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej	7 500,00	7 500,00	7 500,00	7 500,00	7 500,00	7 500,00	45 000,00
2	Realizacja programu aktywizacji gospodarczej	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	10 000,00	10 000,00	100 000,00
3	Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego – Program Aktywności Lokalnej (PAL)	10 000,00	15 000,00	15 000,00				40 000,00
4	Organizacja i rozwój Pszczelarskiego Centrum Aktywności		7 500,00	7 500,00	7 500,00	7 500,00	5 000,00	35 000,00
5	Budowa ścieżki rowerowej łączącej miejscowości na obszarze zdegradowanym		1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 460 000,00	5 460 000,00
6	Budowa Sali wiejskiej w miejscowości Marwice			400 000,00	300 000,00	300 000,00		1 000 000,00
7	Termomodernizacja Sali wiejskiej w Tarnowie	76 260,00	554 955,37					631 215,37

8	Przebudowa i modernizacja budynku szkoły w Wysokiej – dostosowanie jej do potrzeb działalności kulturalnej, integracyjnej oraz jako siedziby organizacji pożytku publicznego	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00					800 000,00
9	Rewitalizacja zabytkowego parku w Marwicach oraz parku w Wysokiej		100 000,00	200 000,00	200 000,00	250 000,00		250 000,00		1 000 000,00
		313 760,00	1 904 955,37	1 850 000,00	1 735 000,00	1 575 000,00		1 732 500,00		9 111 215,37

Źródło: opracowanie własne

Tabela 44 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań uzupełniających Programu Rewitalizacji

Lp	Nazwa projektu	Podmioty zaangażowane w realizację projektu	Szacowany koszt całkowity	EFRR	EFS	FS	PROW	budżet gminy	budżet państwa	inne środki publiczne	środki prywatne i inne	Program
1	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji	Gmina Lubiszyn	0					0				Zadanie realizowane bezkosztowo
2	Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości	Gmina Lubiszyn, Gminna Biblioteka Publiczna, Instytucje oświatowe Gminy Lubiszyn, Organizacje Pozarządowe	90 000,00				30 000,00	30 000,00			30 000,00	30 000,00 zł – PROW w ramach LGD 30 000,00 zł – środki prywatne 30 000,00 zł – JST
3	Projekty edukacyjne nakierowane na podnoszenie kompetencji dzieci	Gmina Lubiszyn, jednostki oświatowe Gminy, organizacje pozarządowe.	300 000,00		285 000,00			15 000,00				EFS: 285 000,00 zł Gmina: 15 000,00 zł

	i młodzieży uczącej się w szkole podstawowej związane z wyrównywaniem szans											
4	Działania zwiększające dynamikę rozwoju społeczeństwa obywatelskiego skierowane do dzieci i młodzieży celu ich aktywizacji społecznej, w tym m.in. przez zajęcia kulturalne i artystyczne	Organizacje Pozarządowe (podmiot wyłoniony w konkursie na realizację zadania – który otrzyma dofinansowanie), OPS, Gminna Biblioteka Publiczna w Lubiszynie, Gmina Lubiszyn (partnerzy do realizacji projektu)	150 000,00				5 000,00			145 000,00		Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich: 135 000,00 zł Gmina: 5 000,00 zł NGOs: 10 000,00 zł
5	Projekty nakierowane odpowiednio do osób starszych aktywizujące społecznie przez zajęcia kulturalne i artystyczne, jak również w zakresie zdrowia publicznego	Gmina Lubiszyn, organizacje pozarządowe	150 000,00				30 000,00	120 000,00				środki budżetu RP (programy ministerialne), na aktywizację seniorów: 120 000,00 zł JST: 30 000,00 zł
6	Rewitalizacja i termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz rewitalizacja przestrzeni między zabudowaniami (utworzenie i modernizacja miejsc wspólnych, placów zabaw, skwerów, miejsc	Zarządcy i właściciele budynków, Gmina Lubiszyn, podmioty prywatne.	400 000,00	200 000,00			100 000,00			100 000,00		200 000,00 EFRR w ramach RPO Lubuskie 2020, 100 000,00 EFRROW w ramach PROW 2014-2020, 100 000,00 środki własne podmiotów prywatnych.

	rekreacji i odpoczynku)											
		SUMA	1 090 000,00	200 000,00	285 000,00	0,00	130 000,00	80 000,00	120 000,00	145 000,00	130 000,00	

Lp	Nazwa projektu	2018	2019	2020	2021	2022	2023	SUMA
1	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2	Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości	15 000,00	15 000,00	15 000,00	15 000,00	15 000,00	15 000,00	90 000,00
3	Projekty edukacyjne nakierowane na podnoszenie kompetencji dzieci i młodzieży uczącej się w szkole podstawowej związane z wyrównywaniem szans		150 000,00	150 000,00				300 000,00
4	Działania zwiększające dynamikę rozwoju społeczeństwa obywatelskiego skierowane do dzieci i młodzieży celu ich aktywizacji społecznej, w tym m.in. przez zajęcia kulturalne i artystyczne		50 000,00	50 000,00	50 000,00			150 000,00
5	Projekty nakierowane odpowiednio do osób starszych aktywizujące społecznie przez zajęcia kulturalne i artystyczne, jak również w zakresie zdrowia publicznego		50 000,00	50 000,00	50 000,00			150 000,00

6	Rewitalizacja i termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz rewitalizacja przestrzeni między zabudowaniami (utworzenie i modernizacja miejsc wspólnych, placów zabaw, skwerów, miejsc rekreacji i odpoczynku)	50 000,00	50 000,00	100 000,00	100 000,00	50 000,00	50 000,00	400 000,00
		65 000,00	315 000,00	365 000,00	215 000,00	65 000,00	65 000,00	1 090 000,00

Źródło: opracowanie własne

12. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

a) Realizacja zasady partnerstwa i partycypacja społeczna – partycypacyjny model diagnozy.

Partycypacja społeczna jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji w Gminie Lubiszyn na każdym jego etapie (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). W proces rewitalizacji zostały włączone wszystkie grupy interesariuszy (w szczególności społeczność obszarów rewitalizacji, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, ponadto grupy osób zagrożonych wykluczeniem wspólnoty, seniorzy i młodzież). Władze lokalne w toku działań partycypacyjnych umożliwiły interesariuszom współdecydowanie w zakresie prowadzonych działań rewitalizacyjnych. Dzięki powołaniu Komitetu Rewitalizacji, którego członkami są przedstawiciele poszczególnych interesariuszy, została zapewniona kontrola obywatelska na etapie wdrażania i ewaluacji Programu Rewitalizacji.

W toku działań partycypacyjnych mieszkańcy i poszczególne grupy interesariuszy (m.in. niepełnosprawni, wspólnoty, przedsiębiorcy, NGO, seniorzy, młodzież, zagrożeni wykluczeniem) uczestniczyli we wszystkich etapach działań rewitalizacyjnych, od diagnozy, programowania, wdrażania po monitoring i ewaluację.

Poszczególne elementy zrealizowanych działań partycypacyjnych:

- Warsztaty środowiskowe
- Animacja społeczna
- Komitet Rewitalizacji

Warsztaty środowiskowe

Partycypacja – warsztaty

Gmina Lubiszyn podjęła działania służące przygotowaniu i opracowaniu Programu Rewitalizacji. Jednym z niezbędnych elementów przygotowania programu są działania partycypacyjne. W związku z powyższym w gminie Lubiszyn w styczniu i lutym 2018 roku przeprowadzono 5 warsztatów środowiskowych dla mieszkańców i zaangażowanych w rozwój gminy interesariuszy. Informacja o warsztatach trafiła do mieszkańców za pośrednictwem ogłoszeń, plakatów, ulotek rozpropagowanych na terenie gminy.

W spotkaniach warsztatowych wzięli udział: aktywni mieszkańcy, seniorzy i przedstawiciele Seniorów, organizacje pozarządowe, pracownicy administracyjni, pracownicy jednostek pomocowych takich jak Ośrodek Pomocy Społecznej, Rada Sołecka, strażacy z Ochotniczej Straży Pożarnej i pracownicy Urzędu Gminy.

W ramach projektu zrealizowano 5 warsztatów:

1. Lubiszyn – dn. 08.02.2018 r.; 15.02.2018 r.
2. Staw – dn. 16.02.2018

3. Wysoka – 21.02.2018

4. Baczyna -28.02.2018

Każdy uczestnik warsztatów otrzymał skrypt z najważniejszymi informacjami dotyczącymi rewitalizacji oraz charakterystyką społeczno-gospodarczą w gminie Lubiszyn.

Praca w podgrupach, aktywnymi metodami warsztatowymi pozwoliła na wyłonienie głównych kierunków rozwoju dla gminy. Uczestnicy pracowali nad zwerbalizowaniem zasobów i potrzeb w odniesieniu do miejsc, w których mieszkają i pracują. Obszary wymagające zmiany i koncepcje rozwiązań mieszkańcy ujmowali w odniesieniu do sfery gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, społecznej i środowiskowej.

Efekty prac uczestników warsztatów w Gminie Lubiszyn przedstawiono poniżej. Uczestnicy pracowali nad wyłonieniem zasobów, potrzeb oraz nad planem zmian, dyskutowali o problemach w odniesieniu do sfer: gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, społecznej i środowiskowej.

Uczestnicy warsztatów wyłonili następujące zasoby Gminy Lubiszyn:

- Dostęp do miejsc pracy w pobliskim Gorzowie oraz za granicą.
- Rozwój budownictwa mieszkaniowego – powstają nowe domy, co jest oznaką bogacenia się lokalnej społeczności.
- Infrastruktura rekreacyjna dla rodzin z dziećmi – dostęp do wciąż modernizowanych placów zabaw.
- Miejsce do poszerzenia bazy sportowej dla dzieci i młodzieży.
- Miejsce do poszerzenia bazy rekreacyjno-wypoczynkowej
- Biblioteka i organizowane przez nią imprezy dla społeczności lokalnej, cieszące się dużą popularnością.

Problemy/potrzeby zgłoszone przez uczestników:

- Brak miejsc sprzyjających integracji mieszkańców: brakuje świetlic i miejsc, gdzie można realizować działania integracyjne.
- Brak miejsc sprzyjających działalności społecznej.
- Brak chęci mieszkańców do integracji.
- Zanieczyszczenie środowiska – poprzez stosowanie paliw złej jakości lub w ekstremalnych przypadkach, traktowanie odpadów jako materiału opałowego.
- Brak edukacji ekologicznej dla mieszkańców.
- Brak ścieżek rowerowych w kontekście rekreacyjno-turystycznym, ale także transportowym – dużo osób dojeżdża do pracy rowerem.
- Brak infrastruktury drogowej, chodników.
- Brak biblioteki adekwatnej do potrzeb mieszkańców gminy.
- Brak miejsc w przedszkolu.
- Brak zagospodarowanych terenów do wypoczynku i rekreacji, np. terenów spacerowo rekreacyjnych, skwerków, zaniedbane tereny zielone, itp.

Pomysły uczestników na rozwiązanie problemów:

- Budowa ścieżki rowerowej na starym nasypie kolejowym
- Zagospodarowanie starej, zabytkowej wieży ciśnień na muzeum kolejnictwa i infrastrukturę obsługi rowerzystów.
- Budowa świetlicy w Marwicach.
- Ocieplenie i rozbudowa świetlicy w Tarnowie.
- Rozbudowa przedszkola.
- Rozbudowa i termomodernizacja budynku szkoły.
- Budowa biblioteki.
- Budowa nowych obszarów zielonych – skwerków, zagospodarowanie przestrzeni między zabudowaniami na tereny spacerowe, place zabaw.
- Poprawa infrastruktury drogowej.
- Uporządkowanie i modernizacja funkcjonujących terenów i placów służących rekreacji i integracji mieszkańców.
- Animacja działań prointegracyjnych.

Szereg pomysłów mieszkańców na zapobieżenie zdiagnozowanych problemów wykorzystano w planowanych działaniach rewitalizacyjnych.

Animacja społeczna

Działania animacyjne były prowadzone na obszarze zdegradowanym gminy Lubiszyn. Obszar zdegradowany został wyłoniony na podstawie analizy społeczno-gospodarczej i ukazuje obszary charakteryzujące się największą degradacją ze względu na kumulację negatywnych zjawisk i procesów w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej i infrastrukturalno-gospodarczej.

Wywiady i spacerowe badania oraz spotkania z mieszkańcami odbyły się w lutym 2018r. w Stawie, Marwicach, Tarnowie i Wysokiej.

Uczestnicy działań animacyjnych to mieszkańcy gminy Lubiszyn zamieszkujący obszary zdegradowane. Mieszkańcy, którzy wzięli udział w wywiadach, spacerach badawczych i badaniach ankietowych to osoby w różnym wieku.

Informacji w ramach spacerów i wywiadów bezpośrednich udzieliły następujące osoby:

1. Urszula Stolarska (zastępca wójta gminy Lubiszyn),
2. Ewa Stojanowska (kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubiszynie)
3. Waldemar Prętki (sołtys wsi Staw, radny gminy Lubiszyn)
4. Janina Domagała (radna, Klub Seniora)
5. Mariusz Naczka (radny gminy Lubiszyn)
6. Janusz Lewek (Stowarzyszenie „Prawda”, Muzeum II Wojny Światowej w Lubiszynie)
7. Państwo Florczakowie (mieszkańcy budynku po dawnej stacji kolejowej w Wysokiej)
8. Tomasz Florczak (pomysłodawca zagospodarowania dawnej wieży ciśnień, autor rekonstrukcji wieży)

9. Krzysztof Łukaszczuk (Urząd Gminy, Referat Infrastruktury Technicznej, Ochrony Środowiska i Rolnictwa).

Cele przeprowadzonych badań:

Badania miały trzy cele: (1) poznawczy, (2) promocyjny i (3) integracyjny

- Cel poznawczy polega na ustaleniu potrzeb, możliwości oraz konsekwencji przekształcenia dawnej linii kolejowej w trasę rowerową.
- Cel promocyjny polega na zainteresowaniu głównych interesariuszy rewitalizacji pomysłem budowy trasy rowerowej.
- Cel integracyjny polega na zainicjowaniu współpracy międzysektorowej dotyczącej budowy trasy i jej przyszłej obsługi (tzw. sieciowanie interesariuszy)

Badania bezpośrednio dotyczyły trasy rowerowej, ale pośrednio wszystkich najważniejszych aspektów funkcjonowania gminy. Spotkania w przestrzeni publicznej były okazją do rozmów na temat spraw infrastrukturalnych, gospodarczych, środowiskowych, społecznych i kulturowych.

Spacery zainicjowały partycypacyjny proces ustalania docelowej treści programu rewitalizacji, dlatego uzgodnienia poczynione w ich wyniku były materiałem wykorzystywanym, uzupełnianym i rozwijanym w toku dalszych prac, szczególnie podczas warsztatów z mieszkańcami.

Poszukiwane informacje

Pytania dotyczące potrzeb gminy i jej mieszkańców

- 1) Jakie są potrzeby komunikacyjne mieszkańców gminy?
- 2) W jaki sposób i w jakim stopniu budowa trasy mogłaby się przyczynić do zaspokojenia tych potrzeb?
- 3) Jakie inne funkcje mogłaby spełniać trasa rowerowa (społeczno-gospodarcze, rekreacyjne, integracyjne)?
- 4) W jaki sposób budowa trasy i infrastruktury z nią związanej oraz jej „obsługa” mogłyby się przyczynić do aktywizacji społeczno – zawodowej mieszkańców?
- 5) Czy funkcjonowanie trasy może w przyszłości przyczynić się do wygenerowania miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej (punkt gastronomiczny, wypożyczalnia rowerów itp.)?

Pytania dotyczące aspektów infrastrukturalnych

- 1) Jaka forma trasy (szerokość, rodzaj nawierzchni, oświetlenie, miejsca odpoczynku, węzły itp.) jest uznawana za optymalną i adekwatną do potrzeb?
- 2) Jaki jest status i stan obiektów pokolejowych i obecny sposób ich wykorzystania?
- 3) Jakie są możliwości powiązania funkcji tych obiektów z funkcjami trasy?

Pytania dotyczące aspektów organizacyjnych

- 1) Jakie podmioty (osoby, organizacje, instytucje) są najbardziej zainteresowane budową trasy rowerowej?
- 2) W jaki sposób to zainteresowanie i zaangażowanie może być wykorzystane w toku dalszych prac koncepcyjnych (warsztaty, komitet rewitalizacji itp.)?

Sposób organizacji i uczestnicy spacerów

Do uczestnictwa zaplanowano zaproszenie ok. 10 - 15 osób reprezentujących różne sektory i kategorie mieszkańców:

- 1) Zastępca wójta gminy Lubiszyn
- 2) Reprezentant Ośrodka Pomocy Społecznej
- 3) Reprezentanci organizacji społecznych (2-3 osoby)
- 4) Specjalista do spraw infrastruktury w gminie Lubiszyn
- 5) Reprezentanci miejscowości znajdujących się w obszarze rewitalizacji, położonych wzdłuż trasy (2-3 osoby)

Dopełnieniem działań partycypacyjnych były spotkania z mieszkańcami. Podstawę do sformułowanie wniosków, koniecznych do właściwego zaplanowania procesu rewitalizacji stanowiły odpowiedzi na pytania sformułowane w wywiadach oraz informacje uzyskane podczas rozmów w trakcie spacerów.

Zastosowane wywiady pozwoliły na poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, dlaczego? i umożliwiły głębsze wyjaśnienie diagnozowanych zjawisk oraz pozwoliły na formułowanie odpowiedzi, na zadane pytania o realizację zdiagnozowanych potrzeb rewitalizacyjnych. Wywiady dostarczyły informacji na temat odczuć mieszkańców, ich przemyśleń oraz pozwoliły poznać postawy respondentów wobec zjawisk społecznych i infrastrukturalnych.

DLACZEGO TRASA ROWEROWA?

Wypowiedzi zgromadzone w podczas wywiadów umożliwiły sformułowanie siedmiu zasadniczych argumentów na rzecz przeprowadzenia omawianej inwestycji, która stałaby się spoiwem w zakresie planowanych działań rewitalizacyjnych. Poniżej sformułowano te argumenty, a następnie opatrzone niezbędnym komentarzem.

- *Zaspokojenie potrzeb komunikacyjnych mieszkańców*

Inwestycja polegająca na przekształceniu linii kolejowej w trasę rowerową ułatwi części mieszkańców zaspokajanie swoich potrzeb komunikacyjnych. Jednak nie jest w stanie zastąpić innych niezbędnych inwestycji (remonty dróg, wzmocnienie komunikacji publicznej).

- *Brak możliwości wznowienia ruchu pociągów*

Podjęmowane kilkakrotnie inicjatywy na rzecz wznowienia ruchu pociągów na linii Gorzów Wielkopolski – Myślibórz zakończyły się niepowodzeniem. Demontaż torów kolejowych oraz przecięcie linii przez drogę krajową S 3 spowodowały, że proces likwidacji stał się

nieodwracalny. W tej sytuacji zrozumiałe stały się starania gminy Lubiszyn o przejęcie linii i niektórych związanych z nią obiektów.

- *Przejęcie linii i niektórych obiektów przez gminę*

Proces przejmowania linii przez gminę Lubiszyn jest niemal ukończony. Możliwe jest w związku z tym planowanie przez gminę inwestycji. Alternatywą jest dalsza degradacja przestrzeni. Władze gminy uznały, że linia jest istotnym zasobem do wykorzystania na rzecz mieszkańców. Można szacować, że podkład w postaci tzw. tłucznia może obniżyć koszty budowy trasy do 50%, w porównaniu z podobnymi inwestycjami prowadzonymi na liniach pozbawionych tego typu podłoża. W zasobach gminy znajdują się obecnie zabudowania należące do dawnej stacji kolejowej w Ściechowie oraz, co bardzo ważne, dawna wieża ciśnień na byłej stacji w Wysokiej.

- *Zwiększenie bezpieczeństwa ruchu rowerowego*

Obserwacje prowadzone w lutym 2018 roku wskazują, że nawet przy ujemnej temperaturze część mieszkańców korzysta z dróg publicznych do przejazdu rowerami. Celem często jest załatwienie spraw urzędowych w Urzędzie Gminy Lubiszyn lub w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Biorąc pod uwagę stan nawierzchni oraz brak poboczy, jazdę rowerem po tych drogach trudno uznać za bezpieczną, a tym bardziej komfortową. Inwestycja w ścieżkę rowerową jest zatem koniecznością.

- *Szansa na uzyskanie środków z UE w ramach rewitalizacji*

Warto podkreślić, że zaplanowanie inwestycji w sposób komplementarny, czyli powiązany z innymi funkcjami (społecznymi, środowiskowymi, ekonomicznymi), daje szansę na uzyskanie środków ze funduszy Unii Europejskich. Jest to istotna okoliczność, ponieważ Gmina nie jest w stanie takiej inwestycji zrealizować samodzielnie.

- *Funkcje rekreacyjne, integracyjne i promocyjne trasy*

Oprócz wskazanych wyżej funkcji komunikacyjnych trasa może z powodzeniem spełniać szereg innych. Przy odpowiednim zaplanowaniu inwestycji można oczekiwać, że istnienie trasy przyczyni się do zaspokojenia potrzeb rekreacyjnych mieszkańców. Oprócz możliwości bezpiecznego ruchu na świeżym powietrzu uzyskają oni szansę korzystania z urządzeń ulokowanych przy trasie. W kilku punktach można urządzić odpowiednio wyposażone punkty odpoczynku oraz odcinki dla spacerowiczów. Trasa może być też wykorzystana do promocji znajdujących się w niej atrakcji dzięki zamieszczeniu tablic informacyjnych i drogowskazów.

- *Szansa na stworzenie miejsc pracy przy obsłudze trasy*

Jak wskazują doświadczenia innych krajów (np. Holandia) i miast (np. Zielona Góra) tego typu trasy powinny być „obudowane” odpowiednią infrastrukturą instytucjonalną i mieć stałych „gospodarzy” dbających o ich utrzymanie. W przypadku Gminy Lubiszyn będzie to dość długi odcinek z kilkoma punktami odpoczynku, z jednym punktem muzealnym (wieża ciśnień) oraz kilkoma

odgałęzieniami. To daje szansę na wykreowanie miejsc pracy dla mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji społecznych i uczestników zajęć w Centrum Integracji Społecznej.

Wnioski z badań

Podczas wywiadów formułowano oczekiwania wobec procesu rewitalizacji. Sprowadzają się one do trzech zasadniczych postulatów. Aby przekształcenie linii kolejowej w trasę rowerową przyniosło oczekiwane efekty (zaspokojenie potrzeb komunikacyjnych, poprawa bezpieczeństwa i komfortu rowerzystów, rekreacja i promocja), proces ten powinien przebiegać według wymienionych niżej zasad. (Zasady te zostały szczegółowo omówione w dalszej części raportu).

- KOMPLESOWO – łącząc z innymi projektami
- INNOWACYJNIE – wykorzystując nowatorskie rozwiązania
- PARTYCYPACYJNIE – korzystając z pomysłów i udziału mieszkańców.

Komitet Rewitalizacji

Jednym z działań partycypacyjnych, związanych z umożliwieniem udziału interesariuszom w kontroli i zarządzaniu działaniami rewitalizacyjnymi było powołanie Komitetu Rewitalizacji, składającego się z przedstawicieli interesariuszy z obszaru Gminy Lubiszyn. Komitet powołano Zarządzeniem Wójta Gminy Lubiszyn.

Celem Komitetu Rewitalizacji jest współpraca z Zespołem ds. Rewitalizacji, szczególnie: opiniowanie działań partycypacyjnych i rewitalizacyjnych, zgłaszanie propozycji rozwiązań, monitoring i udział w ewaluacji, informowanie mieszkańców. Komitet Rewitalizacji powołano jako narzędzie partycypacji społecznej w zakresie opracowania i wdrażania „Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubiszyn na lata 2018-2023”.

W ramach współpracy pomiędzy Zespołem ds. Rewitalizacji i Komitetem Rewitalizacji skonsultowano i ustalono ostateczny zakres działań rewitalizacyjnych, jakie po przeprowadzeniu poszczególnych powyżej wskazanych narzędzi partycypacyjnych wybrano do zamieszczenia w ramach przedmiotowego Programu Rewitalizacji.

b) Mechanizmy włączenia mieszkańców i innych interesariuszy w proces rewitalizacji – konsultacje społeczne

Gmina po przygotowaniu koncepcji rewitalizacji w procesie konsultacji lokalnej społeczności poddała pod szczegółowe rozważenie proponowanych rozwiązań, pod kątem zdiagnozowanych deficytów i potencjału w wyznaczonym obszarze zdegradowanym, który pokrywa się z granicami obszaru rewitalizowanego.

Miało to miejsce podczas spotkań z mieszkańcami i lokalnymi liderami, co odbywało się na przełomie w lutym 2018r. Konsultacje przeprowadzono z mieszkańcami oraz z zaproszonymi na spotkania przedstawicielami różnych grup interesariuszy. Spotkań odbyło się 2 – w Stawie i Marwicach. W spotkaniach uczestniczyli mieszkańcy i lokalni liderzy, ponadto przedstawiciele Gminy, radni, sołtysi; dyrektorzy/kierownicy jednostek organizacyjnych Gminy, przedstawiciele stowarzyszeń i klubów.

Podczas spotkań zebrano uwagi z propozycjami i uzupełnień, które uwzględniono w treści Programu rewitalizacji.

Konsultacje społeczne miały miejsce z zastosowaniem przejrzystych metod przeprowadzania konsultacji.

O konsultacjach, spotkaniach, warsztatach i możliwości zapoznania się z planami rewitalizacji za pośrednictwem strony www, konta Facebook oraz w Urzędzie Gminy, jak również o możliwości zgłaszania uwag drogą mailową i w formie papierowej poinformowano na stronie internetowej Urzędu oraz na tablicy ogłoszeń z odpowiednim wyprzedzeniem. **Gmina poinformowała zatem wszystkich interesariuszy rewitalizacji o konsultacjach, w sposób zapewniający możliwie szerokiemu gronu udział w przeprowadzonych formach konsultacji społecznych.**

Formuła partycypacji przy wdrażaniu LPR:

- cykliczne, co najmniej raz na rok spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji z Komitetem Rewitalizacji,
- organizacja cyklicznych raz na rok spotkań z mieszkańcami i Interesariuszami w sprawie podejmowanych działań rewitalizacyjnych,
- organizacje konsultacji społecznych, poprzez spotkania z mieszkańcami i interesariuszami, zawieszeniem materiału informacyjnego na stronie internetowej urzędu i udostępnienie w miejscu wraz z wyznaczeniem terminu – każdorazowo przy podejmowaniu kluczowych decyzji w sprawie podejmowanych działań rewitalizacyjnych.

Formuła partycypacji przy monitoringu działań:

- cykliczne raz na rok spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji z Komitetem Rewitalizacji celem przeprowadzenia monitoringu z udziałem członków Komitetu,
- organizacja cyklicznych raz na rok spotkań z mieszkańcami i Interesariuszami w sprawie przekazania informacji z podjętych działań rewitalizacyjnych,
- informowanie mieszkańców i interesariuszy o podjętych działaniach poprzez przekazanie do wiadomości raportu z monitoringu poprzez stronę internetową urzędu i udostępnienie w miejscu.

Formuła partycypacji przy ewaluacji działań:

- dwukrotne spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji z Komitetem Rewitalizacji w okresie realizacji Programu celem przeprowadzenia ewaluacji z udziałem członków Komitetu (śródk okresowa ewaluacja: w 2020r i końcowa ewaluacja w 2023r.),
- organizacja spotkań w okresie ewaluacji śródk okresowej i końcowej z mieszkańcami i Interesariuszami w sprawie przekazania informacji z podjętych działań rewitalizacyjnych,

- informowanie mieszkańców i interesariuszy o podjętych działaniach i zmianach poprzez przekazanie do wiadomości raportu z ewaluacji poprzez stronę internetową urzędu i udostępnienie w miejscu.

13. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

Zarządzanie procesem rewitalizacji ma na celu takie kierowanie działaniami, by możliwe było wyprowadzenie obszaru ze stanu degradacji, a tym samym poprawa jakości życia jego mieszkańców, przy zaangażowaniu różnych podmiotów i środków finansowych czy rzeczowych.

W gminie Lubiszyn zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania Programem Rewitalizacji, który pozwala na zaangażowanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

Proces wdrażania Programu realizują pracownicy Urzędu Gminy w Lubiszynie. W celu realizacji projektu został powołany Zespół ds. Rewitalizacji odpowiedzialny za poprawne wdrożenie i monitoring działań zapisanych w Programie Rewitalizacji Gminy Lubiszyn na lata 2018-2023.

Koordinator zewnętrzny odpowiada za inicjowanie i koordynację działań związanych z procesem opracowania i wdrażania Programu Rewitalizacji – jest zatem włączony również w nadzorowanie prac Zespołu ds. Rewitalizacji na etapie wdrażania. Koordinator określa i inicjuje zadania do realizacji w ramach Zespołu, przekazuje za zgodą Kierownika pracę członkom Zespołu oraz koordynuje realizację poszczególnych zadań. Koordinator Zespołu akceptuje propozycje i inicjatywy koordynatora zewnętrznego i nadzoruje realizację tych działań. Kierownik jest odpowiedzialny za formułowanie na wniosek Koordinatorów stanowisk Zespołu ds. Rewitalizacji i propozycji działań w sprawach związanych z opracowaniem i wdrożeniem PR i przedkładanie ich do opiniowania Komitetowi Rewitalizacji oraz Wójtowi.

Zespół ds. Rewitalizacji nie jest odrębną jednostką organizacyjną, jest Zespołem, działającym w Urzędzie Gminy w Lubiszynie, składającym się z pracowników Urzędu Gminy i osób zewnętrznych, zależnie od potrzeb.

Zespół ds. Rewitalizacji jest odpowiedzialny w szczególności za:

- współpracę z Komitetem Rewitalizacji,
- współpracę z wydziałami urzędu i jednostkami podległymi gminie, interesariuszami rewitalizacji oraz z ekspertami zewnętrznymi,
- nadzór nad wszystkimi przyjętymi zadaniami w ramach opracowania i wdrażania PR,
- sporządzanie raportów z działalności Zespołu,
- organizację konkursów/ zamówień publicznych,
- nadzór nad realizacją zleceń,
- prowadzenie komunikacji w procesie rewitalizacji,
- realizację monitoringu i ewaluacji,
- składanie sprawozdań Radzie Gminy w ramach działań monitoringowych,
- przygotowywanie sprawozdań finansowych, które będzie weryfikował biegły rewident (dokumenty księgowe, protokoły z kontroli).

Udział optymalnej reprezentacji społecznej w procesie rewitalizacji, w tym w Komitecie Rewitalizacji ułatwi poznanie oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji i całej gminy oraz osiągnięcie generalnej akceptacji dla planowanych zmian zarówno ze strony mieszkańców, jak i innych podmiotów objętych procesem rewitalizacji. Na każdym etapie planowania działań rewitalizacyjnych Zespół dba o zapewnienie równowagi pomiędzy działaniami służącymi społeczności obszaru rewitalizacji, a interesem ogółu mieszkańców gminy. Zespół konsultuje poszczególne etapy prac ze społeczeństwem, zapewniając partycypację społeczną na etapie opracowywania Programu Rewitalizacji, jak i wdrażania. Proces włączenia mieszkańców i interesariuszy odbywa się poprzez organizowane warsztaty środowiskowe, spotkania informacyjno-konsultacyjne w zakresie podejmowanych działań oraz poprzez możliwość śledzenia postępujących prac w trakcie opracowywania i wdrażania PR, do czego mają stały dostęp poprzez informacje ukazujące się na stronie internetowej Urzędu oraz w ogłoszeniach i doniesieniach medialnych. Odpowiedzialny za ten proces ze strony Urzędu jest Zespół ds. Rewitalizacji. Mieszkańcy i interesariusze ponadto włączają się w prace i mają dostęp do szczegółów prac nad opracowywaniem i wdrażaniem PR poprzez swoich przedstawicieli w Komitecie Rewitalizacji.

Zespół spotyka się cyklicznie i planuje prace nad realizacją projektu i przygotowaniem programu rewitalizacji, a w dalszej perspektywie nadzorował będzie jego wdrażanie, będzie też dokonywać jego cyklicznej oceny.

W celu wdrażania „Programu Rewitalizacji Gminy Lubiszyn na lata 2018-2023” powołano „Komitet Rewitalizacji”. Członkowie Komitetu Rewitalizacji zostali zgłoszeni przez mieszkańców wstępnie zdefiniowanych obszarów zdegradowanych w gminie.

Do zadań Komitetu należy:

- zgłaszanie propozycji rozwiązań/ działań rewitalizacyjnych,
- opiniowanie działań partycypacyjnych i rewitalizacyjnych,
- monitoring i udział w ewaluacji programu,
- informowanie mieszkańców (wsparcie Gminy w jej działaniach na rzecz zachęcania wszystkich podmiotów do możliwie szerokiego uczestnictwa w konsultacjach indywidualnych, z poszczególnymi mieszkańcami oraz przedsiębiorcami).

14. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

W celu zapewnienia należytej prawidłowości w realizacji Programu Rewitalizacji konieczne jest zastosowanie systemu monitorowania postępów. Monitorowanie polegać będzie na systematycznym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Analiza danych ilościowych i jakościowych umożliwi odpowiednio wczesne wykrywanie niezgodności, a także umożliwi prewencję możliwych do przewidzenia komplikacji. Wyróżnić można dwie formy monitoringu, które znajdują zastosowanie w ocenie realizacji założeń niniejszego dokumentu. Monitoring rzeczowy polegać

będzie na bieżącej inspekcji przeprowadzanych w danym czasie inwestycji, pozyskiwaniu informacji o postępach w ich realizacji, w tym osiągniętych wskaźnikach produktu i rezultatu oraz zapewnieniu zgodności z założeniami Programu Rewitalizacji. Monitoring finansowy z kolei umożliwi kontrolę finansowych aspektów inwestycji w oparciu o plan finansowy programu. Poszczególne inwestycje będą objęte jednakowym systemem ewaluacji. Dokonywana będzie ewaluacja poszczególnych projektów, a także dwukrotna w trakcie realizacji programu ewaluacja realizacji założeń Programu Rewitalizacji w postaci sprawozdań (śródkresowa: 2020 r. i końcowa: w 2023r.). Coroczna ocena realizacji programu będzie podlegać zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacyjny oraz ogłoszeniu na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. W przypadku stwierdzenia, że program wymaga zmiany Wójt wystąpi do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę dołączając opinię Komitetu Rewitalizacji.

Na etapie ewaluacji zasada partnerstwa i partycypacji zostanie osiągnięta poprzez aktywność Komitetu Rewitalizacji Gminy Lubiszyn oraz działania związane z informowaniem mieszkańców o przebiegu realizacji programu i jego wynikach (np. strona internetowa Urzędu, prasa, spotkania informacyjne, debaty).

Istotną kwestią jest, aby proces monitoringu pozwalał zidentyfikować bariery realizacji programu natury formalnej, ekonomicznej, gospodarczej, tożsamościowej, mentalnej, czy też wynikające z przekonań społeczności lokalnej. Za monitoring, udział w ewaluacji oraz informowanie mieszkańców odpowiedzialny będzie m. in. Komitet Rewitalizacyjny (KR) składający się z różnych środowisk, w tym: mieszkańców, przedstawicieli instytucji publicznych, NGO, wspólnot mieszkaniowych, przedsiębiorców, lokalnych ekspertów, radnych i in. Proces wdrażania i zarządzania projektem będą realizować pracownicy Gminy Lubiszyn. W celu realizacji projektu powołany został Zespół ds. Rewitalizacji (ZR), który jest odpowiedzialny za wdrażanie i monitoring działań zapisanych w Programie Rewitalizacji w okresie referencyjnym. Pracownicy Zespołu ds. Rewitalizacji będą spotykać się co najmniej raz w miesiącu. W spotkaniach mogą brać udział inni eksperci zewnętrzni. Członkowie Zespołu ds. Rewitalizacji będą współpracować z członkami Komitetu Rewitalizacji (KR), który będzie się spotykał się raz na rok lub częściej na wniosek Wójta lub któregoś z członków i pełnił funkcję opiniodawczo – doradczą. Zespół ds. Rewitalizacji będzie miał nadzór nad wszystkimi przyjętymi zadaniami. Koordynator Zespołu ds. Rewitalizacji będzie sporządzał raporty (1 raz/rok lub częściej, zależnie od potrzeb) oraz prowadził monitoring i ewaluację. Raz na rok będzie składał sprawozdanie Radzie Gminy w ramach działań monitoringowych.

Wskaźniki monitoringowe wdrażania programu

W celu monitoringu wdrażania programu, wybrano wskaźniki monitoringowe, w których zidentyfikowane obszary zdegradowane osiągnęły najwyższe/najniższe (w zależności od danego wskaźnika) wartości referencyjne. W poprzednich rozdziałach dokładnie pokazano, iż obszarem zdegradowanym w gminie są następujące obszary funkcjonalne:

- Obszar funkcjonalny nr 2: Marwice, Wysoka, Tarnów.
- Obszar funkcjonalny nr 9: Staw

Tabela 45 Wskaźniki monitoringowe wdrażania– Obszar 2

SFERA SPOŁECZNA	Wartość dla gminy	Wartość dla OR nr 1 obecnie	Wartość docelowa dla OR nr 1 do 2023 roku
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców)	12,10	15,65	Spadek o minimum 1 os./100os.
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 rodzin)	5,75	9,77	Spadek o minimum 0,5 rodziny/100os.
Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców	12,16	6,15	Wzrost o minimum 2 szt. /100 os.
Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców	1,10	1,27	Spadek o minimum 0,05/100os.
Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (liczba os./100 mieszkańców)	0,68	0,74	spadek o minimum 0,05 /100os.
Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)	0,40	0,67	spadek o minimum 0,05 /100os.
SFERA INFRASTRUKTURALNO - GOSPODARCZA			
Udział budynków wybudowanych przed r. 1989 w budynkach ogółem (%)	83,00%	88,64%	bez zmian
Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	81,60%	100,00%	Bez zmian
SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA			
Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	23,68%	27,15%	spadek o minimum 3 %
Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	17,72%	22,22%	spadek o minimum 3 %
SFERA ŚRODOWISKOWA			
Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%)	77,81%	84%	spadek o minimum 4 %

Źródło: opracowanie własne

Tabela 46 Wskaźniki monitoringowe wdrażania– Obszar 9

SFERA SPOŁECZNA	Wartość dla gminy	Wartość dla OR nr 1 obecnie	Wartość docelowa dla OR nr 1 do 2023 roku
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców)	12,10	15,26	Spadek o minimum 1 os./100os.
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 rodzin)	5,75	7,63	Spadek o minimum 0,5 rodziny/100os.
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców)	14	16	Bez zmian
Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców	12,16	8,02	Wzrost o minimum 2 szt. /100os.
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 rodzin)	0,25	0,39	spadek o minimum 0,05 /100os.
Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 rodzin)	0,16	0,39	spadek o minimum 0,05 /100os.
Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 rodzin)	0,15	0,20	Bez zmian
Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców	1,10	1,17	spadek o minimum 0,05 /100os.
Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców	0,43	0,59	spadek o minimum 0,05 /100os.

Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (liczba os./100 mieszkańców)	0,68	1,37	spadek o minimum 0,5 /100os.
Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)	0,40	1,57	spadek o minimum 0,5 /100os.
SFERA INFRASTRUKTURALNO - GOSPODARCZA			
Udział budynków wybudowanych przed r. 1989 w budynkach ogółem (%)	83,00%	91,00%	bez zmian
Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	81,60%	100,00%	Bez zmian
SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA			
Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	23,68%	29,73%	spadek o minimum 3 %
Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	17,72%	25,00%	spadek o minimum 5 %
SFERA ŚRODOWISKOWA			
Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%)	77,81%	83%	spadek o minimum 3 %

Źródło: opracowanie własne

ZGODNOŚĆ Z KRYTERIUM FORMALNYM NR 16

Podsumowując zapisy rozdziału 14 System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu, należy jednoznacznie stwierdzić, iż w programie rewitalizacji opisano metody oraz narzędzia badania i analizowania zmian zachodzących na obszarze zdegradowanym będących wynikiem procesu rewitalizacji oraz system oceny wpływu i skuteczności działań na zdiagnozowane problemy. Określono instytucje/podmioty ich zadania w systemie monitorowania. Przewidziano możliwość wprowadzenia w planie działań modyfikacji na podstawie rekomendacji wynikających z ewaluacji programu rewitalizacji.